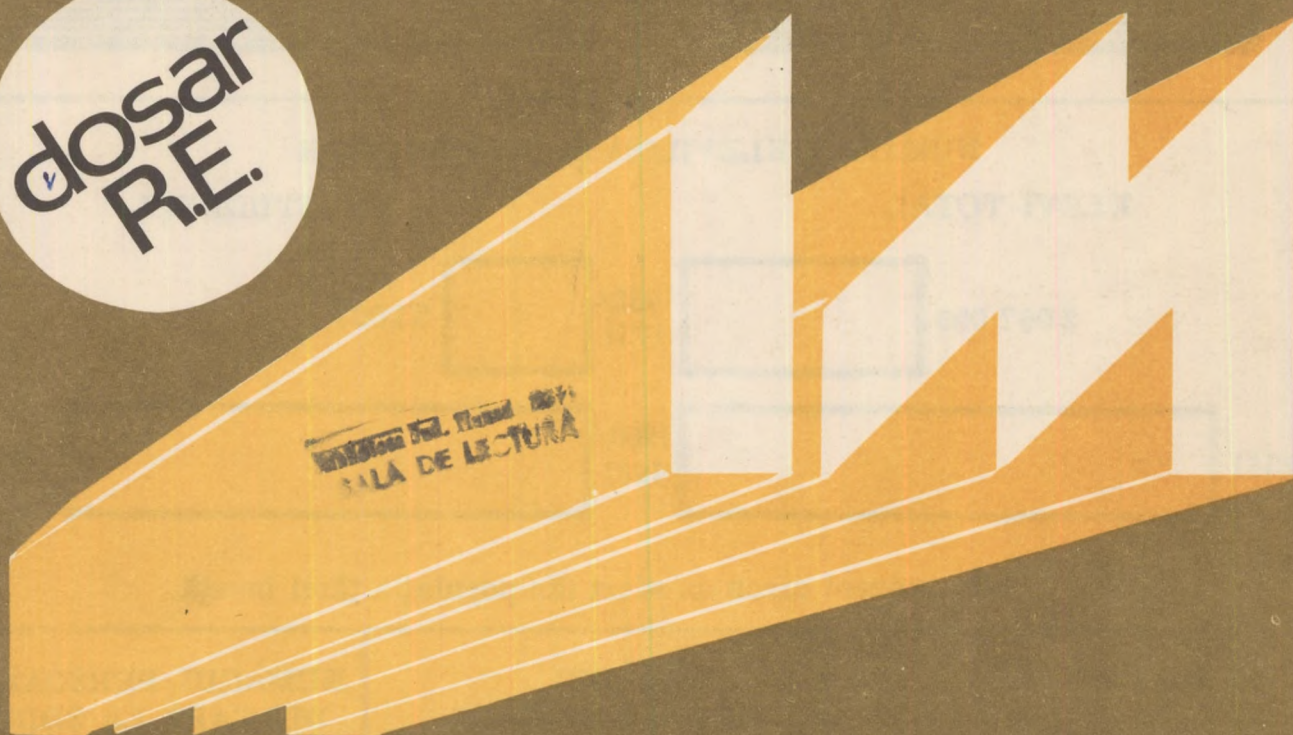


Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE



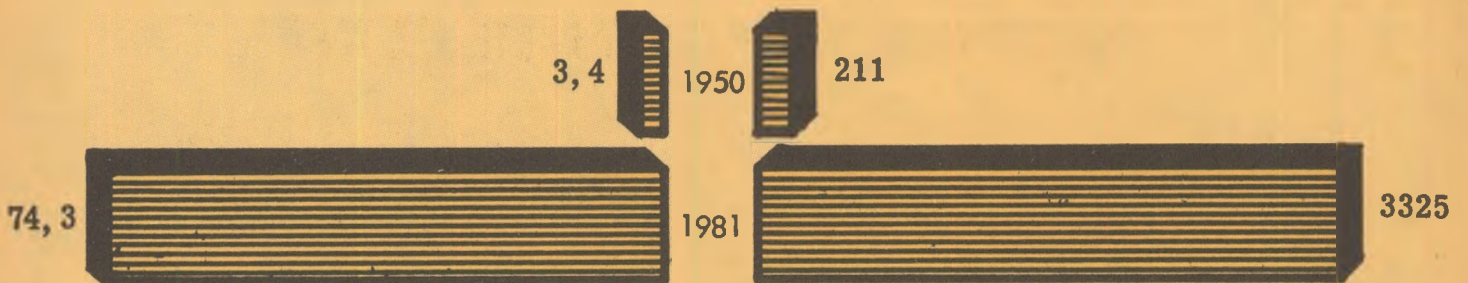
INDUSTRIA MICĂ ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

DIMENSIUNI ALE ACȚIUNILOR SOCIAL-CULTURALE ÎN PERIOADA 1950 — 1981

CHELTUIELI PENTRU ACȚIUNI SOCIAL - CULTURALE FINANȚATE DE LA BUGETUL DE STAT

TOTALE
-miliarde lei-

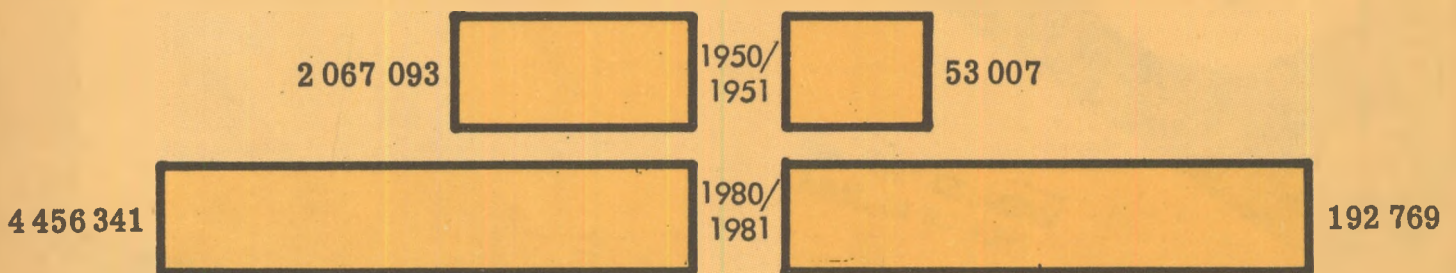
PE UN LOCUITOR
-lei-



NUMĂRUL ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR

ELEVI-TOTAL

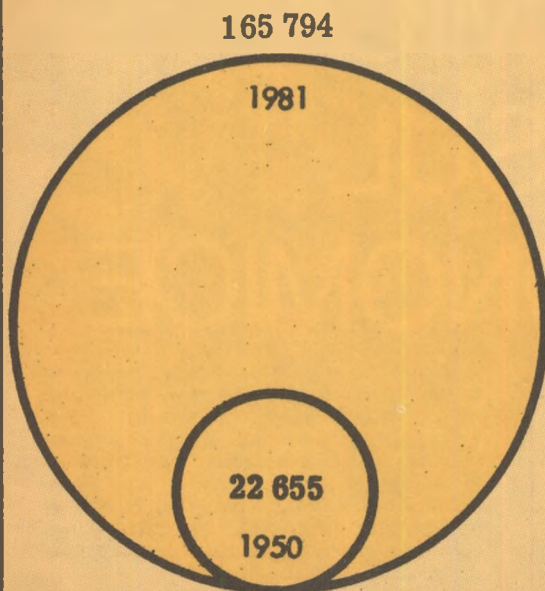
STUDENȚI



● În prezent circa un sfert din populația țării învață.

BIBLIOTECI

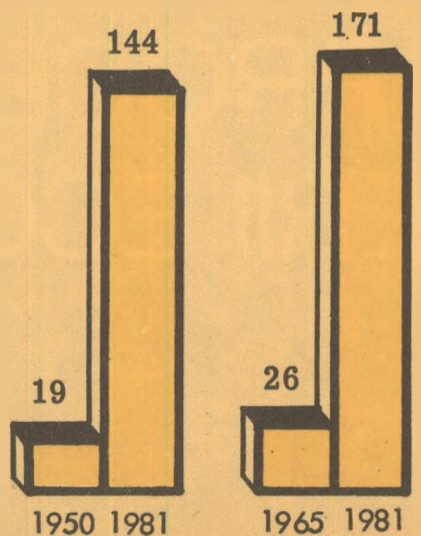
-mii volume-



NUMĂRUL ABONAMENTELOR LA 1000 LOCUITORI

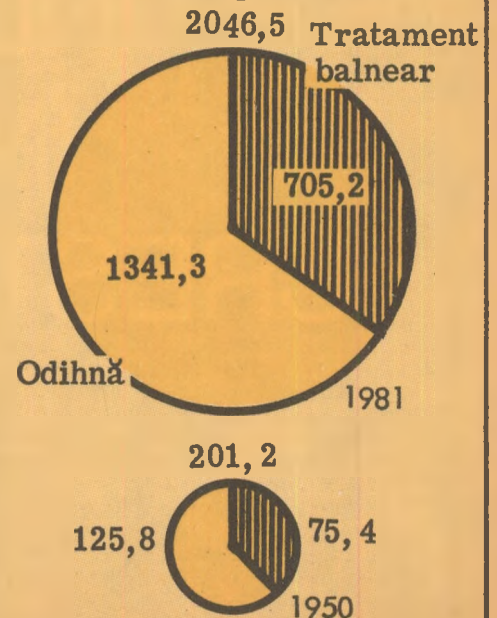
La radio și
radioficare

La
televiziune



NUMĂRUL PERSOANELOR DIN ȚARĂ LA ODIHNĂ ȘI TRATAMENT

-mii persoane-



MANIFESTARE PLENARĂ A ATRIBUȚIILOR ȘI RĂSPUNDERILOR PROPRII AUTOCONDUCERII

INTĂRIREA continuă a democrației socialiste, muncitorești, perfecționarea cadrului organizat de participare a maselor la conducerea societății constituie un proces continuu, care în practica vieții economico-sociale de fiecare zi acumulează mereu trăsături și mutații ce-l înscriu pe curba ascendentă a unei noi calități. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, „clasa muncitoare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sint organizatorii întregii activități de producție, sint adevărații stăpini ai avuției naționale. Pornind de la aceasta este necesar să acționăm cu toată fermitatea în vederea perfecționării și dezvoltării continue a democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiuunii, forma cea mai corespunzătoare, în condițiile țării noastre, de manifestare a rolului de forță conducătoare în societate al clasei muncitoare.”

Cerința exprimată de secretarul general al partidului, de a se întări rolul adunărilor generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor în buna desfășurare a autoconducerii muncitorești, derivă nu numai din atribuțiile sporite ce au fost acordate prin lege acestor foruri de conducere ale unităților socialiste, ci și din necesitatea de a se valorifica pe deplin, cu inițiativă, exigență și responsabilitate revoluționară, cadrul larg ce a fost creat pentru participarea oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

PE ACEASTĂ PREMISĂ principială trebuie să se bazeze întreaga organizare și desfășurare a actualelor adunări generale ale oamenilor muncii din toate unitățile economice. Dacă principalele puncte înscrise la ordinea de zi — analiza activității din primul semestru, stabilirea măsurilor ce se impun pentru îndeplinirea integrală, la toți indicatorii, a planului și a angajamentelor pe anul 1982 — fac parte din rutina rundei de vară a adunărilor, tratarea lor se cere să fie, acum și de fiecare dată, diferențiată în funcție nu numai de situația efectivă a fiecărei unități în parte, ci și de evoluția obiectivelor prioritare ale economiei în ansamblu, de stadiul înfăptuirii hotărârilor Congresului al XII-lea al partidului, a cincinalului, de experiența acumulată în aplicarea mecanismului economico-financiar cu perfecționările de i-au fost aduse pe parcurs, de nivelul atins în exercitarea democrației muncitorești.

Rezultatele obținute de întreprinderile situate, în întia jumătate a anului în curs, pe primele locuri în întrecerea socialistă oferă o grăitoare demonstrație a forței mobilizatoare a acestora. Sint însă, la polul opus, întreprinderi și cen-

trale care nu s-au achitat în întregime de cota semestrială a planului și angajamentelor. În spiritul integrării intereselor colectivelor de muncă în interesele globale ale societății, rămănerile în urmă trebuie interpretate sub aspectul efectelor lor negative pe fluxul în aval al producției și al comercializării produselor, pe planul economiei naționale. Nerespectarea termenelor și altor obligații, de plan sau contractuale, la producția marfă pentru nevoile interne sau pentru export, la punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții etc. echiva-

În centrul dezbaterilor :

- realizarea exemplară a planului pe 1982
- ridicarea eficienței întregii activități economice
- crearea condițiilor pentru o bună racordare cu activitatea din anul viitor

lează cu extinderea dereglărilor, de la întreprinderea în cauză, la beneficiarii acesteia ; iată de ce este imperativ ca astfel de dereglări să fie analizate, de către consiliile oamenilor muncii și de către participanții la adunări, până la rădăcină, până la **responsabilitățile colective și individuale**, pentru ca în măsurile ce se stabilesc, prima și cea mai urgentă rezervă de valorificat să fie lichidarea hotărâtă a deficiențelor. Aceeași atitudine intransigentă trebuie adoptată în cazurile de nerealizare a nivelului planificat al producției nete, al beneficiilor, de depășire a consumurilor normale și cotelor alocate la materii prime, materiale, energie electrică, termică, combustibil, de folosire nejudicioasă a forței de muncă. Totodată, experiența pozitivă trebuie promovată nu numai prin evidențierea ei, ci mai cu seamă prin stabilirea și derularea unor acțiuni de generalizare.

CREȘTEREA rolului și eficienței adunărilor generale este direct legată de modul în care participanții la autoconducere, în calitate de proprietari, își însușesc și exercită obligațiile ce le revin în ce privește autogestiunea, buna folosire, dezvoltarea și apărarea integrității părții din avuția națională, pe care societatea le-a încredințat-o spre gospodărire. Cu cât vor fi analizate mai concret, la obiect și persoană — de la organul colectiv de conducere până la

ultimul lucrător — răspunderea și contribuția în îndeplinirea acestor obligații, de satisfacerea cărora depinde asigurarea mijloacelor necesare retribuției și participării la beneficii, cu atât proprietatea socialistă va fi fructificată mai eficient, vor crește resursele proprii și cele ale statului, venitul național, nivelul de trai.

Cifrele planului pe al treilea an al cincinalului urmează să fie dezbătute în adunările generale din toamnă. Dar de pe acum, colectivele de muncă trebuie să meargă în întâmpinarea lor. În primul rând, prin îndeplinirea ritmică a sarcinilor și angajamentelor pe acest an, condiție pentru înscrierea în dinamica necesară racordării cu nivelele din 1983. În al doilea rând, prin accentuarea valorificării rezervelor interne, accelerarea introducerii progresului tehnic, a înnoirii sau modernizării produselor și tehnologiilor, perfecționarea organizării, ridicarea calificării personalului muncitor — obiective permanente, dar care impun cote mereu mai înalte de satisfacere, pentru că determină direct caracterul intensiv al dezvoltării atât a fiecărei întreprinderi, cât și a întregii economii. În al treilea rând, prin **adințirea conștientizării maselor de oameni ai muncii, prin consolidarea atitudinii înaintate față de muncă, întărirea ordinii și disciplinei, trăsături inseparabile ale calității de proprietari-producători.**

ÎN SISTEMUL autoconducerii, adunarea generală a oamenilor muncii este concepută și ca o școală de educație politică, economică, civică. Într-adevăr, democrația muncitorească, participarea la conducere nu-și pot manifesta pe deplin valențele decât cu oameni pe deplin conștienți de linia politică a partidului și statului nostru și atașați intim acesteia, de modul în care această linie se concretizează în obiectivele economico-sociale ale colectivului din care fac parte, de căile ce poartă la atingerea acestor obiective, de responsabilitatea individuală ce le revine în orientarea fermă pe aceste căi, de implicarea respectivei unități socialiste în procesul de dezvoltare în profil teritorial, de ramură și național. Fiecare luare de cuvânt în cadrul dezbaterilor, fiecare vot exprimat în legătură cu măsurile supuse aprobării adunărilor generale trebuie să poarte amprenta acestei conștiințe revoluționare, exprimată nu în fraze lipsite de conținut, nu în angajamente formale, ci în **propuneri constructive, în hotărârea** — confirmată prin fapte — de a mări aportul personal la efortul colectivului de muncă și al întregii națiuni pentru ridicarea țării pe noi trepte de progres și civilizație.

Dan CONDREA

dosar
R.E.

INDUSTRIA MICĂ ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

O activitate economică cu largi perspective de dezvoltare

Iulian PLOȘTINARU

președintele Comitetului pentru
Problemele Consiliilor Populare

ÎN ANSAMBLUL strategiei de dezvoltare și modernizare a economiei românești adoptată de Congresul al XII-lea al P.C.R., de creștere a eficienței în întreaga activitate economică, un loc aparte revine măsurilor referitoare la dezvoltarea industriei mici. În legătură nemijlocită cu sarcinile rasate de conducerea partidului și statului, actualul plan incinal prevede obiective deosebite pentru dezvoltarea rapidă a industriei mici și artizanale, a cărei producție urmează să

fie în 1985 de 2 ori mai mare față de anul 1980. Înființarea de unități industriale mici favorizează atragerea în circuitul economic și valorificarea cu eficiență sporită a numeroase resurse de materii prime și materiale existente pe plan local. Experiența arată că, fără investiții costisitoare, folosind priceperea oamenilor și tradițiile specifice locale, manifestînd spirit gospodăresc, aceste resurse, astăzi insuficient folosite și care la scara întregii țări reprezintă valori deosebit de importante, pot

și trebuie să fie transformate într-o gamă variată de produse necesare economiei și populației.

În cuvîntarea rostită la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperăția de consum, cooperăția meșteșugărească, cooperăția agricolă de producție și consiliile populare, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolac Ceaușescu**, a conturat cu claritate obiectivele majore ale acestui sector de activitate: „Să pornim de la necesitatea creșterii ponderii industriei mici — industria mică incluzînd și activitatea meșteșugărească și artizanatul — în ansamblul producției noastre industriale. Să ne propunem să ajungem ca ponderea industriei mici în valoarea producției industriale totale a țării să reprezinte circa 18—20%”.

Preocupările recente din țara noastră pentru accentuarea dezvoltării industriei mici și-au găsit concretizarea legislativă în prevederile Legii nr. 2/1980, care stabilesc — printre altele — sfera organizatorică și competențe largi pentru amplificarea acestui sector de activitate în cadrul unor unități mici ale consiliilor populare, ale organizațiilor cooperatiste și ale micilor meșteșugari autorizați în condițiile legii. Totodată, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 101 din 1980, se reglementează condițiile în care unele unități mici prestatoare de servicii pot fi predate în gestiunea și gospodărirea unor meșteșugari, urmărindu-se ca și prin aceasta să se contribuie la creșterea eficienței economice și la satisfacerea cerințelor de servicii ale populației. Aceste reglementări, mai recente, împreună cu legislația anterioară a țării care se referă la industria mică și prestările de servicii, conturează o strategie de ansamblu referitoare la dezvoltarea în perspectivă a industriei mici.

ATINGEREA OBIECTIVELOR preconizate presupune transpunerea în practică a unui ansamblu de măsuri coordonate la nivel național, fundamentate pe interpretarea unitară a conceptului de industrie mică și a rolului său în procesul de creștere. De aceea, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 14—16 mai a.c., pe agenda indicațiilor date de conducerea superioară de partid și de stat s-au trasat noi sarcini pentru dezvoltarea industriei mici. Plecîndu-se de la condițiile create și posibilitățile existente, în acest an industria mică are sarcina să realizeze o producție suplimentară de 5—6 miliarde lei în unități ale consiliilor populare și organizațiilor cooperatiste, iar participarea la export să fie substanțial îmbunătățită, mai ales în unitățile subordonate direct consiliilor populare — de profilul industriei mici, construcțiilor, agriculturii (legume, fructe de pădure, iepuri de casă, viermi de mătase etc.) și prestărilor de servicii.

Consiliile populare, cu participarea tuturor unităților de industrie mică din teritoriu, au sarcina să se preocupe imediat de redeschiderea și organizarea de vărării, cărămidării, unități mici de agregate de carieră și balastieră, inclusiv prin autorizarea unor meșteșugari particulari, astfel încît să se satisfacă cerințele locale de asemenea materiale de construcții în cadrul procesului de autoaprovizionare al localităților și județelor. În același timp, trebuie să se acționeze mai hotărît, pe plan local, pentru valorificarea de noi resurse și materiale refolosibile, precum și pentru organizarea de ateliere de argăsire și prelucrare a pieilor de iepuri de casă, corelat cu programele de creștere a acestora.

Industria mică subordonată nemijlocit consiliilor populare deține, în prezent, numai o pondere de circa 28% din ansamblul producției industriei mici, în mai multe localități comitetele și birourile executive ale acestora preocupîndu-se încă în

mică măsură de dezvoltarea acestei producții în unitățile proprii. În consecință, nu s-au valorificat posibilitățile existente pe localități, iar contribuția industriei mici cu venituri, la echilibrarea bugetelor locale este încă sub nivelul posibilităților și cerințelor actuale.

În cadrul procesului de perfecționare a structurii și organizării industriei, de modernizare a economiei a apărut oportuna preluarea de către consiliile populare a unor capacități de producție mici de la centralele și întreprinderile industriale care, organizate ca unități cu profil de industrie mică, să-și aducă un aport mai eficient în creșterea ponderii acestui sector al economiei naționale. Această acțiune, indicată și aprobată de conducerea de partid și de stat, este necesar să preocupe în mai mare măsură comitetele executive ale consiliilor populare, creîndu-se, pe această cale, condiții ca industria mică să-și sporească mai rapid participarea la satisfacerea unor cerințe teritoriale ale unităților socialiste și ale populației și, totodată, să se realizeze capacități pentru îndeplinirea sarcinilor importante din domeniul exportului.

ÎN CONFORMITATE cu prevederile Legii, „întreaga activitate de industrie mică se desfășoară sub îndrumarea și coordonarea consiliilor populare, indiferent de subordonarea unităților în care aceasta se realizează. Consiliile populare răspund de buna organizare a activității unităților de producție și prestări de servicii, de valorificarea eficientă a resurselor materiale și a forței de muncă, de satisfacerea în cele mai bune condiții a cerințelor de produse și prestări de servicii ale populației”. De aceea, consiliile populare trebuie să intensifice preocupările și acțiunile pentru dezvoltarea industriei mici, conducerea și îndrumarea tuturor acestor unități din teritoriu, intervenind nemijlocit în activitatea de accentuare a creșterii ei, în concordanță cu amplificarea unor nevoi locale și a cerințelor actuale de modernizare și restructurare a economiei. Pentru aceasta, consiliile populare, pe lângă adoptarea planului de profil teritorial, pot interveni pentru repartizarea teritorială a dezvoltărilor, profilarea unor unități, asigurarea îndeplinirii planului și a programelor speciale de dezvoltare, organizarea relațiilor cu comerțul local și cu unitățile republicane, utilizarea resurselor locale și a forței de muncă, extinderea rețelei unităților prestatoare de servicii, organizarea contractărilor cu comerțul local, distribuirea unor spații și utilaje disponibile în alte unități, creșterea eficienței economice etc.

„Dosarul” pe care „Revista economică” îl propune cititorilor săi în acest număr încearcă să definească dimensiunea teoretică și practică a problematicii dezvoltării industriei mici în țara noastră. Abordarea într-o concepție unitară a diferitelor laturi ale dezvoltării acestui sector de mare importanță pentru economia noastră, cum ar fi rolul industriei mici în producția de bunuri și servicii pentru piața internă și externă; valorificarea prin intermediul acesteia a diferitelor resurse disponibile la nivel național și local; organizarea și funcționarea acestui sector de activitate în contextul aplicării noului mecanism economico-financiar; relațiile cu marile unități industriale; structura și repartizarea teritorială a unităților etc., este menită să contribuie la găsirea unor soluții și la stabilirea unor direcții concrete de acțiune pentru realizarea obiectivului cu caracter programatic de creștere a ponderii acestui sector în producția totală industrială de la circa 5—6% în 1980 la 18—20% în perspectiva anului 1990.

LOCUL ȘI ROLUL INDUSTRIEI MICI ÎN ANSAMBLUL ECONOMIEI NAȚIONALE

DEFINIREA noțiunii de industrie mică în contextul complexității și diversității acestei forme de activitate și a tendințelor care se fac simțite pe plan mondial nu este o sarcină ușoară. În această privință, Legea industriei mici oferă solide elemente de referință pentru precizarea conținutului activității și a limitelor sale de cuprindere prin prevederea modului de subordonare a unităților de industrie mică și a obiectului activității acestora. Elementul de definire frecvent avansat în literatura de specialitate consacrată acestui domeniu — dimensiunea unităților caracterizată prin numărul de lucrători, volumul fondurilor fixe sau valoarea producției obținută de aceste unități — se dovedește, la o analiză atentă, greu de acceptat drept unic criteriu de delimitare a unităților de industrie mică de cele ale marii industrii.

Considerăm că alte elemente pot veni în sprijinul demersului de conturare a conceptului de industrie mică; avem în vedere detalierea competențelor decizionale la nivelul diferitelor verigi organizatorice în ceea ce privește aprovizionarea tehnico-materială, profilarea producției, stabilirea prețurilor și tarifelor etc., care să țină seama, într-o mai mare măsură, de specificul activității economice în acest domeniu (determinat de gama largă a profurilor unităților, respectiv a produselor și serviciilor pe care trebuie să le realizeze, de mobilitatea mare a unităților etc.), sau întregirea gamei de funcții a industriei mici cu aceea de complement al marii industrii, funcție prezentă cu prioritate în economia țărilor dezvoltate.

Gama funcțiilor specifice industriei mici corespunde laturii calitative a activității desfășurate în acest domeniu și poate constitui un reper major în definirea acestui concept. Trebuie precizat că aceste funcții sînt definitorii, în ansamblul lor, pentru industria mică ca domeniu al economiei naționale, dar că una sau alta din funcțiile respective pot să lipsească la nivelul unităților aparținînd diferitelor ramuri ale industriei mici, fapt ce sporește dificultatea delimitării stricte a acestor unități.

Desigur, în vederea asigurării unor clarificări de natură organizatorică sau privind procedurile de lucru, se pot adopta unele delimitări și precizări cu caracter normativ (ca, de exemplu, referitoare la dimensiunea unităților de industrie mică, la funcțiile îndeplinite etc.), de natură să faciliteze identificarea unei unități sau a alteia ca aparținînd industriei mici. **Esența problematicii industriei mici este însă nu atât de natură organizatorică, ci de natură funcțional-economică**, în sensul că acest domeniu important al economiei reclamă un mecanism de funcționare care, firește, trebuie să se înscrie în coordonatele generale ale organizării, conducerii și planificării întregii vieți economico-sociale din țara noastră, dar care, în același timp, trebuie să corespundă în cât mai mare măsură particularităților domeniului respectiv.

Funcții, obiective, răspunderi

CREȘTEREA, în etapa actuală, a rolului industriei mici este determinată de procesul complex de perfecționare a diviziunii sociale a muncii, de specializare și cooperare în producție, care impune necesitatea găsirii unui echilibru corespunzător între producția realizată în unități de mărimi diferite. În acest context, apare necesitatea ca relațiile de colaborare și cooperare în producție între industria mică și industria mare să fie intensificate și să capete o substanță nouă. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, una din marile probleme ale industriei mici „este aceea de a se angaja în activități ce nu pot fi realizate în marea industrie, acționînd însă în colaborare cu marea industrie, ca unități mici, specializate. Mai cu seamă trebuie să facem aceasta în domeniul electronic, al construcțiilor de mașini, realizînd o serie de produse, de piese, de subsansamble, de aparatură de mică serie, în unități mici”.

Ținînd seama de importanța acestei probleme și de perspectivele largi care se deschid sectorului respectiv, potrivit indicațiilor din documentele de partid, în planul de cercetare al Institutului de economie industrială a fost prevăzută o temă privind rolul și direcțiile de dezvoltare ale industriei mici în țara noastră luînd în considerare și experiența altor țări. Vom încerca, în continuare, să sintetizăm unele din concluziile studiului privind acele funcții ale industriei mici care corespund exigențelor unei economii moderne, flexibile și competitive. Aceasta în con-

trast cu viziunea a cărei acreditare se mai încearcă uneori, potrivit căreia i se rezervă industriei mici un rol periferic în ansamblul economiei, rol redus la realizarea unor funcții ce sînt proprii unui stadiu primar de dezvoltare și care nu îi permit să-și pună deplin în valoare valențele.

● În județul Vâlcea industria mică este implicată în amenajarea unor microhidrocentrale. În prezent, aceasta desfășoară acțiuni susținute pentru construirea și punerea în funcțiune a microhidrocentralelor de la Costești, Riurești (25 kW) și Baia Ciineni (150 kW).

● În unele județe (Argeș, Vâlcea etc.) există preocupare pentru valorificarea cu eficiență ridicată a subproduselor de lapte, obținîndu-se făină furajeră (din lapte degresat), băuturi răcoritoare (prin prelucrarea zerului și a zarei — lactun, lectozin, lenton) și cazerna — produs solicitat de industrie pentru fabricarea calciului, nasturilor, precum și în tăbăcării.

● În anii 1981 și 1982 industria mică și-a propus organizarea unor ateliere de reparare a anvelopelor. La această acțiune participă — pe lângă M.I.Ch., care organizează 30 de ateliere — UCECOM cu 30 ateliere, consiliile populare județene cu 40 ateliere, M.A.I.A. — cu 10 ateliere.

● La Asociația economică cu profil industrial Vitomirești, din mașini și utilaje care urmau să fie casate au fost realizate valțuri pentru amestecul cauciucului, o instalație de sablare a armăturilor, mașini pentru tăiat secțiuni circulare, mori cu bile pentru măcinarea tufului vulcanic, instalații cu discuri pentru șlefuirea dalelor mozaicate etc. În acest fel, unitatea și-a asigurat o dotare tehnică care-i permite desfășurarea unei rodnice activități de producție, în special în domeniul fabricării unor materiale de construcții.

Stadiul actual de dezvoltare a economiei naționale, caracterizat prin accentuarea laturilor calitative ale creșterii economice, impune aducerea pe primul plan a următoarelor funcții ale industriei mici:

Activități complementare celor din industria mare

ÎN CONDIȚIILE în care performanțele tehnico-economice ale producției industriale depind, în mare măsură, de gradul de specializare a acesteia, de asigurarea fabricării unor produse în serii mari, se impune necesitatea realizării unei complementării tot mai accentuate a industriei mici în raport cu industria mare sub două aspecte:

— completarea gamei de produse finite realizate de industria republicană în serii mari, cu produse diverse, necesare beneficiarilor în cantități reduse;

— producerea în unități distincte a unor piese și subsansamble care intră în componența unor produse, a căror asamblare se realizează în unitățile industriei mari.

În acest sens, sînt de menționat unele produse de tehnicitate medie sau redusă realizate în unități ale industriei mici din țara noastră ca, de exemplu, canale pentru aer cald și gaze arse, grătare metalice tip fagure pentru termocentrale, linii tehnologice pentru conserve de legume și fructe, accesorii necesare la fabricarea mobilei etc. Dacă produsele enumerate nu reprezintă decît o parte foarte redusă din gama celor realizate în prezent în unitățile industriei mici, nu este mai puțin adevărat că și posibilitățile acestor unități, ca și nevoile existente în economie, sînt mult mai mari decît ceea ce s-a realizat pînă acum.

Accentuarea specializării producției impune **adîncirea cooperării dintre unitățile industriale de mărimi diferite**. În timp ce specializarea pentru fazele finale de realizare a produselor, de asamblare a lor, impune existența unor întreprinderi mari, realizarea fazelor de fabricație premergătoare poate avea loc și în cadrul unor unități de dimensiuni mai reduse; această posibilitate este creată de specificul acțiunii, — în prezent — a progresului tehnic, care favorizează o autonomizare crescîndă a fazelor de fabricație în cadrul unor întreprinderi mijlocii și mici. În acest sens, semnificativă este experiența unor țări puternic industrializate, în care existența unor întreprinderi mari și foarte mari este însoțită și chiar condiționată de existența unui număr mare de întreprinderi mici și mijlocii; acestea gravitează în jurul celor mari, realizînd — la comandă și sub controlul lor tehnic — o gamă largă de piese, componente și sub-

ansamble necesare fabricării produselor finale în condiții de maximă specializare a procesului de producție. De exemplu, firma „Renault” achiziționa, la un moment dat, peste 20 000 de componente pentru liniile sale de montaj, de la 400 de subcontractanți cu care avea legături permanente de cooperare și de la alte 1 500—2 000 unități subcontractante cu care cooperarea era intermitentă, în funcție de situația conjuncturală. Realizări semnificative sînt de consemnat în această privință și în țara noastră. În același domeniu de referință, de pildă, întreprinderea de autoturisme Pitești cooperează cu o serie de întreprinderi de mărimi diferite, aparținînd Centralei industriei autoturismelor sau altor centre industriale, precum și subsistemelor industriei mici. Una dintre formele importante de organizare a procesului de cooperare este cea în cascadă, cu subcontractanți de gradul

rințele cumpărătorilor; totodată, se asigură punerea de acord a caracteristicilor produselor cu cerințele populației, în perspectiva extinderii ulterioare a producției.

Sporirea flexibilității și a adaptabilității la cerințele pieței

SCHIMBĂRILE rapide și adesea imprevizibile, ca sens și intensitate, care se produc în economie, privind utilizarea resurselor primare, a unor noi tehnologii de producție, sau ca reflex al unor fenomene necontrolabile care se produc în economia mondială, determină necesitatea găsirii unor soluții eficiente de adaptare a producției la cerințele pieței interne și externe. Aceste schimbări sînt, de asemenea, determinate de aspirația firească a beneficiarilor de a dispune de bunuri și servicii de o calitate din ce în ce mai ridicată, care să necesite o cheltuială mai redusă pe unitatea de efort util. În aceste condiții, un rol important revine unităților de industrie mică, fie în calitatea acestora de producători ai unor produse finite de o complexitate relativ redusă, fie ca furnizori ai unor repere sau subsansamble care se integrează ulterior, în întreprinderile mari, în produse de complexitate și tehnicitate înaltă. Baza obiectivă a posibilităților sporite de care dispune industria mică, în acest sens, este asigurată în principal de:

— **mobilitatea profilului de fabricație al unităților de industrie mică**, realizabilă cu operativitate, atît prin măsuri adoptate de organele ierarhic superioare, cît și prin măsuri adoptate în interiorul acestor unități; dat fiind volumul redus de factori de producție din unitățile industriei mici, este posibilă înlocuirea lor chiar totală, dacă — din motive obiective — este necesară schimbarea radicală a profilului de producție al acestor unități; ele au, de regulă, un proces de producție mai puțin rigid decît întreprinderile mari, care dispun de linii tehnologice de mari proporții, cu înalt nivel de mecanizare și automatizare, dar greu adaptabile la cele mai mici modificări ale structurii producției, frînînd procesul de înnoire și de diversificare a acestora;

— **mobilitatea forței de muncă din industria mică**, în realizarea unor diferite operații, repere sau produse, asigură adaptarea acestora cu ușurință la schimbările frecvente din structura producției; lucrătorii din unitățile industriei mici, fiind adesea direct confrunțați cu problemele majore ale unităților respective, privind asigurarea aprovizionării cu materii prime, materiale, energie, scule, dispozitive, matrițe etc., privind desfășurarea procesului de producție propriu-zis și asigurarea desfășurării producției, pot manifesta — în cunoștință de cauză — un plus de inițiativă în rezolvarea acestor probleme.

Caracteristicile de flexibilitate și adaptabilitate sînt proprii, în special, unităților mici de industrie ușoară; aceeași apreciere este, însă, valabilă și pentru o serie de unități de dimensiuni reduse din industria construcțiilor de mașini sau din industria metalurgică. De exemplu, în literatura de specialitate se apreciază că mini-șlefirile (cu capacitate medie de circa 200 000 tone oțel pe an) se caracterizează printr-o pronunțată flexibilitate tehnică și organizatorică, care se manifestă în ceea ce privește compoziția și modul de utilizare a materiilor prime și a aparatului de producție, gama de produse fabricate și modul concret de organizare a producției și a muncii.

Pentru ca specializarea — proces necesar creșterii performanțelor tehnice și economice ale producției — să nu intre în contradicție cu necesitatea asigurării unei flexibilități adecvate a industriei, este indicat ca aceasta să fie orientată, cu precădere, către unitățile de dimensiuni reduse; tocmai prin numărul mare al acestor unități se poate asigura diversitatea necesară a producției și capacitatea de adaptabilitate la cerințele pieței și ale economiei naționale.

Asimilarea cu operativitate în producție a elementelor de progres tehnic

INDUSTRIA MICĂ poate contribui la modernizarea mașinilor și utilajelor, realizate de industria mare, prin producerea la parametri calitativ îmbunătățiți a unor piese și subsansamble care intră în componența mașinilor și utilajelor respective. În acest fel, se poate afirma că și industria mică contribuie la

dr. Corneliu RUSSU,
dr. Alexandru MIHĂILESCU
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 17)

● Fără a acoperi, în prezent, o gamă foarte largă de produse sau activități, cooperarea dintre industria mică și întreprinderile republicane oferă unele exemple concludente privind posibilitățile existente în acest domeniu și anume:

— realizarea unei linii tehnologice pentru conserve de legume și fructe, precum și a unei secții de producție pentru accesorii necesare la fabricarea mobilei: U.J.C.M. Ialomița în cooperare cu I.M.U. Medgidia și, respectiv, cu Fabrica de mobilă Constanța;

— realizarea de piese și repere destinate unor produse complexe; de exemplu, fabricarea — pentru autoturismul DACIA 1300 — a colierului kilometraj și a agrafei kilometraj la cooperativa „Solidaritatea” din Rîșnov, a unor produse din pîslă și a unor insonorizanți la o secție de producție industrială a C.A.P. Vlădești. Tot pentru acest autoturism se produce, un număr mare de repere de către cooperativa „Automecanică”-București. De asemenea, cooperativa „Tehnometalica”-București, cu dotarea de care dispune, obține practic orice piesă de presaj avînd grosimea de pînă la 2 mm și diametrul de pînă la 200 mm, necesară autoturismului românesc, dacă i se asigură matrițele corespunzătoare.

1, gradul 2 etc. În anumite ramuri industriale, subcontractarea poate merge pînă la utilizarea muncii la domiciliu; de exemplu, industria optică din Japonia realizează șlefuirea lentilelor pentru aparatele foto prin folosirea muncii la domiciliu.

Creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum și a serviciilor

AȘA CUM atestă practica economică, pe măsura dezvoltării societății, s-a trecut de la o cerere primară de mărfuri și servicii, nediversificată, la una evoluată, caracterizată printr-o structură tot mai complexă. Pe de altă parte, exigențele legate de realizarea unor produse cu performanțe tehnico-economice înalte au determinat accentuarea procesului de specializare a producției. Cele două tendințe — de diversificare a cererii și de specializare a producției — impun ca un număr tot mai mare de produse și servicii să fie realizate de unități de dimensiuni reduse. În acest fel, însuși numărul mare de unități de mici dimensiuni, cu un grad mai mult sau mai puțin avansat de specializare a producției, constituie un factor de asigurare a unei game diversificate de bunuri și servicii. Trebuie avut în vedere, de asemenea, că în componența cererii populației de bunuri și servicii intră nu numai produse de înaltă tehnicitate, dar și unele mai simple; realizarea acestor produse nu presupune existența unei dotări tehnice deosebite și nici un grad înalt de specializare tehnologică sau pe produse în unitățile respective. În aceste condiții, satisfacerea cererii de diverse produse simple nu poate reveni decît industriei mici. De altfel, este de remarcat faptul că industria mică este direct angajată în producerea majorității tipurilor de bunuri de consum și de servicii pentru populație, cu excepția bunurilor de folosință îndelungată de înaltă tehnicitate și fabricate în serii foarte mari.

Semnificativ în ceea ce privește contribuția importantă a industriei mici la realizarea unei mari diversități de produse și satisfacerea cererii populației, în special de articole mărunte, este faptul că prin restructurarea numai a unuia dintre subsistemele industriei mici (treccera în anul 1977 a întreprinderilor de industrie locală în subordonare republicană), au fost scoase din fabricație peste 5 000 de produse de acest gen, a căror lipsă s-a resimțit pe piață. Rolul important pe care îl are industria mică în diversificarea producției derivă și din posibilitatea acesteia de a lansa, la scară redusă, fabricația unor produse noi (bunuri de consum și articole de uz casnic), ale căror segmente de piață sînt încă insuficient cunoscute. Printr-o astfel de testare a cererii populației, se asigură evitarea pierderilor pricinuite de producerea unor cantități mai mari de produse în raport cu ce-

Obiective ale dezvoltării industriei mici în actualul cincinal

JALONIND ORIENTĂRILE și direcțiile principale de dezvoltare a industriei mici, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvântarea rostită la Consfătuirea din luna iunie 1980 cu activul și cadrele de bază din cooperăția de consum, cooperăția meșteșugărească, cooperăția agricolă de producție și consiliile populare, a subliniat necesitatea creșterii ponderii acesteia în totalul economiei și în mai buna aprovizionare cu produse și servicii a populației și a unor sectoare ale economiei locale. Implicarea tot mai activă în dezvoltarea industriei mici a consiliilor populare și organizațiilor cooperatiste constituie, potrivit legii, una din sarcinile majore ce le revin în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a României socialiste. Consiliile populare au menirea de a îndruma și coordona întreaga activitate de industrie mică din teritoriu, indiferent de subordonarea unităților în care aceasta se realizează, și totodată de a asigura organizarea și dezvoltarea unor unități proprii de industrie mică.

Forme de organizare — structura producției și a resurselor materiale

PROGRAMUL special privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii pentru populație pe perioada 1981—1985 prevede la principalii indicatori dinamicele de dezvoltare prezentate în tabel.

În structură s-a prevăzut accentuarea dezvoltării producției unor materiale de construcții, a producției bunurilor de consum, prestărilor de servicii, producției de piese și subansamble pentru cooperări cu industria republicană, articolelor de artă populară și artizanat, producției de scule, unelte și unele utilaje simple, recondiționarea unor produse și piese de schimb și alte lucrări, în care valorificarea resurselor locale trebuie să aibă un loc preponderent. De asemenea, s-a prevăzut în program mărirea contribuției industriei mici la valorificarea unor surse noi de energie, prin construirea de microhidrocentrale, producerea de biogaz, utilizarea energiei geotermale, solare etc.

Materializarea sarcinilor din acest domeniu trebuie să se înfăptuiască prin aplicarea consecventă a legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, care instituționalizează organismele ce pot desfășura astfel de activități, precum și domeniile spre care trebuie să-și concentreze, în mai mare măsură, preocupările. Astfel, industria mică se organizează și se dezvoltă în următoarele categorii de unități :

— **unități ale consiliilor populare**, care realizează cu prioritate bunuri de consum, materiale de construcții, recondiționarea de piese, reparații și subansamble, cooperarea cu unități ale industriei republicane, întreținerea și repararea locuințelor, activitatea de spălătorii și curățătorii chimice, întrețineri și reparații de autoturisme, școli de șoferi amatori, realizarea unor produse și lucrări pentru nevoile unităților proprii etc. ;

— **unități ale cooperăției meșteșugărești**, care dezvoltă în mediul urban producția articolelor de uz casnic, gospodăresc și de decorațiuni interioare, servicii personale, întrețineri și reparații de bunuri de folosință îndelungată și autoturisme, prestări în construcții, producția de artizanat și de artă populară, achiziționarea, recondiționarea și valorificarea unor bunuri preluate de la populație și de mic mobilier, cooperări cu unități republicane etc. ;

— **unități ale cooperăției de producție, achiziții și desfacere**, care dezvoltă cu prioritate în mediul rural producția de articole de uz casnic și gospodăresc, producția de artizanat și artă populară, de mic mobilier, de conservare și semi-conservare de legume și fructe achiziționate de la populație, cooperări în producție cu alte unități socialiste, prestări de servicii pentru întreținerea și repararea articolelor electrice și electronice, întrețineri și reparații de autoturisme, motociclete și biciclete, cazare hotelieră, panificație, construcții etc. ;

— **unități ale cooperăției agricole de producție**, care activează în mediul rural având ca obiect prelucrarea și industrializarea unor produse agricole rămase de la unitățile cooperatiste după achitarea obligațiilor la fondul central de stat, producția de materiale de construcții, prelucrarea unor materiale lemnoase din deșeurile de vânt și tăieri de igienă a pădurilor, producția diferitelor bunuri de consum și ar-

tizanat, cooperări în producție cu alte unități, prestări în construcții și alte servicii pentru populație ;

— **micii meșteșugari autorizați** care își axează activitatea în direcția satisfacerii nevoilor populației cu unele prestări de servicii, îndeosebi reparații de articole de uz casnic și gospodăresc, precum și prin realizarea unor produse cu munca la domiciliu.

În condițiile caracterului restrictiv al resurselor de materii prime și energetice, intensificarea dezvoltării industriei mici prin valorificarea superioară a resurselor materiale, în special a celor existente pe plan local, se impune cu tot mai multă acuitate. Astfel, împletiturile de paie, de papură, de răchită trebuie realizate pe baza materiilor prime existente în fiecare localitate, în fiecare județ. Dezvoltarea activității de producere a unor materiale de construcții, cioplitul și fasonatul pietrei și marmurei, prelucrarea chihlimbarului și a altor pietre semiprețioase, realizarea unor lucrări artizanale din lemn și din alte materiale constituie activități prin care se valorifică superior resursele locale, în aceas-

Indicatori	%	
	Dinamică 1985 1980	Ritm mediu anual 1981— 1985
Producția netă industrială	165,5	10,6
Producția marfă industrială	160,7	10,0
Prestări de servicii pentru populație	184,0	13,0
Livrări de mărfuri către fondul pieței	138,8	6,8
Export (deveze libere)	222,5	17,3

tă privesc nefiind necesare aprobări sau repartiții din fondul de stat. Industriei mici îi revin sarcini importante în valorificarea argilei și nisipurilor, în exploatarea zăcămintelor miniere mici, spre exemplu de cărbune, pe care unitățile acesteia pot să le exploateze cu sisteme simple ; de asemenea, minele de fier sau alte minereuri, existente în cantități prea mici pentru a putea fi valorificate în condiții de eficiență în întreprinderile republicane, pot fi exploatate în sistemul miciei industriei.

Un domeniu încă insuficient dezvoltat în raport cu posibilitățile și resursele industriei mici se referă la activitatea de preindustrializare și industrializare a producției agricole vegetale și animale. Din producția agricolă de bază rămasă după achitarea obligațiilor către stat și față de membrii cooperatori, secțiile industriale ale cooperativelor agricole de producție pot obține produse de tip industrial care să satisfacă necesitățile populației din zonă și chiar din județ : conserve cu pastă de tomate, roșii în bulion, murături, varză murată, gemuri, marmeladă etc. La C.A.P. Cezieni din județul

Olt, spre exemplu, se obțin, alături de o serie întreagă de conserve de legume și fructe, și conserve cu frunze de viță de vie, cantități însemnate de vin și siropuri realizate din coacăze, măceșe etc., precum și îngrășăminte chimice foarte apreciate atât în țară cât și la export.

În alte unități ale industriei mici, foile de porumb și palele de grâu sînt folosite pentru executarea de poșete, coliere, cordoane, tălpi pentru sandale; din subprodusele animale (copite, coarne, oase), se obțin articole de podoabă și decorațiuni interioare, din căzăturile de furnire se realizează jaluzele, grătare pentru baie etc. În domeniul pisciculturii, industria mică — în special unitățile aparținînd cooperăției agricole — în cooperare cu întreprinderile piscicole de stat (care îi asigură materialul piscicol de populare, unele pescărești, furaje, asistență tehnică) — este solicitată să valorifice potențialul economic al apelor țării.

Intrucît industria mare, specializată, poate genera, în unele cazuri, pierderile prime și energie (sub formă de reziduuri, subproduse, energii secundare care fie se acumulează pe terenuri, degradându-le, fie se deversează în ape și aer, conducînd la poluare), industria mică are rolul de a evita aceste efecte nedorite, organizînd, totodată, activități prin care să valorifice componentele resurselor naturale și energetice. Intervenția micii industriei în acest domeniu este cu atât mai necesară cu cît, pentru întreprinderile republicane, de multe ori nu este eficient să se valorifice absolut toate materialele refolosibile, toate subprodusele, toate reziduurile, pentru că sistemul ei de organizare nu permite aceasta.

Asigurarea forței de muncă și a dotării tehnice

ATRAGEREA forței de muncă în cadrul activităților de industrie mică va trebui să constituie o preocupare deosebită pentru consiliile populare și pentru toate unitățile din acest domeniu de activitate. În acest scop, este necesar să se determine, în perspectivă, posibilitățile existente pe localități, în concordanță cu programele de dezvoltare din industrie, agricultură, transporturi, construcții și alte ramuri și sectoare ale economiei, ținîndu-se seamă, în același timp, de „Programul special” al industriei mici, în care s-a stabilit că numărul personalului din acest sector se va ridica în 1985 la aproape 730 mii persoane, cu peste 130 mii mai mult decît în 1980. În mod deosebit, în atragerea personalului industriei mici din mediul rural, este necesar să se asigure participarea acestuia în activități agricole, în perioadele de campanii agricole, astfel încît organizarea și dezvoltarea industriei mici să se facă în complementaritate față de cerințele agriculturii și numai după satisfacerea nevoilor de forță de muncă ale acesteia.

În programele elaborate la nivelul județelor rezultă că, pentru dezvoltarea industriei mici, în actualul cincinal se vor aloca investiții în valoare de circa 7 miliarde lei, din care circa 70%

din fondurile statului, iar restul din fondurile unităților cooperatiste. Investițiile preconizate vor fi orientate, în special, spre realizarea următoarelor obiective: (% din volumul total de investiții alocate în perioada 1981—1985): dezvoltarea producției bunurilor de consum — 21,4; dezvoltarea producției materialelor de construcții — 10,6; extinderea activităților prestatoare de servicii pentru populație — 43,5.

Pentru dezvoltarea industriei mici, atît organele centrale cît și consiliile populare, potrivit legii, trebuie să se preocupe de asigurarea spațiilor și dotărilor cu utilaje, instalații și alte mijloace fixe disponibile, astfel încît volumul fondurilor de dezvoltare în industria mică să fie cît mai restrîns și folosit cît mai eficient. Un însemnat rol pot avea pe această linie consiliile populare județene, centralele și întreprinderile industriale republicane care au datoria să analizeze și să dispună ca unele clădiri, utilaje, instalații și scule disponibile să fie repartizate industriei mici în vederea lărgirii activității acesteia. Totodată, stabilirea pe plan local a unor acțiuni de cooperare în producție între unitățile de industrie mică și întreprinderi republicane, condiționate de dotarea cu mijloace fixe a industriei mici, sînt de natură să faciliteze extinderea activității și realizarea de rezultate economice corespunzătoare pentru ambii parteneri.

La utilizarea industriei mici trebuie să contribuie și acțiunile de autodotare, constînd în realizarea de utilaje, scule și dispozitive cu mijloace proprii, chiar în unitățile de industrie mică. De exemplu, unele asociații economice cu profil industrial de la sate, din mașinile și utilajele ce urmau să fie casate au realizat valuri pentru amestecul cauciucului, instalație de paflare a armăturilor, mașini pentru tăiat secțiuni circulare, mori cu bile pentru măcinarea tufului vulcanic, instalații cu discuri pentru șlefuirea dalelor mozaicate, mașini pentru frecarea vopselelor, stație de sortare a agregatelor de riu, cuptor pentru topirea zgurei de aluminiu etc. Numeroase utilaje, instalații, scule și dispozitive au realizat întreprinderile județene de prestări servicii și producție Olt, Ialomița, Botoșani și altele, cu rezultate economice dintre cele mai eficiente, ce pot fi preluate și folosite în alte unități similare de industrie mică.

Industria republicană deține în prezent unele spații și ateliere de dimensiuni mici, multe dintre acestea de cu totul alt profil decît cel al întreprinderii republicane în care funcționează. Predarea acestora unor unități de industrie mică ar contribui la îmbunătățirea dotării și accelerarea dezvoltării industriei mici, precum și la realizarea unei eficiențe economice superioare.

Cooperarea dintre industria mică și industria republicană

COOPERAREA în producție a industriei mici cu industria republicană constituie un domeniu de activitate cu rezultate economice generale favorabile și, în același timp, o supapă de degrevare a marii industrie de activități productive care se pot realiza mai eficient în condiții de mică producție.

La nivelul anului 1980, volumul pro-

ducției în cooperare dintre unitățile de industrie mică și întreprinderile republicane era de peste 3 miliarde lei, respectiv numai 5,8% din valoarea producției marfă a industriei mici. Fără a acoperi, în prezent, o gamă prea largă de produse sau activități, cooperarea dintre industria mică și întreprinderile republicane oferă unele exemple edificatoare:

— realizarea de canale pentru aer cald și gaze arse, grătare metalice tip fagure pentru termocentrale (U.J.C.M. Vilcea cu unitățile M.E.E.);

— realizarea de alimentatoare și stabilizatoare pentru calculatoarele de buzunar, panouri solare pentru încălzirea apei menajere, pupitre pentru centrale telefonice, dispozitive mecanice cu reglarea debitului pentru spălarea autoturismelor, sere și solarii pentru populație etc.

— realizarea unei game de produse de complexitate mai redusă: ambalaje, cleme metalice pentru rețeaua electrică (U.J.C.M. Argeș cu I. A. Pitești), membrane insonorizante și preșuri de cauciuc pentru autoturisme (I.P.S.P. Dimbovița cu I. A. Pitești), axe triunghiulare, frîne, suporturi (U.J.C.M. Mehedinți cu Întreprinderea mecanică Drobeta Turnu Severin), balansiere excavator, braț oscilant, apărători cabine (U.J.C.M. Vilcea cu Întreprinderea de utilaj greu Brăila), repere presate la rece, subsansamble, confecții metalice, împletituri de sîrmă (I.P.S. Vilcea cu Combinatul minier Valea Jiului) etc.

Sporirea substanțială, în actualul cincinal, a cooperării în producție dintre industria mică și întreprinderile republicane trebuie să fie în atenția factorilor implicați, care pot să asigure dezvoltarea acestei activități pe bază de contracte de lungă durată, mai ales în realizarea de piese, repere și subsansamble, precum și prin repararea și recondiționarea pieselor de schimb, cu rezultate economice avantajoase pentru toate unitățile interesate. Nivelurile programului pentru actualul cincinal trebuie considerate, în toate județele, ca minimale, date fiind posibilitățile largi de cooperare de care dispune industria noastră socialistă și care, extinse și folosite corespunzător în fiecare județ, pot să atingă pînă în 1985 ponderi de 8—10% din valoarea producției marfă a industriei mici.

În organizarea și conducerea industriei mici, ca și a oricărui alt domeniu de activitate, multe probleme noi și specifice vor putea fi soluționate de cei care se confruntă zilnic cu ele, dacă vor aplica ferm prerogativele și pîrghiile ce le au la dispoziție. În acest sens, considerăm că, **consiliile populare în virtutea drepturilor ce le conferă legea trebuie să joace un rol mai activ în organizarea întregii activități de industrie mică din raza lor de acțiune.** Totodată, pentru a se crea condițiile necesare manifestării plene a inițiativei locale, pentru a găsi soluții bune și operative, este necesar să se folosească mai deplin competențele factorilor locali (la nivel de județ) în ceea ce privește atît măsurile de ordin administrativ, cît și principalele pîrghii economice aplicate în activitățile de interes local.

Gheorghe LAMPERT

Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare

Propulsoare de progres a satului românesc

OPIRGHIE IMPORTANTĂ care contribuie la integrarea satului în amplul proces de dezvoltare a țării o constituie dezvoltarea industriei mici în unitățile agricole cooperatiste. În lumina Legii nr. 2/1980 industria mică din unitățile agricole cooperatiste reprezintă un ansamblu de preocupări neagricole, productive sau prestatoare de servicii, manuale sau mecanice, anexe sau aducătoare de venituri în care se folosesc materii prime agricole sau neagricole, al cărui scop final este creșterea veniturilor unităților agricole și ale membrilor cooperatori.

În acest context, analizele și investigațiile întreprinse recent în numeroase unități cooperatiste agricole din 11 județe ale țării au permis evidențierea aportului industriei mici la dezvoltarea unităților agricole pe elemente de input (aprovizionare, dotare tehnică și forță de muncă) și output (desfacerea producției) — fig. nr. 1 — concomitent cu unele neajunsuri care limitează dezvoltarea acestora.

Un sistem suplu de organizare și relații economice

ÎN 1980 prelucrarea produselor agricole a reprezentat numai 10,7% din volumul producției industriei mici din C.A.P. Explicația acestei situații este dată, în parte, de restricțiile existente pentru prelucrarea produselor care fac obiectul contractelor la fondul de stat. De menționat că la nivelul localităților rurale, o parte din aceste produse agricole cu regim restrictiv de prelucrare în unitățile producătoare (plei, carne, lână etc.) sînt prelucrate în atelierele cooperativei de producție, achiziții și comerț sau în cooperativele meșteșugărești. Pe de altă parte, dezvoltarea în cadrul C.A.P. a activităților de prelucrare a produselor agricole care nu sînt monopol de stat (papură, rogoz, lemn etc.) este frînată de existența elementului tradițional meșteșugăresc.

Importanța mare a resurselor locale neagricole (lut, piatră de var, agregate minerale etc.), ca de altfel și a celor agricole fără regim restrictiv, rezultă din aceea că ele răspund aproape întru totul scopului urmărit de industria mică: grad mai mare de ocupare a forței de muncă, număr sporit de zile lucrate, asigurarea utilajelor în mare parte din autdotare, rentabilitate ridicată — de la 6,6% (șantier de confecționat cărămizi manuale C.A.P. Ciochina — Ialomița), la 54% (cupțor var Cimpulung — Argeș) ș.a.

Pornind tocmai de la largile posibilități existente pentru

dezvoltarea industriei mici în mediul rural și, îndeosebi, pe lângă unitățile agricole cooperatiste, studiul întreprins a relevat o serie de neajunsuri cît și unele căi de înlăturare a acestora. Astfel, în cazul extinderii activității de prelucrare a legumelor și fructelor s-au concretizat următoarele **propuneri**: ● organizarea, prin cooperare cu întreprinderea pentru industrializarea legumelor și fructelor, după modelul C.A.P. Cezieni — Olt, a unor puncte de sortare și prelucrare la nivelul unităților agricole mari producătoare de legume și fructe, fapt ce ar conduce la creșterea valorii producției livrate, reducerea volumului transporturilor, diminuarea pierderilor și depreciierilor calitative; ● aprovizionarea Agrocoop cu mărfuri să se facă de către cooperativele asociate fără a mai fi condiționată de realizarea planului I.L.F., ceea ce ar repune, de fapt, în aplicare prevederile statutare. Hotărîrea referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, prin asigurarea unui consum de pînă la 150 kg echivalent grîu pentru fiecare persoană ce se aprovizionează din localitățile rurale, va conduce la dublarea și chiar triplarea utilizării brutăriilor sătești (gradul de utilizare a brutăriilor C.A.P. era între 33—67%) și reducerea cheltuielilor de transport prin desființarea circuitului: C.A.P., I.V.C., moară, depozit, cooperativa de consum. Un calcul estimativ privind cheltuielile de transport a 125 t grîu (necesarul pentru o brutărie de capacitate medie) la o distanță de 30 km, urmînd circuitul prezentat, se ridică la circa 17 820 lei, iar consumul de motorină la aproximativ 283,5 kg.

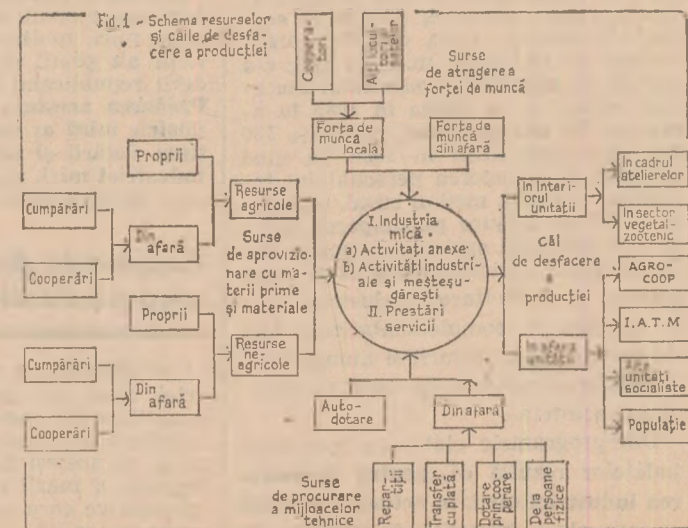
Pentru prelucrarea produselor animaliere și în special a cărnii, pot fi adoptate două variante:

a) cooperare cu întreprinderile de industrializare a cărnii, după modelul A.E.I. Tomești și C.A.P. Stoicănăști;

b) amenajarea după posibilități a unor „puncte de lăiere și prelucrare primară” în scopul realizării dezideratelor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale.

O serie de îmbunătățiri sînt necesare în domeniul **aprovizionării**. În prezent aprovizionarea cu materii prime și materiale noi sau refolosibile din afara unității deține o pondere de circa 72,9% și se face în cea mai mare parte prin intermediul notelor de comandă (valabil pentru 84% din activități). Asigurarea pe această cale a materiilor prime generează multiple neajunsuri: aprovizionarea în salturi; constituirea de stocuri sub sau supra-normative și în multe cazuri cu mișcare lentă sau foarte lentă; neîncărcarea corespunzătoare a capacităților de producție; întreruperi repetate ale procesului de producție etc. **Dacă s-ar crea industriei mici din unitățile agricole cooperatiste posibilitatea ca pentru necesarul de materii prime și materiale să încheie contracte la nivelul sarcinilor înscrise în plan, aprovizionarea acestora s-ar desfășura în condiții mai bune.**

În privința materialelor refolosibile aprovizionarea a devenit și mai dificilă după apariția Decretului 465/1979, deoarece unitățile industriale solicită repartiții de la coordonatorul de balanțe. Un exemplu în această privință credem că este edificator: la numeroasele demersuri făcute de conducerea A.E.I. Vitomirești — Olt pentru obținerea aprobărilor necesare extragerii aluminiului din zgura rezultată de la Combinatul de aluminiu Slatina s-au primit numai refuzuri, cu toate că, în conformitate cu probele efectuate, investiția ar fi fost foarte mică (5 mii lei), cheltuielile materiale de numai 6%, iar procesul de producție foarte simplu. Iată de ce considerăm că este necesar ca sectorul de industrie mică din unitățile agricole cooperatiste să fie inclus în nomenclatorul coordonatorului de balanțe cu necesarul de materiale complementare și refolosibile.



Creșterea gradului de dotare tehnică și de utilizare a forței de muncă

DUPĂ CUM se știe, în atelierele cu statut de anexe ale C.A.P. se lucrează cu mijloace tehnice modeste, cu utilaje și mașini care au un înalt grad de uzură fizică și morală. Împropărtarea dotării tehnice a acestor ateliere este o necesitate pentru creșterea eficienței economice, fără ca aceasta să însemne cheltuirea unor fonduri mari. Problemele principale ce se cer rezolvate pentru eliminarea barierelor actuale impuse de dotarea tehnică creșterii productivității muncii, calității produselor și serviciilor sînt: generalizarea tipurilor de utilaje, mașini și instalații cu randamente superioare care pot fi realizate cu mijloace proprii locale; înlocuirea treptată a utilajelor uzate fizic sau moral cu altele adaptate condițiilor specifice industriei mici; încurajarea și stimularea inițiativelor pentru transpunerea în practică a invențiilor și inovațiilor.



În paralel cu urmărirea nivelului dotării tehnice, analiza situației forței de muncă s-a făcut atît la nivelul unității, sub forma gradului de utilizare, a calității și a nivelului productivității muncii, cît și la nivelul individual, sub forma retribuției și a altor avantaje economico-sociale. Din punct de vedere al **gradului de utilizare**, anual un lucrător din industria mică

prestează circa 235 zile, cu 60 de zile mai mult față de un cooperator și cu 49 de zile față de o persoană ocupată în agricultură. Neacoperirea integrală a fondului de timp anual de un lucrător din industria mică provine în principal din deficiențele sistemului actual de aprovizionare (valabil pentru circa 67% din numărul activităților), caracterul sezonier al activității din unele ateliere și formații (30% din ateliere cu activitate sezonieră), necesitatea executării lucrărilor agricole în perioadele de vîrf.

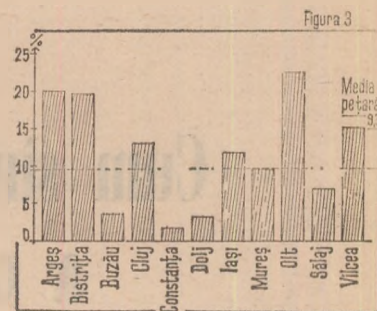
Ca element calitativ important al forței de muncă, **pregătirea profesională**, apreciată după nivelul școlii absolvite sau după categoria de încadrare, comportă o serie de asemănări și deosebiri față de nivelul general din agricultura cooperatistă. Meseriașii din activitățile tradiționale, precum și cei din construcții și cu munca la domiciliu, au în general același grad de pregătire ca și ceilalți cooperatori. În celelalte activități, în care procesele de muncă sînt apropiate de cele din întreprinderile industriale similare, pregătirea profesională este mult îmbunătățită, în aceste sectoare concentrîndu-se marea majoritate a cadrelor cu studii medii (aproximativ 50%), datorită ponderii ridicate a forței de muncă tinere.

Exprimată prin volumul producției globale obținută într-un an pe un muncitor, **productivitatea muncii** din industria mică este mai mare cu aproximativ 71% față de agricultură. Coroborînd nivelul dotării tehnice cu cel al productivității muncii pe o persoană din industrie, agricultură, C.A.P. și A.E.I. industriale rezultă că cel mai favorabil raport se înregistrează în industria mică din cooperativele agricole (1:6,5) și din A.E.I. industriale (1:3,5), superioare celor din industrie, agricultură și cooperativele agricole de producție (fig. nr. 2).

Analiza generală a **retribuirii muncii** evidențiază că în industria mică nivelul acesteia este mai mic decît în industrie, dar mai mare față de agricultură. Necesitatea dezvoltării in-

dustriei mici în cooperativele agricole, precum și relația productivitate-retribuție sînt sugestiv redată în exemplul următor. În ipoteza în care am considera că în 3 cooperative agricole din județul Cluj (Sieu, Unirea și Jucu) nu ar exista activități de industrie mică, fondul de retribuire s-ar diminua cu 47,0% la C.A.P. Sieu, cu 79,0% la Unirea și cu 40,3% la Jucu,

iar retribuția medie lunară s-ar reduce cu 400 lei la Sieu, 307 lei la Unirea și 475 lei la Jucu (scăderi ce ar reprezenta 53%, 21% și respectiv 59,7% din retribuția medie anuală a unui operator).



Contribuția la dezvoltarea unităților agricole

ÎN PRODUCȚIA globală a cooperativele agricole de producție, industria mică deținea în anul 1980 o pondere de numai 9,30%. Între județe, ca dealtfel și între unități, s-au înregistrat abateri foarte mari față de această medie (fig. nr. 3). Județele cu cele mai mari realizări în acest domeniu s-au dovedit a fi cele în care suprafețele de teren arabil sînt sub 50% (Argeș, Bistrița, Cluj, Iași etc.). De asemenea, în cadrul aceleiași consiliu agroindustrial sînt cooperative în care producția globală a industriei mici reprezintă peste 60%, în timp ce în altele — cu resurse locale asemănătoare — realizările din activitățile industriale sînt ne semnificative. Analiza întreprinsă demonstrează că dezvoltarea industriei mici în unitățile cooperatiste depinde în cea mai mare măsură de interesul manifestat de conducerea fiecărei unități în parte în depistarea și utilizarea tuturor posibilităților locale disponibile.

Valoarea relativ scăzută a materiilor prime folosite — dat fiind sursele de procurare din resurse proprii sau re folosibile — determină în cea mai mare parte ponderea mai mică a cheltuielilor materiale din industria mică, comparativ cu industria, sectorul C.A.P. din agricultură și cu A.E.I. industriale. Pe ramuri și feluri de activități, oscilațiile — față de media de 50,9% — sînt foarte mari, de la 6% la atelierele de extragere a aluminiului din zgură (A.E.I. Vitomirești), pînă la 74% la atelierul de fabricat săpun (C.A.P. Grozăvești). Totodată, cheltuielile materiale la 1 000 lei venituri sînt în medie sub 400 lei, cu excepția județelor Dolj și Iași. Din gruparea cooperativele agricole după mărimea acestor indicatori a rezultat că toate unitățile cu cheltuieli materiale sub 100 lei, ca și cele cu peste 800 lei la industria mică într-un stadiu incipient de dezvoltare, în intervalul de la 300—600 lei situîndu-se majoritatea unităților.

Aflată în raport invers proporțional cu cheltuielile materiale, producția netă înregistrează ponderi superioare (circa 49,9%) comparativ cu industria (raport 1:1,5) și sectorul C.A.P. (raport 1:6:1,4), fapt care a asigurat cooperativele agricole deținătoare o posibilitate în plus pentru realizarea principiului autoconducerii și autogestunii financiare, prin acoperirea eventualelor pierderi înregistrate în sectoarele agricole — vegetal și zootehnic.

Concluzia finală este că influența industriei mici în mediul rural se face tot mai pregnant simțită, atît prin creșterea preocupărilor locuitorilor satelor pentru astfel de activități, cît și prin beneficiile superioare înregistrate (rata medie a rentabilității este de 24—25%).

Rezultatele obținute în comunele în care industria mică s-a dezvoltat în mod corespunzător posibilităților și necesităților locale confirmă cele arătate anterior. De exemplu, C.A.P. Stoicănăști — Olt a avut în anul 1980 o producție globală de 84 milioane lei, din care 39,7 milioane lei producție industrială (47,3%), totalul beneficiului obținut a fost de 8,3 milioane lei, din care 6,5 milioane lei, adică 80%, au provenit de la activitățile industriale. Faptul că cei 120 de cooperatori ocupați în industria mică au de lucru permanent, au venituri sigure, un loc de muncă stabil și bine organizat se reflectă în mod pozitiv în viața lor, fiind mult mai atașați de locul de muncă și de activitățile ce se desfășoară în cooperativă, participînd activ și la muncile agricole.

Gabriel POPESCU
Leonida FRĂȚILA

Institutul de economie agrară

Cum sînt folosite posibilitățile de adîncire a cooperării cu marea industrie

DEZVOLTAREA activităților industriale de diferite profiluri în unitățile industriei mici de la sate face necesară o delimitare clară a funcției de complementaritate a acesteia în raport cu marea industrie și în raport cu agricultura. După cum se știe potențialul productiv al lucrătorilor din unitățile economice cu profil agricol este valorificat, cu preponderență, în activitatea agricolă și în activitățile industriale complementare în raport cu agricultura: preindustrializarea și industrializarea producției vegetale și animale, valorificarea producției vegetale depreciate calitativ, precum și valorificarea produselor auxiliare ce rezultă din procesul tranșării animalelor. Dar, pentru utilizarea completă a timpului de lucru anual, unitățile de industrie mică complementare agriculturii pot organiza și activități industriale care urmăresc valorificarea deplină a resurselor de materii prime locale, precum și a resurselor energetice locale, alte activități industriale urmînd a fi desfășurate în măsura în care acestea nu afectează procesul de producție din agricultură. Cel puțin trei premise impun limitarea specificului activității acestor unități la cele menționate:

— forța de muncă din mediul rural trebuie să desfășoare, în primul rînd, activități utile agriculturii;

— activitățile industriale desfășurate în aceste unități au un caracter discontinuu, în timp ce, la stabilirea unor relații de cooperare, întreprinderile republicane pretind — în mod justificat — livrări ritmice, continue, de componente. Or, posibilitățile de obținere a

unei producții industriale foarte mari în perioadele de extracampanie agricolă, precum și posibilitățile de depozitare sînt foarte limitate;

— în prezent, unitățile de industrie mică rurală au un grad relativ scăzut de înzestrare tehnică a muncii și un grad relativ redus de calificare a personalului.

Complementarea în raport cu industria mare revine, în principal, unităților aparținînd consiliilor populare și din cooperativele meșteșugărești. Obiectul lor de activitate îl constituie realizarea de piese, repere, subansamble în cooperare cu întreprinderile republicane, precum și producția bunurilor de consum pentru nevoile populației. Deși pentru economia națională important este dacă o unitate economică desfășoară o activitate utilă și obține rezultate corespunzătoare și nu dacă aparține industriei republicane sau industriei mici, practica dovedește că unitățile economice mici și mijlocii beneficiază de condiții diferite (în special în ceea ce privește aprovizionarea tehnico-materială), în funcție de modul lor de subordonare.

Stadiul actual al integrării în producție

LA NIVELUL anului 1981, producția marfă realizată prin cooperare în industria mică reprezenta mai puțin de 6% din valoarea totală. Pentru exemplificarea nivelului cooperării dintre întreprinderile republicane și unitățile

industriei mici a fost aleasă o unitate reprezentativă a industriei constructoare de mașini: Întreprinderea de autoturisme Pitești. Analiza cooperărilor relevă faptul că unitățile industriei mici au o contribuție neînsemnată la furnizarea de piese, repere și subansamble către I. A. Pitești. Pentru realizarea autoturismului Dacia 1300, I. A. Pitești a cooperat în anul 1981 cu 15 unități de industrie mică (tabelul nr. 1), de la care a primit circa 7% din numărul total de piese obținute din cooperări, reprezentînd doar 1,9% din valoarea totală a pieselor primite prin cooperare (tabelul nr. 2).

Dintre cauzele relativ numeroase care determină nivelul actual scăzut al cooperării dintre întreprinderile republicane și unitățile industriei mici se pot enumera:

● **Influența cooperărilor asupra unor indicatori ai întreprinderii** (producția netă, cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă etc.) Rezultatele financiare obținute de multe întreprinderi relevă o scădere relativă a producției nete odată cu creșterea gradului de specializare și cooperare. Aceste efecte economice negative pot fi însă compensate de rezultatele obținute prin extinderea fabricației produselor complexe, de profil, de valoare ridicată, pe capacitățile de producție rămase disponibile prin degrevarea lor de activitățile nespecifice. De asemenea, metodologia actuală de calcul a cheltuielilor materiale din întreprinderi nu delimitează cheltuielile proprii de acelea realizate în unitățile economice cu care cooperează. În acest fel, se umflă artificial nivelul cheltuielilor materiale, care nu mai reflectă corespunzător efortul propriu al întreprinderii pentru reducerea acestora. De exemplu, în anul 1981, la I. A. Pitești, cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă, calculate conform metodologiei actuale, au fost de 692 lei; dacă acest indicator s-ar calcula excluzîndu-se valoarea cooperărilor din producția marfă și din cheltuielile materiale, valoarea acestuia ar reprezenta doar 578,4 lei.

● **Prețul unciori exagerat de mare al pieselor, reperelor, subansamblelor procurate prin cooperare.** În numeroase cazuri, prețul componentelor procurate prin cooperare este mai mare decît costul de producție realizat în întreprinderea integrată. Spre exemplu, în cazul componentelor pe care I. A. Pitești le primește, prețurile de livrare practicate de furnizori sînt superioare costurilor interne ale acesteia, ceea ce constituie un impediment serios în extinderea relațiilor de cooperare dintre întreprindere și subfurnizorii ei (tabelul nr. 3). Este necesar de relevat însă faptul că opțiunea pentru cooperare nu

Tabelul nr. 1

Unitățile de industrie mică cu care a cooperat I. A. Pitești

Denumirea unității de industrie mică	Piese, repere și subansamble încorporate într-un autoturism			
	cantitate		valoare	
	bucăți	%	lei	%
Fabrica mixtă de industrie locală Sibiu	36	37,11	69,80	17,90
Cooperativa agricolă de producție Vlădești	17	17,53	162,25	41,60
Întreprinderea de producție și prestări în construcții Rm. Vîlcea	10	10,31	25,10	6,44
IJCOOP Brăila	7	7,22	39,86	10,22
Cooperativa „Chimica”-București	6	6,19	11,15	2,86
U.J.C.C. Argeș	5	5,15	8,49	2,18
Cooperativa „Unirea”-Tg. Neamț	4	4,12	7,64	1,96
Cooperativa „Solidaritatea”-Rîșnov	3	3,09	21,65	5,55
Întreprinderea de producție și prestări servicii Scornicești	2	2,06	20,80	5,33
Cooperativa zonală Agigea	2	2,06	2,00	0,51
Cooperativa „Electrometal”-Oradea	1	1,03	8,85	2,27
Cooperativa de consum Pitești	1	1,03	6,24	1,60
Cooperativa „Sirguința”-Giurgiu	1	1,03	3,68	0,94
Cooperativa „Întreținerea”-Pitești	1	1,03	1,52	0,39
Cooperativa „Constructorul” Brăila	1	1,03	0,96	0,25
TOTAL	97	100,00	389,99	100,00

trebuie să fie numai rezultatul unei analize economice care pornește de la compararea costurilor componentelor fabricate integrat cu prețul acestora dacă sînt procurate prin cooperare, întrucît criteriile de apreciere a rezultatelor unei unități economice sînt multiple (nivelul productivității muncii, eficiența utilizării fondurilor fixe, eficiența socială etc.), aceasta nereflectîndu-se întotdeauna satisfăcător în nivelul costurilor.

Se poate aprecia că, în prezent, în industria constructoare de mașini, numai un număr relativ scăzut de unități de industrie mică au un nivel de dotare cu mașini și utilaje care să permită preluarea în fabricație a unor piese-repere și subansamble realizate în întreprinderile republicane, ori realizarea unei producții de calitate în unitățile industriei mici este condiționată de

● prin renunțarea la producerea unor piese, repere și subansamble, înțreținerea republicană să descongeționeze efectiv capacitățile sale de producție, astfel încît să poată trece la o extindere a producției sale de bază în condiții de eficiență sporită;

● predarea către industria mică a fabricației unor componente trebuie să respecte cerințele de tipizare și standardizare; limitarea sortimentală a pieselor, reperelor și subansamblelor la niveluri minime (prin extinderea producției numai a cîtorva tipuri și eliminarea acelor care satisfac aceeași trebuință dar care au, în mod inutil, caracteristici constructive diferite), precum și orientarea producției spre componentele care se pot adapta și articula fidel cerințelor tehnologice în continuă diversificare, reprezintă sarcini stringente ale unităților de industrie

Tabelul nr. 2

Nivelul cooperării realizat de I. A. Pitești cu diferite categorii de unități industriale

	Piese, repere și subansamble încorporate într-un autoturism			
	cantitate		valoare	
	bucăți	%	lei	%
Întreprinderi subordonate Centralei industriale de autoturisme	393	28,23	3582,14	17,52
Alte întreprinderi republicane	902	64,80	16479,25	80,58
Unități de industrie mică	97	6,97	389,99	1,90
TOTAL	1392	100,00	20451,38	100,00

procesul de dotare corespunzătoare cu mijloace fixe moderne, de înaltă tehnicitate. În acest sens, este necesar ca industria republicană să țină seama, în planificarea producției de mijloace de producție, și de nevoile industriei mici. Pentru perioada imediat următoare se impune, însă, crearea, posibilităților ca unitățile de industrie mică să preia — fie prin cumpărare, fie prin închiriere — fonduri fixe care nu mai corespund exigențelor din industria mare, urmînd ca treptat, în funcție de profilul de producție al unităților de industrie mică, să se treacă la o dotare cu fonduri fixe moderne, în raport de gradul de complexitate și nivelul de exigență calitativă al produselor realizate de aceasta.

Dotarea corespunzătoare cu mașini și utilaje a industriei mici este o condiție necesară, dar nu și suficientă. Asigurarea unei asistențe tehnice de specialitate de către întreprinderile republicane beneficiare, îndeosebi în ceea ce privește pregătirea fabricației, realizarea și întreținerea matritelor, asigurarea documentațiilor tehnice și tehnologiilor de fabricație, urmărirea normelor de consum, pregătirea corespunzătoare a cadrelor etc. reprezintă condiții importante ale realizării unei producții de calitate în industria mică.

Transfer de componente către industria mică

ANALIZA oportunității predării către industria mică a unei părți din producția realizată în întreprinderile republicane (în cazul exemplului nostru o întreprindere din industria constructoare de mașini) trebuie să ia în considerare următoarele criterii:

mică ce preiau în fabricație o serie de componente realizate în prezent în marea industrie;

● unitatea care preia fabricația unor componente să evite depășirea consumurilor specifice materiale și de muncă, realizate în cazul fabricației integrate;

● alegerea unităților către care se vor preda unele piese, repere și subansamble trebuie să țină seama de necesitatea dezvoltării echilibrate a localităților, de folosirea eficientă a forței de muncă și de reducerea efectelor negative ale navetismului;

Tabelul nr. 3

Raportul dintre prețul de achiziție la unele componente obținute prin cooperare de către I. A. Pitești, și costul lor de producție integrat

	Raportul
Jantă Dacia 1300	1,51
Piston Dacia 1300	1,63
Bolț piston Dacia 1300	1,44
Supapă evacuare Dacia 1310	1,50
Pompă de benzină	1,40
Pompă de ulei	1,64
Pompă de apă	1,46

● subfurnizorii să realizeze, pe cît posibil, piese, repere sau subansamble finite, evitîndu-se deplasările acestora de la o unitate la alta pentru realizarea mai multor operații pentru același produs (de exemplu, produsul glisieră, care se fabrică în cooperare între I. A. Pitești și I.M.M. Cîmpulung, trece de trei ori de la o întreprindere la cealaltă pentru executarea operațiilor de presare, acoperiri, tratamente termice,

încărcîndu-se costurile, în special prin cheltuielile de transport).

Deși la întreprinderea considerată (I. A. Pitești), a existat și există o permanentă preocupare pentru degrevarea capacităților de producție de activitățile nespecifice unei unități economice producătoare de produs final, din profilul ei de fabricație se pot preda către unitățile de industrie mică o serie de piese, repere și subansamble, grupate astfel: a) piese obținute prin presaj — suportați, carcase, armături, glisiere, inserții; b) piese obținute prin ștanțare, debitare — ornamente, distanțiere, șaibe, tuburi, levieri, țije; c) piese obținute prin prelucrări mecanice — piese de îmbinare, de antrenare; d) piese obținute prin injectare — butoane, mînere.

Precizăm că predarea acestor piese către unitățile de industrie mică este legată de crearea unor condiții care vizează, în special, asigurarea unui grad de înzestrare tehnică corespunzător, ridicarea calificării personalului, asigurarea aprovizionării cu materiale necesare etc. De asemenea, unităților de industrie mică le revin responsabilități mari în ceea ce privește asigurarea necesarului de ambalaje pentru piesele, reperele și subansamblele realizate în întreprinderile republicane și care sînt destinate cooperărilor, livrărilor la fondul pieței sau pentru activitatea de service. Conceperea și realizarea unor ambalaje din material plastic, din materiale expandate, pentru o gamă largă de piese, este o necesitate resimțită în majoritatea întreprinderilor republicane.

O altă problemă importantă este cea a amplasării unităților de industrie mică, care considerăm că trebuie să respecte îmbinarea cerințelor de ordin economic cu cele de ordin social. Dacă amplasarea furnizorilor de componente complexe și de valoare mare nu necesită o atenție deosebită, deoarece costul transportului și ponderea acestuia în raport cu valoarea lor este relativ redusă și nu afectează substanțial costul cooperării, amplasarea furnizorilor care realizează piese cu valoare redusă trebuie aleasă cu grijă. În cazul industriei de autoturisme, se confirmă cel mai bine raționalitatea creării unei zone industriale a autoturismului, care poate fi circumscrisă elipsei formate din județele Argeș-Vîlcea-Dolj-Olt, avînd ca centru de greutate orașele Pitești-Cîmpulung-Craiova, adică orașele în care își au sediul întreprinderile realizatoare de produs final.

Așadar, dezvoltarea în industria mică a unor activități complementare în raport cu cele din industria mare reprezintă un obiectiv posibil de îndeplinit. Pentru atingerea acestuia sînt necesare, însă, măsuri energice, în special în ceea ce privește asigurarea unei dotări tehnice corespunzătoare a unităților de industrie mică, ridicarea nivelului de calificare a personalului muncitor, precum și unele îmbunătățiri ale metodologiei de elaborare a indicatorilor de eficiență și a prețurilor produselor.

Mihail GONDOS
Marin SANDU

Institutul de economie industrială
Constantin SANDU
Întreprinderea de autoturisme Pitești

Coordonate ale dezvoltării industriei mici în profil teritorial

PRIN STRUCTURA PRODUCȚIEI și destinația acesteia, prin menirea pe care o are în ansamblul economiei și prin aria de răspândire a unităților, industria mică este prezentă, într-o formă sau alta, în toate județele și localitățile țării. Nu există practic unitate administrativ-teritorială care să nu dispună de resurse materiale și de forță de muncă care să poată fi atrase și puse în valoare. Dar aceasta se impune a se realiza pe plan local într-o concepție unitară, spre a se asigura o dezvoltare armonioasă și echilibrată în toate sectoarele, evitarea paralelismelor nejustificate în producție și în prestările de servicii, satisfacerea cerințelor populației atât în mediul urban, cât și în cel rural. Experiența practică a demonstrat că rolul consiliilor populare, al comisiilor de planificare teritorială constituite la nivelul județelor nu se rezumă numai la acțiuni de coordonare și îndrumare a industriei mici în profil teritorial. Pentru dezvoltarea în ritmuri superioare mediei pe ansamblul industriei a acestui sector în actualul cincinal, organele locale urmăresc, analizează și sprijină efectiv unitățile, pentru a-și îndeplini și depăși sarcinile de plan aprobate.

Ce pondere deține industria mică ?

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, odată cu aprobarea planului cincinal, a fost elaborat și un program special privind dezvoltarea industriei mici în profil teritorial pentru anii 1981-1985. Acest program mobilizează cele peste 58 000 de unități de producție și prestări de servicii ale cooperăției meșteșugărești și de consum, ale cooperăției agricole și ale consiliilor populare, într-un efort care să asigure, la nivelul anului 1985, o creștere cu peste 60% a producției marfă față de anul 1980 și de aproape două ori a volumului prestărilor de servicii pentru populație. Aceste sarcini trebuie privite însă și sub aspectul deosebit de complex al orientărilor date privind: accentuarea punerii în valoare a resurselor de materii prime din toate județele țării și renunțarea treptată la materialele din fondul centralizat al statului, mai ales la cele deficitare; diversificarea largă a producției și a prestărilor de servicii, potrivit cerințelor populației; extinderea activității de cooperare cu întreprinderile de interes republican; recondiționarea de piese de schimb, mașini și aparate din sectorul socialist și de la populație; sporirea calității produselor și serviciilor etc.

industria mică la principalii indicatori în ansamblul industriei, se prezintă în tabelul nr. 1.

Interesant de menționat este și faptul că ponderea industriei mici în întreaga producție a țării este la producția de agregate minerale de carieră de 34,6%, la cărămizi ceramice de 28,8%, la produse prefabricate din beton de 84,2%, la mobilier din lemn de 10,9%.

Realizările obținute de către unele județe (Suceava, Cluj, Prahova, Argeș, Timiș, Bihor, Iași, Bacău) în anul 1981, ca primă etapă de infaptuire a programului special la care ne-am referit, relevă eforturile și preocupările pentru sporirea volumului producției ce se realizează pe seama resurselor locale și, îndeosebi, pentru producția de materiale de construcții. A fost de asemenea, depășit substanțial planul la unele produse specifice profilului industriei mici, cum ar fi: piese de schimb, piese de schimb recondiționate, produse de artă populară și artizanat, ceramică populară, articole mărunte de uz casnic și gospodăresc.

Demonstrând posibilitățile foarte largi de cooperare în producție cu întreprinderile republicane, în anul trecut planul în acest domeniu a fost depășit cu peste 25%, cele mai multe inițiative fiind cunoscute în județele Prahova, Alba, Olt, Mureș, Giurgiu, Brașov și în municipiul București. În anul 1981, industria mică a realizat, în medie pe un locuitor, 2 794 lei valoare a producției marfă și prestări de servicii neindustriale, cu o diferențiere mare între județe, după cum rezultă din tabelul nr. 2.

La un nivel foarte scăzut față de media pe țară se situează județele: Botoșani, Gorj, Mehedinți, Suceava, Vaslui și Vrancea, unde se impun preocupări mai susținute pentru dezvoltarea industriei mici în toate sectoarele.

Priorități de acțiune

CU TOATE MĂSURILE întreprinse, rezultatele în ceea ce privește valorificarea resurselor locale nu sînt încă pe măsura posibilităților. Într-o serie de județe cum sînt: Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin, Harghita, Mehedinți, Vaslui și altele, inițiativele au caracter restrîns, limitîndu-se la cîteva localități și cu rezultate neconcludente. În aceste județe, ca și în toate celelalte sînt insuficient valorificate agregatele din albiile riurilor, argilele,

Tabelul nr. 1

Ponderea industriei mici în totalul industriei

	din care :				
	Industria mică-total	UCECOM	CENTRO-COOP	UNCAP	CPJ
Valoarea producției marfă	5,9	2,9	0,9	0,5	1,6
Volumul livrărilor de mărfuri către fondul pieței	7,0	4,9	1,6	—	0,5
Volumul total al prestărilor de servicii	54,9	19,6	3,9	1,2	30,2*

*) Inclusive servicii de transport urban de călători și mărfuri, servicii de gospodărie comunală și locativă.

Se cunosc, în prezent, rezultatele obținute în primul an al cincinalului și se poate aprecia că acestea sînt mulțumitoare. Potrivit realizărilor din anul 1981, ponderea pe care o deține

INDIA. Sectorul micii industriei realizează în exclusivitate peste 1200 tipuri de produse, de o mare varietate, de la produse de artizanat, marochinării etc. pînă la asamblarea de televizoare, ceasuri, motoare electrice. Acest sector este conceput în India ca adiacent mării industriei, dat fiind mobilitatea ridicată a întreprinderilor mici care își pot adapta mult mai rapid profilul și activitatea la cerințele imediate ale pieței, constituind astfel un sprijin efectiv pentru sectorul industrial de stat.

Integrată în programele naționale de planificare a dezvoltării economice a țării, industria mică este astfel organizată și orientată încît să acopere în special regiunile rămase în urmă sub aspect economic, contribuind la asigurarea produselor industriale în aceste zone și la o cit mai bună utilizare și distribuție teritorială a forței de muncă disponibilă. În sprijinul acestui sector au fost organizate de pozite speciale de aprovizionare cu mașini-unelte și centre de testare a calității produselor realizate pentru a fi urmărită respectarea standardelor la subprodusele cerute de marea industrie. Tot în acest sens se editează ghiduri referitoare la activitatea și produsele realizate de firmele mici. Centralizat se urmărește, de asemenea, furnizarea cu prioritate pentru aceste întreprinderi a acelor materii prime și materiale deficitare pe piața internă.

● În JAPONIA. „Consiliul pentru realizarea politicii economice privind industria mică și mijlocie” (înființat în 1948) elaborează și coordonează punerea în practică a politicii guvernamentale în domeniu. Aceasta deslășoară o activitate multilaterală, de la finanțare și alte operațiuni bancare, la sisteme de subcontractare, leasing, modernizarea și perfecționarea structurală a întreprinderilor mici, pînă la furnizarea de informații tehnice și tehnologice, pregătirea forței de muncă etc.

tufurile vulcanice, piatra de construcții și piatra de var, papura paiele de sorg, precum și însemnate cantități de produse secundare din agricultură (paie, foi de porumb, nuiete, legume și

Tabelul nr. 2

Valoarea producției marfă și prestărilor de servicii neindustriale

Lei/locuitor	Număr de județe	Județele
2 794	41	Media pe țară
1 500—2 000	12	Botoșani, Dimbovița, Dolj, Galați, Gorj, Ialomița, Iași, Mehedinți, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vrancea
2 000—2 794	14	Bacău, Bistrița-Năsăud, Brașov, Brăila, Buzău, Caraș-Severin, Călărași, Constanța, Giurgiu, Hunedoara, Prahova, Sălaj, Vâlcea
2 795—3 500	9	Alba, Argeș, Arad, Bihor, Harghita, Neamț, Olt, Sibiu, Tulcea
3 500—4 000	4	Cluj, Covasna, Timiș, Mureș
peste 4 000	2	Satu Mare, municipiul București

fructe care rămân după achitarea obligațiilor către stat, subproduse animaliere etc.). Se desfășoară în ritm nesatisfăcător inițiativele și acțiunile pentru recondiționarea pieselor de schimb, pentru valorificarea materialelor refolosibile, a materialului lemnos rezultat din acțiunile de igienizare a pădurilor etc. De aceea, practic în toate județele se recurge încă în mare măsură la materiale din fondul centralizat al statului.

Pentru unitățile de industrie mică, cooperarea în producție cu întreprinderile de interes republican reprezintă un domeniu deosebit de avantajos în ce privește utilizarea capacităților de producție și a forței de muncă, dotarea și asistența tehnică, asigurarea comenzilor și a bazei materiale. Cu toate acestea, nivelul la care se află în prezent această activitate se situează departe de posibilități. Mai mult decât atât, numeroase unități nu au asigurat, prin acțiunile și contractele încheiate, piese și subansamble la nivelul calitativ cerut de beneficiari. Este adevărat că dotarea tehnică este încă la un nivel scăzut, dar nu s-a manifestat corespunzător nici preocuparea pentru autototare și nici inițiativa de a se obține transferuri de mașini și utilaje disponibile din industria republicană.

Un alt aspect este acela că, în mediul rural, acolo unde trebuie să se intensifice cel mai mult activitatea în domeniul indus-

și confirmă în același timp faptul că în acest domeniu sînt încă mari rămăneri în urmă. Analizînd în structură prestările de servicii pe care le realizează în prezent industria mică se poate observa că lucrările executate după comandă, transportul urban de călători și de mărfuri și serviciile de gospodărie comunală și locativă însumează peste 65% din valoarea totală, în timp ce alte servicii foarte mult solicitate de populație, îndeosebi construcții și reparații de locuințe, întreținerea și repararea autoturismelor, repararea aparatelor electrotehnice și electronice, spălat și curățat chimic, serviciile casnice și gospodărești la domiciliu, serviciile pentru turism și agrement etc. sînt foarte slab reprezentate și mult rămase în urmă în toate județele. Dealtfel, așa cum s-a arătat, volumul total al prestărilor de servicii pentru populație nu s-a realizat la nivelul sarcinilor de plan și din program pe anul 1981, în profil teritorial. Cu excepția unităților care aparțin consiliilor populare, restul sectoarelor care compun industria mică nu și-au îndeplinit planul.

Desigur, dezvoltarea în profil teritorial a industriei mici are aspecte multiple și întîmpină încă o serie de dificultăți. Organele locale au datoria să tragă concluziile necesare din rezultatele obținute pînă în prezent și să stabilească măsuri mai hotărîte pentru crearea cadrului corespunzător și impulsionarea factorilor care condiționează dezvoltarea acestui sector al economiei. Între aceste măsuri trebuie să aibă prioritate cele care privesc:

- identificarea de spații disponibile sau folosite nerațional în cadrul unităților de stat și cooperatiste, în scopul destinării acestora pentru desfășurarea activităților de industrie mică și prestări de servicii, astfel încît să nu fie necesară construirea de noi spații;
- acționarea cu mai multă răspundere și operativitate pentru darea în folosință a spațiilor atribuite industriei mici la parterul noilor construcții de locuințe;
- intensificarea preocupărilor pentru producția de energie din surse neconvenționale, prin grăbirea finalizării programelor de valorificare a potențialului micro-hidroenergetic și de producere a biogazului la stațiile de epurare, la unitățile zootehnice;
- extinderea activității productive cu munca la domiciliul lucrătorilor, mai ales în mediul rural;
- coordonarea, îndrumarea și controlul mai atent al activității micilor meseriași particulari, precum și atragerea acestora în activitățile organizate de industria mică în cadrul cooperăției etc.

Totodată, în colaborare cu toți factorii interesați, organele centrale și, în primul rînd, Comitetul de Stat al Planificării, vor trebui să definească mai precis: structura activităților care formează industria mică în toate sectoarele; conținutul, sfera de cuprindere și modul de calcul al indicatorilor de plan specifici industriei mici; delimitarea mai completă și mai clară a structurii prestărilor de servicii industriale și neindustriale care se realizează prin unități de industrie mică; stabilirea unui sistem

Tabelul nr. 3

Valoarea prestărilor de servicii

Lei/locuitor în 1981	Număr de județe	Județele
1 198	41	Media pe țară
pînă la 700	5	Dimbovița, Giurgiu, Ialomița, Teleorman, Vaslui
700—900	9	Bistrița-Năsăud, Buzău, Botoșani, Călărași, Gorj, Olt, Sălaj, Suceava, Vrancea
900—1 100	11	Alba, Bacău, Caraș-Severin, Dolj, Galați, Iași, Maramureș, Neamț, Prahova, Sibiu, Tulcea
1 100—1 198	5	Bihor, Covasna, Harghita, Hunedoara, Mureș
1 199—1 500	8	Arad, Argeș, Brașov, Brăila, Cluj, Mehedinți, Satu Mare, Vâlcea
1 500—1 700	2	Constanța, Timiș
2 716	1	Municipiul București

informațional unitar de raportare statistică, corelat mai bine cu structura indicatorilor de plan, atît pe linie departamentală, cît și în profil teritorial.

Toate aceste măsuri, care angajează sarcini și răspunderi, deopotrivă pentru organe centrale, organe locale și unități din toate sectoarele sînt menite să asigure în actualul cincinal îndeplinirea programului special și a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. pentru dezvoltarea industriei mici în toate județele și localitățile țării.

Mihai GRIGORIU

Comitetul de Stat al Planificării

FRANTA. Guvernul francez speră ca, prin programul de naționalizare să asigure un reviriment real industriei mici și mijlocii, în sensul că aceste întreprinderi vor fi mai bine antrenate în activitatea de subcontractare, pe lângă întreprinderile mari. În același timp au fost inițiate programe de finanțare specială a acestui sector, fondurile alocate industriei mici crescînd considerabil în ultimul an. Aceste programe prevăd:

● Credite ieftine pentru programe care își propun economisirea energiei, stimularea exporturilor, crearea de noi locuri de muncă și altele.

● Imprumuturi cu dobînzî descrescînde în funcție de profitul realizat de pe urma producției realizate.

● Fonduri pentru inovații acordate de organismul național pentru stimularea inovației industriale care acoperă întregul flux de la planșetă pînă la linia de producție.

● Credite acordate întreprinderilor mari care lucrează cu subcontractori din sectorul micii industrii, sistem menit să permită marii industrii să-și achite mai rapid datoriile financiare față de industria mică pentru operațiunile angajate.

În Franța, întreprinderile mici (avînd de la 10 la 499 muncitorii) realizează 37 la sută producția industrială a țării, 27 la sută din exporturi și utilizează 45 la sută din totalul forței de muncă angajată în industrie.

trierii mici, există un mare deficit de forță de muncă calificată pentru meseriile de tîmplar, dulgher, fierar, zidar, croitor, cizmar, artizan și altele, situație care apare în toate județele. Acțiunile de recrutare, calificare și stabilizare a cadrelor necesare în industria mică nu au un caracter sistematic și permanent, deși, în paralel cu această situație, numeroși tineri din mediul sătesc fac zilnic naveta la zeci de kilometri, pentru a presta munci necalificate în diverse domenii de activitate.

În unele județe cum sînt Cluj, Bihor, Alba, Neamț, Caraș-Severin, Dolj, Bistrița-Năsăud, Mehedinți, Hunedoara și în municipiul București se detașează rezultatele obținute pe linia diversificării prestărilor de servicii pentru populație și extinderii rețelei de unități în mediul rural, cu deosebire în localitățile prevăzute să devină centre urbane. Semnificativ în ce privește volumul prestărilor de servicii realizate de către industria mică în profil teritorial este valoarea medie ce revine pe un locuitor. O grupare a județelor din acest punct de vedere se prezintă în tabelul nr. 3.

Aceste mari diferențe între județe explică în bună măsură

Soluții pentru creșterea contribuției la exportul de mărfuri

PARALEL CU INDEPLINIREA obiectivelor pe plan intern, industria mică poate și trebuie să-și aducă, printr-o mai bună valorificare a potențialului încă neexploatat, o contribuție sporită la creșterea exporturilor românești. Acest imperativ se înscrie în ansamblul strategiei de creștere a participării la circuitul economic mondial, strategie în care dezvoltarea exporturilor deține un loc deosebit de important.

Adaptabilitate la exigențele pieței externe

ÎN SCOPUL sporirii desfacerilor pe piața externă, este necesară în primul rând, **existența unui fond de marfă responsabil**, atât din punct de vedere cantitativ, cât, mai ales, calitativ. Ținând seama de faptul că, deseori, produsele specifice de export ale industriei mici sunt destinate a satisface segmente înguste ale cererii (cerere cu unele fluctuații sezoniere importante, inclusiv determinate de schimbări ale modei), existența la momentul oportun a cantității necesare de produse la nivelul calitativ solicitat, posibilitatea adaptării în termen scurt la cerințele în continuă schimbare ale clienților externi reprezintă condiții esențiale pentru înregistrarea unor rezultate pozitive pe linia vânzărilor în străinătate. De asemenea, trebuie avută în vedere diversificarea structurală a exporturilor, lărgirea gamei de produse oferite clienților externi (inclusiv cu produse de serie mică, dar cu un înalt conținut de creativitate, atât din domeniul industriei ușoare, cât și din cel al electronicii, electrotehnicii etc.); în acest ultim sens, poate fi studiată și posibilitatea adaptării și preluării în vederea exportului a rezultatelor muncii depuse în atelierele de microproducție din instituțiile de învățământ superior și mediu.

Realizarea acestor deziderate presupune luarea unor măsuri pertinente pe linia dotării tehnice, aprovizionării cu materii prime și materiale, încadrării cu cadre specializate (inclusiv în domeniul creației) a unităților de industrie mică a căror producție este destinată desfacerii pe piețele externe. Tot în acest sens, trebuie avut în vedere și faptul că există largi posibilități încă nevalorificate de participare la export pe cale indirectă (prin subcontractare), ca furnizore de piese și componente pentru industria republicană. În consecință, o atenție sporită este necesară să fie acordată subcontractării ca formă eficientă de participare a industriei mici la export.

Un al doilea plan pe care trebuie acționat în scopul sporirii exporturilor industriei mici este cel al comercializării efective a produselor pe piețele

externe. În acest sens, ar fi util să se aibă în vedere măsuri vizând promovarea produselor pe piață, atragerea și sensibilizarea clienților externi potențiali, cu luarea în considerare, în primul rând, a specificului produselor și a particularităților multiple ale cererii.

În fine, în scopul perfecționării organizării și desfășurării activității de export este necesară întreprinderea unor pași suplimentari în direcția îmbunătățirii în continuare a cadrului instituțional în care această activitate are loc. În acest mod ar fi facilitată elaborarea unei strategii unitare în domeniul exporturilor industriei mici, conceperea și utilizarea unor instrumente adecvate specificului acestui sector — de diversificare, promovare și dezvoltare a desfacerilor pe piețele externe.

Mecanismul de funcționare și stimulare

AVÎND în vedere trăsăturile specifice ale economiei noastre naționale și condițiile concrete de funcționare a industriei mici, precum și experiența existentă în acest domeniu pe plan internațional, prezentăm o serie de direcții posibile de acțiune vizând perfecționarea în continuare a mecanismelor și instrumentelor de stimulare a activității de export a industriei mici.

● **Îmbunătățirea dotării tehnice a unităților de industrie mică prin facilitarea investițiilor destinate perfecționării și creșterii producției pentru export.** Întreprinderile din sectorul micii industriei beneficiază de dotări tehnice constând în mare parte în utilaje și echipamente cu uzură fizică și morală avansată, scoase din uzul industriei republicane. Această orientare este justificată de faptul că, astfel, se asigură o prelungire a duratei de funcționare a mijloacelor fixe de care economia națională dispune. Cerințele specifice impuse de producția pentru export nu pot fi însă întotdeauna satisfăcute cu o astfel de dotare; iar imposibilitatea atingerii, din această cauză, a unor parametri cantitativi și calitativi compatibili cu cererea externă conduce la pierderea unui număr însemnat de contracte potențiale.

Rezolvarea parțială a problemei dotării tehnice prin utilizarea sistemului lohn (în baza căruia partenerul stăin poate pune la dispoziția producătorului și o serie de utilaje și echipamente necesare obținerii unei producții corespunzătoare) nu poate reprezenta decât o soluție temporară și parțială; de asemenea, această variantă se dovedește, de multe ori, ineficientă pe planul prețurilor de export obținabile. În aceste condiții, credem că s-ar putea avea în vedere posibilitatea utilizării unor fonduri de investiții pentru mij-

loace de producție noi, din producție internă spre a fi utilizate exclusiv de către unitățile specializate de export. Eventual, alocarea acestor fonduri ar putea fi condiționată de angajamentul producătorului de recuperare a fondurilor respective prin venituri obținute din activitatea de export într-o perioadă maximă predeterminată (de exemplu 3—5 ani).

Investițiile, de amploare relativ redusă, s-ar putea concretiza în secții anexă de producție ale unităților respective, care să producă atât diverse piese și subansambluri pentru participarea indirectă — prin subcontractare — la export, cât și accesorii variate, în serie mică, necesare diversificării, creșterii nivelului calitativ și sporirii producției destinate a fi comercializată pe piețele externe (în special a celei de confecții, tricotaje, încălțăminte și marochinărie). Pe de altă parte, o astfel de măsură ar putea avea efecte pozitive și pe linia reducerii importurilor de astfel de componente și accesorii, ceea ce ar putea influența eficiența exporturilor în sensul creșterii acesteia.

● **Îmbunătățirea sistemului de aprovizionare cu materii prime și materiale a unităților de industrie mică producătoare pentru export.** Este adevărat că unul din principalele obiective ale activității industriei mici rezidă în valorificarea materiilor prime și materialelor disponibile pe plan local, inclusiv a celor refolosibile. Exigențele de ordin calitativ ale producției pentru export nu sînt însă întotdeauna sa-

● În U.R.S.S., la nivelul republicilor unionale, Ministerul Industriei Locale dispune de saloane de prezentare a produselor fabricate în unitățile de industrie mică aflate în subordinea lui, unde se selectează produsele ce urmează să facă obiectul contractelor încheiate cu comerțul interior și, după caz, cu reprezentanții comerțului exterior.

Planul de producție și desfaceri al ministerului este dat și controlat de Comitetul de Planificare al republicii respective. Ministerului nu i se repartizează plan de export, însă unitățile de mică industrie, prin intermediul întreprinderilor de comerț exterior unionale, specializate — „Novoexport”, „Raznoexport” ș.a. — își pot valorifica la export tot excedentul de producție (peste plan), în care caz toată valoarea realizată rămîne la dispoziția ministerului coordonator pentru achiziționarea de materii prime și materiale din import. În vederea facilitării aprovizionării industriei mici, orientate spre activitatea de export, este reglementată asigurarea cu materii prime și materiale necesare producției în proporție de 40—50% din fondul centralizat de materii prime, restul de 50—60% fiind procurat din resurse locale, în primul rînd prin valorificarea materiilor prime refolosibile.

tisfăcute prin utilizarea exclusivă a materialelor prime și materialelor astfel procurate. În consecință, pentru producția destinată exportului ar fi necesară aprovizionarea, prin completarea resurselor locale, și cu unele materii prime și materiale noi, de bună calitate. Credem că o atare problemă ar putea fi rezolvată prin utilizarea următoarelor canale principale de aprovizionare:

— din producția de materii prime și semifabricate a unităților din industria republicană, prin beneficierea de către unitățile de industrie mică de repartiții de astfel de produse la niveluri cantitative și calitative corespunzătoare producției pentru export;

— din producția proprie, prin crearea unor secții anexe de producție, ca urmare a aprobării unor investiții modeste, dar deosebit de utile.

● **Acordarea unor stimulente fiscale superioare în cazul producției pentru export.** În vederea sporirii competitivității de preț a produselor destinate exportului. În prezent există o serie de scutiri de la anumite sarcini fiscale în ceea ce privește, în general, producția industriei mici, în special în baza legii nr. 7/1971. Considerăm însă că, pentru stimularea activității de export, ar fi necesară extinderea — alături de nivel, cât și ca perioadă de aplicabilitate — a acestor facilități în cazul producției destinate pieței externe.

● **Fixarea unor cote diferențiate de vărsăminte din beneficii** (planificate sau peste plan), după cum acestea sînt rezultate din producția pentru piața internă sau din cea destinată pieței externe (nivelul vărsămintelor urmînd a fi mai redus în acest ultim caz). Bineînțeles, nivelul cotelor de vărsăminte din beneficii ar urma să fie diferențiat în funcție, între altele, de: gradul de prelucrare și interesul actual și de perspectivă, pentru economia națională a produselor exportate; ponderea materialelor refolosibile în valoarea produselor etc.

● **Practicarea unor condiții mai favorabile de creditare a producției unităților de industrie mică destinată exportului, comparativ cu cele practicate în cazul producției destinate desfacerii pe piața internă.** Spre deosebire de situația actuală — cînd nu există diferențieri între condițiile de creditare a producției pentru piața internă și a celei pentru piața externă — printr-o astfel de măsură ar urma ca, pentru producția de export, unitățile industriei mici să fie în măsură să beneficieze de credite cu dobînzii mai reduse și cu perioade de rambursare mai lungi față de cele acordate pentru producția cu desfacere internă. De menționat că și în cazul acestor credite ar trebui să se facă unele diferențieri în ceea ce privește condițiile de acordare, în funcție de: perioada de recuperare, din venituri de export, a cheltuielilor creditate; gradul de prelucrare și importanța producției finite etc.

● **Lărgirea posibilităților unităților de industrie mică de a beneficia de forță de muncă cu calificare medie și superioară necesară realizării în condiții optime a producției pentru export.** Este adevărat, că, în principal, industria mică este menită să contribuie la o cît mai bună utilizare a forței de muncă disponibile pe plan local. Cu toate acestea, considerăm că atunci cînd este vorba de producția pentru export

— care trebuie să se situeze la un nivel competitiv pe piața externă — este necesar să se creeze și posibilitatea atragerii de cadre specializate (atunci cînd acestea nu sînt disponibile pe plan local). Pentru asigurarea unui grad sporit de eficiență utilizării unor asemenea cadre, ar putea fi avută în vedere și posibilitatea funcționării acestora în cadrul unor nuclee teritoriale de coordonare a activității industriei mici (inclusiv a celei de export), astfel încît ele să asigure satisfacerea necesităților specifice ale unităților din două sau mai multe județe limitrofe. Ne referim, în special, la cadre specializate în domenii ca: studierea pieței

● *In R. P. Bulgaria, producția industriei mici se realizează, în principal, în cadrul a două sectoare de activitate și anume:*

— *cooperative de producție, care cuprind unități pentru producția de mobilă, încălțăminte, bijuterii, articole de feronerie, articole casnice, jucării, artizanat etc. și sînt subordonate Ministerului Comerțului Interior și Serviciilor;*

— *cooperative de consum, care pe lângă activitatea de comerț dispun și de unități pentru producția industrială de obiecte de artizanat, conserve de legume și fructe etc.; acestea sînt subordonate Uniunii centrale a cooperativei.*

În cadrul Ministerului Comerțului Interior și Serviciilor funcționează un număr de circa 157 unități de producție, iar în cadrul Uniunii centrale a cooperativei un număr de 428 unități, amplasate pe întregul teritoriu al R. P. Bulgaria.

Potrivit directivelor celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Bulgar, în perioada 1981—1985 activitatea unităților de producție în cadrul industriei mici va cunoaște o dezvoltare deosebită față de cîincinalul 1976—1980, un accent deosebit fiind pus pe creșterea într-un ritm mai rapid a acestei ramuri, care trebuie să satisfacă atât cerințele exportului cît și cele ale populației, cu produse de calitate superioară.

externe și adaptarea, în consecință, a producției destinate acesteia; crearea de produse noi, de modele atractive și de ambalaje corespunzătoare; optimizarea proceselor de producție etc.

● **Îmbunătățirea — în sensul diversificării și adaptării la specificul industriei mici — a publicității externe pentru produsele de export ale acestui sector,** precum și sporirea participării la fîrguri și expoziții internaționale cu produse reprezentative. Pentru a fi eficiente, astfel de acțiuni ar putea fi concentrate pentru serii de produse și pentru mai multe unități producătoare și exportatoare. Finanțarea unor asemenea acțiuni de promovare ar putea să se facă prin constituirea, din realizările la export, a unui fond special de promovare a exporturilor, care să fie administrat de către organele competente însărcinate cu coordonarea exporturilor industriei mici.

Din fondul special de promovare ar urma să fie finanțate acțiuni care pot avea un impact deosebit asupra vânzărilor pe piețele externe, cum ar fi: introducerea pe anumite piețe de interes a unor produse noi; înființarea de centre de prezentare și/sau de desfacere, precum și de depozite pentru produse românești (sau închirierea unor spații adecvate acestor scopuri în unele

centre și magazine din străinătate); acoperirea parțială a unor costuri de transport la exportul spre unele zone geografice mai îndepărtate.

Mobilitate în organizarea și conducerea producției

ALĂTURI de măsurile pe linia realizării producției și comercializării acesteia pe piața externă și în scopul transpunerii acestora în practică, considerăm că pentru perfecționarea activității generale de export a industriei mici sînt necesare și o serie de acțiuni vizînd mai buna coordonare și organizare a acesteia. Astfel de acțiuni ar putea să se concretizeze, între altele, pe următoarele planuri principale:

— **crearea unei structuri organizatorice adecvate pentru activitatea de export,** structură care s-ar putea concretiza într-o asociație a întreprinderilor mici, eventual cu unele filiale teritoriale (care să faciliteze într-o mai mare măsură cunoașterea și rezolvarea problemelor locale specifice); prin acest cadru ar urma să se asigure urmărirea, îndrumarea metodologică și sprijinirea unităților de mică industrie în rezolvarea problemelor specifice legate de export;

— **elaborarea unei strategii unitare, pe termen mediu și lung,** în ceea ce privește participarea industriei mici la activitatea generală de export; prin această strategie ar urma să se convină obiective mai precise pe linia creșterii și diversificării treptate a producției pentru export, a căilor și mijloacelor de pătrundere și menținere pe piața externă, a adaptării la particularitățile cererii externe etc.

— **perfecționarea colaborării între unitățile producătoare și întreprinderile exportatoare,** în vederea unei mai bune cunoașteri a pieței externe, a partenerilor potențiali, a unei mai rapide alinieri a ofertei românești la caracteristicile cererii;

— **îmbunătățirea activității de documentare și de creație** care se desfășoară la nivelul industriei mici, în scopul punerii în valoare într-o măsură mai mare a inițiativei și flexibilității unităților din cadrul acestui sector în ceea ce privește promptitudinea de a beneficia de oportunitățile de export care pot apărea;

— **încurajarea participării indirecte a unităților industriei mici la activitatea de export pe calea subcontractării;** această participare mai susținută ar putea avea loc atît prin producția de piese și alte componente care să fie, ulterior, incluse în produsele finite realizate pentru export de către industria republicană, cît și prin preluarea — eventual parțială —, de la industria republicană, a producției anumitor produse de serie mică, cu un grad de rentabilitate mai scăzut pentru aceasta din urmă; bineînțeles, pe această linie, ar fi necesară găsirea unor modalități specifice de cointeresare atît a industriei republicane, cît și a celei mici.

Adrian CONSTANTINESCU
Leonida BROTA
Institutul de economie mondială

Valorificarea creației populare și artizanale

IN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ, caracterizată prin expansiunea rapidă a tehnicii și dezvoltarea industriei, valorile materiale și artistice realizate de-a lungul unei perioade milenare de spiritul creator al omului prin activitatea sa manuală, departe de a cădea în desuetudine, capătă o semnificație socială, etică, estetică și economică activă. Arta populară și producția meșteșugurilor artistice nu mai constituie o preocupare idilică a unor sociologi, etnografi ori artiști, ci o coordonată importantă a ambientului contemporan, un obiectiv care se realizează în cadrul vieții economice în funcție de eficiența și ponderea ce o reprezintă în domeniul micii industrii.

Creația populară românească își are rădăcinile împlintite în straturile de cultură cele mai vechi ale acestui pământ. Tradiția milenară a artei noastre populare, prezentă atât în formă cit, mai ales, în ornamentica obiectelor, apare cu evidență oricărui cercetător al costumului, ceramicii, țesăturilor, broderiilor și creștăturilor în lemn românești. Menținerea acestei tradiții de-a lungul unei istorii zbuciumate nu a fost posibilă decât în condițiile locuirii neîntrerupte de către poporul român a vastului teritoriu din spațiul carpato-danubian. Secol după secol, s-a sedimentat pe acest teritoriu o imensă bogăție de artă, creație a maselor populare, reflectând viața și năzuințele lor, simțul pentru frumos și armonie al poporului român.

Revitalizarea tradițiilor locale

EXISTENȚA în țara noastră a unui bogat tezaur de artă populară și a unor vechi tradiții ale meșteșugurilor artistice, încă vii în numeroase zone ale țării, a permis organizarea și dezvoltarea în cadrul cooperăției meșteșugărești a unei producții importante de obiecte de artă populară și artizanat, prin care se valorifică elementele specifice ale artei populare tradiționale, adaptându-le cerințelor vieții moderne. Această dezvoltare a fost posibilă și datorită interesului societății contemporane pentru producția artizanală, concretizat în cererile crescânde de astfel de produse, atât pentru piața internă, cât și pentru cea externă.

Prin specificul său și prin sarcinile ce i s-au atribuit, cooperăția meșteșugărească se situează în prezent ca cel mai important producător de artă populară și artizanat din țara noastră, prin forța de muncă pe care o folosește, volumul producției, varietatea genurilor și atribuțiile ce-i revin în realizarea acestor produse. Folosind potențialul de muncă și de creație, cooperăția meșteșugărească realizează o variată producție de covoare, țesături, cusături, broderii, costume populare, confecții artizanale, ceramică, impletituri, obiecte de artizanat din lemn etc. în care se continuă și se valorifică elementele specifice artei populare tradiționale adaptându-le cerințelor vieții moderne. Producția de artă populară și artizanat a cooperăției meșteșugărești se realizează în prezent în 40 de cooperative profilate și în peste 100 de secții cuprinzând un număr de peste 500 de

unități în care lucrează peste 59 000 de cooperatori, din care peste 40 la sută la domiciliu.

Principiul de bază al organizării și dezvoltării activității de artă populară în cooperăția meșteșugărească îl constituie valorificarea deplină a „tradiției locale”, aceasta oferind atât temeiul teoretic al realizării unei producții valoroase și autentice din punct de vedere artistic, cât și temeiul practic, baza unei activități asigurate de existența materiei prime, a tehnicilor experimentate de-a lungul anilor și a mîinii de lucru specializate prin moștenirea meșteșugului din generație în generație. Astfel, marile cooperative de artă populară cum sînt cele de la Breaza (jud. Prahova), Tismana, (jud. Gorj), Topoloveni (jud. Argeș), Tîrgu Neamț (jud. Neamț), Sibiu și altele își desfășoară activitatea în zone bine cunoscute pentru tradițiile artei populare.

În același timp, datorită răspîndirii pe întreg cuprinsul țării a centrelor de veche tradiție, se asigură o armonioasă dezvoltare teritorială a activității de artă populară și artizanat, ceea ce creează condițiile de atragere în acest sector a forței de muncă pînă în locurile mai îndepărtate de zonele industriale, în special în sistemul muncii la domiciliu (forța de muncă și de creație feminină reprezintă peste 85 la sută în aceste activități). Dintre acestea se evidențiază cele de ceramică de la Horezu (jud. Vâlcea), Oboga (jud. Olt), Marginea (jud. Suceava), Vama (jud. Satu Mare), Criștior, Vadul Crișului (jud. Bihor), Dănești, Miercurea Ciuc (jud. Harghita) ș.a. de covoare la Tîrgu Jiu, Tismana, (jud. Gorj), Săliște (jud. Sibiu), Tîrgu Neamț (jud. Neamț), Pietroșița (jud. Dîmbovița), Hărman (jud. Brașov), Brăila, Galați ș.a., precum și întregi zone vestite pentru varietatea țesăturilor, prețiozitatea broderiilor și frumusețea costumului popular, cum sînt zonele Muscel și Argeș, Mărginimea Sibiului, Gorj, Hațeg, Maramureș, Țara Oașului, Suceava, Lu-goj ș.a.

În același timp, cooperăția meșteșugărească asigură cadrul administrativ organizatoric și productiv menit să realizeze desfășurarea procesului de producție. Ca urmare a indicațiilor date de conducerea superioară de partid privind organizarea, dezvoltarea și diversificarea producției și desfacerii de obiecte de artă populară și artizanat cu specific local, în cadrul cooperăției meșteșugărești, în ultimii ani, s-au desfășurat acțiuni complexe

● În Grecia se acordă scutire de la plata impozitului pe cifra de afaceri realizată de micii exportatori de produse industriale și obiecte de artizanat, precum și reducerea impozitului pe venituri cu 2% din totalul vânzărilor la export de produse industriale, agricole, miniere, piscicole și artizanale.

● În Brazilia întreprinderile mici și mijlocii sînt scutite, la exportul de produse industriale, de taxele pe vânzări și taxele similare, incluzînd impozitul pe circulația mărfurilor și impozitul pe produse industriale; acestea sînt, de asemenea, scutite de la plata taxelor vamale asupra importurilor de materii prime și bunuri de investiții.

● În Columbia, Mexic, Venezuela și Panama sînt practicate o serie de stimulente fiscale ca, de exemplu, certificatele sau creditele pentru plata impozitelor asupra mărfurilor la export; unul din criteriile importante pentru obținerea unor astfel de stimulente este și acela ca produsele exportate să fie fabricate în zonele mai puțin dezvoltate ale țărilor respective.

● În Maroc, în cadrul programului de măsuri vizînd încurajarea investițiilor, Banca Marocană de Comerț Exterior a prevăzut, pentru întreprinderile de industrie mică sau artizanală care își exportă produsele, următoarele măsuri: exonerarea totală de la plata impozitului asupra beneficiilor realizate pe o perioadă de 10 ani la export și, de asemenea, a celui asupra cheltuielilor legate de înființarea sau extinderea întreprinderii; alocări în devize — egale cu 3% din cifra de afaceri realizată la export — pentru acoperirea cheltuielilor de prospectare, prezentare, publicitate etc.

de organizare a activității de artă populară și artizanat, de creație de noi produse, de atragere a meșterilor și creatorilor populari și folosirea forței de muncă, în special feminină, în realizarea acestei producții în județele: Tulcea, Suceava, Alba, Buzău, Vrancea, Botoșani, Iași, Hunedoara ș.a. Astfel de acțiuni se desfășoară în prezent în județele Maramureș, Dîmbovița, Sălaj, Bistrița-Năsăud.

Tendențe și opțiuni în diversificarea producției artizanale

AȘA CUM REIEȘE din documentele de partid, sarcini deosebite revin dezvoltării și diversificării permanente a producției de artă populară și artizanat destinată pieței interne și exportului și valorificării în toate județele țării a bogatelor tradiții ale meșteșugurilor artistice tradiționale. Pentru realizarea acestor obiective în cooperăția meșteșugărească, în actualul cin-

cinal producția de artă populară și artizanat va crește într-un ritm mediu anual de 15,8 la sută, superior creșterii pe ansamblul producției cooperatției meșteșugărești, în așa fel încât în anul 1985 să se dubleze producția realizată în 1980, potrivit programului de dezvoltare a micii industrii. De asemenea, în perioada 1981—1985 se prevede realizarea unui volum de producție de artă populară și meșteșuguri artistice de 20 960 milioane lei, față de 9 946 milioane lei cât s-a realizat în cincinalul 1976—1980.

Pentru dezvoltarea acestei activități vor fi intensificate preocupările pentru organizarea în toate județele a producției de artă populară și artizanat, prin valorificarea în mai mare măsură a potențialului material și uman existent în fiecare zonă și a tradițiilor artistice specifice, asigurându-se totodată o eficiență economică și funcțională a produselor realizate. Accentul principal se va pune pe diversificarea în continuare a sortimentelor și modelelor de produse — cu urmărirea exigentă a calității și în condițiile obținerii unei eficiențe economice sporite, astfel încât modelele noi să reprezinte, în fiecare an, cel puțin 30 la sută din fondul de marfă oferit pieței interne și externe.

În programul de dezvoltare a producției de artă populară și artizanat s-a prevăzut, de pildă, realizarea de noi sortimente, a căror cerere este din ce în ce mai ridicată, legată de creșterea nivelului de trai și de modă, cum ar fi: produsele de decorațiuni interioare, metraje pentru confecții artizanale cu motive ornamentale dispuse în țesătură și piese de îmbrăcăminte artizanale cu broderii. La aceste sortimente este prevăzută dublarea și chiar triplarea producției în 1985 față de 1980.

În producția de artizanat-lemn eforturile sînt îndreptate spre diversificarea gamei sortimentale, realizarea unor produse cu caracter utilitar — decorativ. Se acționează continuu pentru înlocuirea materiilor prime deficitare, în special a lemnului masiv, prin înlocuitori, cum ar fi PAL, PALEX și altele, la care se aplică un procedeu de finisare care să asigure păstrarea caracterului artizanat. De asemenea, la această activitate se vor folosi, în mai mare măsură, lemn de lucru de diverse specii, precum și capetele de bușteni, restul cuțit și deșeuri. **Valorificarea superioară a lemnului alb** în produse de artă populară prin creșterea gradului de prelucrare manuală constituie o altă sarcină a unităților de producție, care se va realiza pe calea fi-

nisării produselor prin procedee de decorare, cioplire, sculptură, pictură, vopsire, colorare — băiuire etc.

La ceramică s-a prevăzut în anul 1985 o producție de trei ori mai mare decât planul inițial al anului 1980, potrivit prevederilor „Programului privind dezvoltarea producției bunurilor de consum ceramice pe bază de argilă în cincinalul 1981—1985”, cu orientare accentuată spre produsele de ceramică populară și artizanală cu caracter utilitar.

Preocuparea pe prim plan a sectorului de artă populară și artizanat al cooperatției meșteșugărești este creșterea cât mai accentuată a volumului de producție destinată exportului pe de-vize libere, astfel încât volumele de export prevăzute în program să depășească realizările actuale, care se situează la 38 la sută din totalul exportului cooperatției meșteșugărești.

Pentru ca activitatea cooperatției meșteșugărești în domeniul artei populare și artizanatului să capete o și mai mare amploare, ar fi necesar ca:

a) **Organele care asigură coordonarea și planificarea pe plan național a industriei mici să delimiteze clar resursele care prin specificul lor se valorifică mai eficient pe plan local** (unele resurse primare, mai ales cele provenite din agricultură, și o mare parte din materialele recuperate) și care, prin urmare, pot fi lăsate spre prelucrare în cea mai mare parte pe plan local, de resursele de interes național, care sînt gospodărite și dirijate centralizat;

b) **unitățile industriei mici să poată practica provizoriu prețurile preconizate în documentațiile de preț trimise spre avizare, pînă la primirea răspunsului de la organele de avizare a prețurilor.** Date fiind situațiile frecvente în care aceste organe întârzie soluționarea problemelor, ar fi indicat ca — în cazul depășirii perioadei prevăzute de lege în acest scop — deciziile lor să nu aibă efect retroactiv, iar răspunderea pentru aceste situații să revină celor ce nu respectă prevederile legii privind soluționarea în anumite limite de timp a problemei avizării prețurilor.

dr. Olga HORȘIA

director, Centrul de artă populară și meșteșuguri artistice UCECOM

Locul și rolul industriei mici

(Urmare din pag. 5)

crearea și promovarea progresului tehnic în economie și de aceea este necesar ca și acestea să i se asigure o înzestrare tehnică mai înaltă, precum și condițiile care să-i permită utilizarea forței de muncă cu o calificare corespunzătoare.

Unitățile industriale mici pot reprezenta importante verigi de legătură între realizatorii de invenții și inovații, pe de o parte, și marea producție, pe de altă parte. Eventualele pierderi legate de incertitudine și risc, specifice asimilării în producție a elementelor de nouitate tehnică și științifică, pot fi minimizate, dacă — înainte de a se introduce în procesele de producție din marea industrie — acestea se experimentează, la scară redusă, în cadrul industriei mici. În acest fel, industria mică poate reprezenta un adevărat laborator experimental al industriei mari. De altfel, în anumite sectoare economice din țările puternic industrializate, activitățile de cercetare se desfășoară mai intens în unitățile mici și mijlocii decât în cele mari.

Experiența țărilor dezvoltate arată că între mărimea întreprinderilor industriale, nivelul de specializare a acestora și posibilitățile de promovare a progresului tehnic există o relație complexă. Trecerea la fabricarea, pe o bază tehnică și tehnologică corespunzătoare, a unor produse calitativ noi, cu performanțe îmbunătățite, nu presupune mărirea cu orice preț a dimensiunilor unităților industriale, ci utilizarea rațională a multiplelor posibilități de diversificare a acestora, ca mărime și profil de fabricație și, implicit, de specializare a lor.

Valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă locale

VALORIFICAREA superioară a resurselor locale se poate realiza în cadrul celor două tipuri de unități ale industriei mici: — în unități specializate, care gravitează în jurul marilor întreprinderi industriale, cărora le furnizează repere și subansambluri; această categorie de unități este încă restrinsă în țara

noastră, dar în viitor s-ar putea extinde considerabil, ceea ce este de altfel caracteristic țărilor puternic industrializate;

— în unități de industrie mică cu un profil relativ larg de producție, în care se realizează, în bună măsură, produse finite la un nivel de tehnicitate redus, caracteristice industriei mici actuale din țara noastră.

Dezvoltarea corespunzătoare a activităților de industrie mică are drept consecință creșterea gradului de utilizare a resurselor de forță de muncă, în special de la sate, favorizînd stabilizarea ocupării forței de muncă în mediul rural și sporind posibilitățile de asigurare a necesarului de forță de muncă pentru agricultură în perioadele optime de realizare a lucrărilor agricole, precum și reducerea navetismului, ceea ce determină obținerea unor efecte economice și sociale pozitive. De asemenea, la obținerea unor efecte economice favorabile și la rezolvarea unor probleme de ordin social contribuie extinderea muncii la domiciliu.

Valorificarea resurselor materiale locale este orientată spre prelucrarea următoarelor categorii de resurse: a) producția agricolă locală, care se pretează la preindustrializare, avînd și în prezent această destinație, dar după ce este preluată la fondul central de stat, ca resursă primară; b) resursele refolosibile, recuperate din procesele de producție și de consum, a căror utilizare în întreprinderile mari nu este la fel de eficientă ca în unitățile industriei mici sau are o eficiență mult inferioară celei specifice procesului de producție de bază; c) resursele materiale minerale existente în zăcăminte de proporții reduse, a căror exploatare pe scară mare nu se justifică din punct de vedere economic; d) resursele energetice neconvenționale care au o largă distribuție în profilul teritorial; e) alte resurse locale (pietriș, nisip, argilă, floră spontană, culturi sporadice de răchită, sorg etc.).

Desigur că, în măsura în care industria mică realizează produse de tehnicitate sporită, aducîndu-și contribuția — prin furnizarea unor piese și repere — la realizarea unor produse de mare complexitate, ea trebuie să beneficieze de resursele necesare, nu numai de cele locale.

AȘADAR, se poate aprecia că industria mică din țara noastră are de îndeplinit, în etapa actuală și în viitor, un rol important în perfecționarea diviziunii muncii din cadrul complexului economic național, posibilitate confirmată de unele realizări obținute pînă în prezent în economia noastră, precum și de experiența țărilor puternic industrializate.

Dimensiunile reciclării complexe a resurselor

În ansamblul opțiunilor referitoare la valorificarea superioară a tuturor resurselor disponibile în complexul economic național un loc aparte îl dețin cele privind **modul de implicare a industriei mici în procesele de recuperare și reintroducere în diferite circuite economice a materialelor refolosibile**, a pieselor, subansamblelor, bunurilor scoase din uz, reutilizabile ca atare sau prin recondiționare, provenite atât din sfera producției cât și din cea a consumului. Trebuie spus însă că modul de implicare a industriei mici în activitatea de reciclare a resurselor este abordat, îndeosebi, prin prisma rolului ce i s-a conferit cooperăției meșteșugărești în acest domeniu.

Practica a demonstrat că recondiționarea unor bunuri de folosință îndelungată și chiar a unor utilaje de complexitate mai redusă scoase din uz de diferite unități economice, prelucrarea unor resturi de materiale (cupoane din industria textilă, ștraifuri de tablă din metalurgie și din construcții de mașini, cioburi de sticlă etc.) provenite din industria mare, s-au justificat pe deplin din punctul de vedere al eficienței economice, materializându-se îndeosebi în realizarea de bunuri destinate satisfacerii cerințelor populației sau chiar a unor întreprinderi.

Recondiționarea bunurilor uzate

CORESPUNZĂTOR programelor ample adoptate pe ansamblul cooperăției meșteșugărești din țara noastră, accentul principal a fost pus pe dezvoltarea priorității a activității de recondiționare a bunurilor uzate, ca formă superioară de reciclare, prin intermediul căreia se valorifică simultan resursele materiale, energetice și de muncă încorporate în astfel de bunuri. Măsurile întreprinse în direcțiile în care s-a acționat în ultimii patru ani au vizat, în primul rând, crearea și dezvoltarea rețelei de unități implicate în această activitate și îmbunătățirea dotării tehnico-materiale a acestora. Dacă la 31 decembrie 1978 existau în cooperăția meșteșugărească 356 puncte de achiziție și vânzare a bunurilor uzate și recondiționate, numărul acestora a ajuns la 638 la sfârșitul anului 1981. Concomitent s-au intensificat eforturile pentru dotarea acestor unități cu utilaje, dispozitive și scule necesare acti-

vității de recondiționare a bunurilor uzate.

S-a lărgit continuu și gama bunurilor uzate care fac obiectul activității de recuperare, recondiționare și comercializare. În sfera de cuprindere a acestei activități sînt incluse în prezent 5 categorii de bunuri electronice, 7 electrotehnice, 6 din domeniul mecanicii fine, 3 auto-moto-velo, 4 tipuri de articole textile, 5 din piele și blană, o gamă variată de mobilier din lemn etc. Totodată, s-a acționat mai intens pentru perfecționarea cadrului organizatoric de desfășurare a acestei activități, o atenție deosebită acordându-se îmbunătățirii calității lucrărilor de recondiționare. De altfel, unitățile implicate asigură buna funcționare a bunurilor recondiționate în perioada de garanție stabilită.

Intensificarea preocupărilor în acest domeniu s-a materializat în creșterea, în numai 4 ani (1978—1981), de peste 9 ori a valorii bunurilor recondiționate și vîndute populației (tabelul). Dacă în 1978 revenea în medie pe o unitate implicată în această activitate o valoare a bunurilor recondiționate și vîndute populației de circa 23,1 mii lei, în 1981 aceasta a crescut de peste 5,1 ori, ajungînd la circa 117,9 mii lei. Cu alte cuvinte, este vorba nu numai de o dezvoltare extensivă, în sensul creșterii numărului unităților implicate. Pe măsură ce unitățile își asigură vadul comercial și sînt cunoscute treptat de populație, ele își dezvoltă activitatea. Este semnificativ faptul că dacă la început populația a manifestat anumite reticențe în achiziționarea unor astfel de bunuri, concretizată în proporția mare a celor rămase în stoc la sfârșitul anului, treptat se formează și se dezvoltă un segment de piață.

Trebuie precizat că dezvoltarea, în proporțiile menționate, a activității de recondiționare s-a realizat îndeosebi pe seama unor bunuri ca autoturismele, televizoarele, frigiderile și altele de acest tip, care au început să fie atrase în circuitul economic de abia în ultimii patru ani. **Dacă în 1979 diferitele tipuri de mobilier din lemn** (pentru care activitatea de recondiționare a început încă din anul 1954) reprezenta aproape 50 la sută din valoarea bunurilor recondiționate și vîndute populației, în 1981 ponderea acestora a fost de numai circa 16 la sută. Se deduce deci că evoluția în perspectivă a ace-

stei activități este condiționată hotărîtor de măsura în care industria mică va fi adaptată la cerințele recondiționării unor bunuri de complexitate tehnică tot mai ridicată. Pentru aceasta eforturile principale se cer orientate

Valoarea vînzărilor și a stocurilor de bunuri recondiționate în perioada 1978—1981 prin unitățile cooperăției meșteșugărești

Anul	Bunuri recondiționate și vîndute populației (la preț cu amanuntul) — mii lei —	Bunuri rămase în stoc la sfârșitul anului — mii lei —	col.3/2 %
1978	8 225	1 057	12,9
1979	10 910	1 721	15,8
1980	34 377	3 424	10,0
1981	75 239	2 364	3,1

cu precădere spre asigurarea dotării tehnice corespunzătoare și a unor specialiști cu o pregătire tehnică multidisciplinară. În fond, este cunoscut faptul că activitățile de diagnosticare și recondiționare a unor bunuri de complexitate tehnică ridicată sînt caracterizate printr-un grad de dificultate sporită în raport cu cele care se desfășoară în întreprinderile producătoare de astfel de bunuri, în cazul acestora din urmă muncitorii, maștrii și tehnicienii fiind specializați pe diferite faze ale procesului tehnologic și chiar la nivel de operații.

Rezultatele obținute pînă în prezent atestă cu claritate faptul că activitatea de recondiționare a bunurilor uzate are asigurate premisele esențiale pentru dezvoltarea în perspectivă. Tocmai de aceea se cuvine a fi subliniat faptul că asemenea rezultate pozitive nu reflectă posibilitățile reale existente. La această stare de lucruri contribuie mai mulți factori, printre care :

a) în această activitate este antrenată aproape în exclusivitate numai cooperăția meșteșugărească care acționează cu preponderență în mediul urban ;

b) o serie de dificultăți semnalate și cu alte ocazii continuă să persiste și în cooperăția meșteșugărească, acestea vizînd următoarele aspecte principale :

— implicarea neuniformă a uniunilor județene ale cooperativelor meșteșugărești în această activitate; din cele 42 uniuni existente, numai 3 și-au îndeplinit și depășit sarcinile de plan pe anul 1981, în timp ce 31 dintre ele și le-au realizat în proporții de pînă la 50 la sută.

— aprovizionarea necorespunzătoare a locurilor de muncă cu piesele necesare recondiționării mai ales în condițiile în care sistemul de formare a prețurilor de achiziție necesită o evidență extrem de complexă. În cazul achiziționării de bunuri uzate în vederea dezmembrării și valorificării componentelor și materialelor refolosibile aceasta îngreunează mult procesul de derulare normală și operativă a activității;

— stabilirea prețului de vânzare prin aplicarea adaosului comercial la valoarea integrală a bunului (prețul de achiziție și cel al recondiționării), îl face nestimulativ pentru cumpărător etc.

Valorificarea — o problemă care se cere soluționată corespunzător

DIN PUNCTUL de vedere al rezultatelor obținute pînă în prezent, cea de a doua formă de reciclare a resurselor — recuperarea și reutilizarea cu sau fără recondiționare a pieselor și subansamblelor — se găsește încă în stadiu de început. În cadrul cooperatiei meșteșugărești această activitate a fost organizată distinct de cea de recondiționare a bunurilor, deoarece s-a avut în vedere faptul că în cazul pieselor și subansamblelor problemele de natură tehnică sînt mai complexe. Astfel, încă din 1975 au fost organizate, în 20 de județe, ateliere pentru recondiționat agregate frigorifice pentru frigider casnice. Recondiționări de piese auto se realizează în unități din București, Brăila, Cluj și Timișoara. De asemenea, pentru televizoare, se recondiționează module în unități din București și Constanța. Unele dezvoltări de capacități s-au încercat la București și Arad pentru recondiționări de piese auto, care nu au însă asigurată oferta corespunzătoare din partea populației. Cu alte cuvinte, în prezent, întreaga activitate se referă la piese și subansamble uzate, deoarece este de presupus că majoritatea posesorilor de bunuri uzate nu dispun de cunoștințele necesare dezmembrării și selectării componentelor care ar putea prezenta interes pentru unitățile achizitoare.

În același timp, o serie de bunuri care nu mai pot fi recondiționate dar încorporează piese, subansamble și materiale refolosibile nu sînt preluate de la populație, deoarece achiziționarea lor în scopul recuperării tuturor resurselor refolosibile presupune modalități specifice de organizare și de gestiune comparativ cu preluarea bunurilor exclusiv în vederea recondițio-

nării. În timp ce aceasta din urmă presupune exclusiv estimarea costurilor implicate de reparație, prelucrarea bunurilor în vederea dezmembrării înseamnă o evaluare cît mai corectă a pieselor, subansamblelor și materialelor susceptibile a fi reutilizate, inclusiv identificarea formei celei mai avantajoase de valorificare. Toate acestea amplifică dificultățile de organizare și desfășurare a activității de preluare a bunurilor în vederea dezmembrării. Așa se și explică de ce această activitate se găsește încă în stadiu de experiment în cadrul cooperatiei meșteșugărești din Municipiul București, prin intermediul căreia se urmărește conturarea unui sistem specific de gestiune. Bunurile ajunse într-un asemenea stadiu în care nu mai pot fi nici recondiționate, sînt caracterizate printr-o valoare rămasă destul de redusă. Tocmai de aceea, după părerea noastră, adoptarea unui sistem mai suplu de evaluare, cu caracter global, în sensul stabilirii unor plafoane limită pentru prețurile de achiziție pe categorii mari de bunuri, prese, subansamble etc., reduce riscul pierderilor, atît pentru unitatea achizitoare, cît și pentru posesorul bunului respectiv. Sistemul de gestiune nu ar trebui conceput, deci, decît prin acceptarea unui anumit risc pentru ambele părți, iar criteriul de structurare a acestuia să-l constituie minimizarea riscului.

Faptul că pînă în prezent nu au fost achiziționate bunuri în vederea dezmembrării la nivelul posibilităților existente a avut și continuă să aibă repercusiuni negative asupra participării de ansamblu a industriei mici la activitatea de reciclare a resurselor. Este vorba, în primul rînd, de imposibilitatea procurării, pe această cale, a unor piese sau subansamble reutilizabile ca atare sau prin recondiționare, atît pentru recondiționarea unor bunuri similare cu cele din care provin, cît și în alte scopuri. Or, trebuie avut în vedere că bunurile ce nu mai pot fi recondiționate au, de regulă, o vechime mare și, în consecință, industria nu le mai asigură piesele de schimb necesare. În al doilea rînd, prin intermediul unor astfel de bunuri pot fi prelucrate direct în cadrul industriei mici sau se asigură participarea acestui sector la efortul general de dezvoltare a bazei de materii prime pentru industrie. Întrucît în ansamblul bunurilor care ies din uz cele nerecondiționabile dețin ponderea principală, se poate concluziona că gradul de participare a industriei mici la procesul general de reciclare a resurselor a fost și este limitat încă tocmai din această cauză.

De aceea, o cerință esențială a intensificării în perspectivă a participării industriei mici la activitatea de reciclare o constituie realizarea și implementarea unui sistem suplu de desfășurare a preluării bunurilor uzate în vederea dezmembrării.

Din cele prezentate se poate deduce că principalele preocupări pentru intensificarea participării industriei mici

la activitatea de reciclare a resurselor au vizat relațiile cooperatiei meșteșugărești cu populația în legătură cu bunurile pe care aceasta le scoate din uz. În realitate, rolul industriei mici trebuie, după părerea noastră, să vizeze în egală măsură și relațiile ei cu unitățile economico-sociale și îndeosebi cu marile întreprinderi industriale și unitățile comerciale. Este vorba de necesitatea ca industria mică să fie, în egală măsură, implicată în preluarea de la acestea a anumitor bunuri scoase din uz care pot fi recondiționate sau dezmembrate, a unor materiale refolosibile rezultate din procesele de producție și din casarea utilajelor.

Firește că, nu este vorba numai de aceste cantități de materiale care nu prezintă interes, pentru marea industrie, cum se interpretează uneori în practica economică din țara noastră. Criteriul potrivit căruia un material sau altul rezultat din procesele de producție din marile întreprinderi industriale este destinat prelucrării în industria mică trebuie să-l constituie măsura în care aceasta îi poate asigura o valorificare superioară comparativ cu alte alternative de reintroducere în circuitul economic. Din această perspectivă este de remarcat faptul că stabilirea de sarcini obligatorii de colectare a diferitelor materiale pentru marea industrie riscă să conducă la situația în care acestea sînt reintroduse în faza de prelucrare inferioară, prin topire, destrămare etc., în loc să fie transformate direct în bunuri în continuarea prelucrării în cadrul industriei mici. De altfel, în ultima perioadă cooperatia meșteșugărească se confruntă cu tot mai multe dificultăți în domeniul aprovizionării cu diferite materiale pe care înainte le prelua ca deșeuri prelucrabile din mari întreprinderi industriale. Acestea din urmă acordă, în prezent, prioritate realizării sarcinilor de recuperare stabilite, indiferent că acestea vizează reintroducerea unor materiale în faze inferioare de prelucrare. Așa este cazul resturilor obținute din debitarea tablei metalice, a materialelor textile, a cioburilor din sticlă etc.

Implicarea, într-o mai mare măsură și în condiții de eficiență economică, a industriei mici în procesul complex de reciclare a resurselor este condiționată direct de modul în care este interpretat rolul acesteia în interdependență cu celelalte sectoare ale economiei naționale. Integrarea ei în sistemul național de reciclare a resurselor ar trebui să se realizeze deci, în funcție de capacitatea sa de a valorifica superior resursele atrase prin reintroducerea lor în faze superioare de prelucrare, prin intermediul cărora, pe ansamblul economiei naționale, se obține o reducere a consumului de energie și de muncă necesare producerii de bunuri destinate satisfacerii unor cerințe.

dr. Silvia MARINESCU-PAȘOI
Vasile BOGDAN

Institutul de economie industrială
ing. Cornel NEAȚU
U.C.E.C.O.M.

MUNCA LA DOMICILIU — aport la creșterea și diversificarea producției

LA REALIZAREA programului de dezvoltare a industriei, o contribuție însemnată o are **utilizarea muncii la domiciliu**. Avantajele care decurg din specificul acestui gen de activitate și din modul său de reglementare, atât pentru lucrători, cât și pentru unitatea organizatoare (atragera în activitatea economică a pensionarilor, femeilor cu copii, a altor persoane care nu pot participa la alte forme de activitate, revitalizarea unor meșteșuguri tradiționale, folosirea unor spații și mijloace de producție existente în gospodăriile populației fără noi investiții, creșterea rentabilității unității prin reducerea cheltuielilor de regie cu cota aferentă producției obținute prin munca la domiciliu, asigurarea de venituri suplimentare familiei, eliminarea cheltuielilor de transport la și de la locul de muncă etc.) au determinat unitățile de industrie mică să caute soluții și căi pentru extinderea muncii la domiciliu.

Spre deosebire de reglementările din anul 1970, privind utilizarea muncii la domiciliu, potrivit cărora aceasta se putea folosi numai pentru producția de artizanat, covoare, țesături, broderii, confecții, împletituri și alte produse, la a căror realizare nu sînt necesare mașini și utilaje speciale, Legea nr. 2 din 1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici extinde foarte mult sfera muncii la domiciliu, incluzînd și prestările de servicii. În general, prin munca la domiciliu se execută orice produs, în întregime sau se realizează numai unele faze și diverse operații, cu excepția unor produse la realizarea cărora sînt necesare condiții deosebite și care nu pot fi asigurate în cadrul muncii la domiciliu. În practică, munca la domiciliu se utilizează într-o mai mare măsură în producția de artizanat și artă populară, de covoare, confecții, obiecte mici din mase plastice sau metal, tricotate, deci la acele produse și lucrări care se realizează în special manual sau care necesită utilaje simple.

Corespunzător programelor de dezvoltare a industriei mici, elaborate la nivel județean, numărul de personal care prestează muncă la domiciliu urmează să crească cu 60% în perioada 1981—1985, sporind toată și ponderea acestuia în totalul personalului din industria mică, de la 10,5% în anul 1980 la 12,8% în anul 1985. Cooperarea meșteșugărească, avînd preocupări mai susținute în extinderea utilizării muncii la domiciliu, a folosit în anul 1980 cca. 16% din numărul său de personal în sistemul muncii la domiciliu, urmînd ca ponderea acestuia să ajungă la 19,2% în anul 1985; în cooperativele agricole de producție, această pondere era de 11,3% în anul 1980, iar la nivelul anului 1985 se preconizează să ajungă la 14,7%. Deși s-au prevăzut creșteri însemnate ale numărului de personal care va presta muncă la domiciliu în perioada 1981—1985, totuși, există încă rezerve însemnate de extindere a acestei forme de activitate, cu deosebire în numeroase cooperative agricole mari, puternice, unde importante forțe de muncă sînt libere în tot timpul iernii.

Obiective economice și sociale

ÎN CONDIȚIILE creșterii rolului industriei mici în ansamblul economiei naționale, munca la domiciliu, ca o componentă însemnată a acesteia, poate să contribuie din ce în ce mai mult la atingerea unor obiective economice și sociale, cum ar fi:

— **creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum și a prestărilor de servicii către populație**. În acest scop Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești și unitățile acesteia au luat unele măsuri de asigurare a realizării, prin munca la domiciliu, a unei jumătăți din volumul producției micii industriei artizanale, în condițiile dublării pînă în anul 1985 a producției de artă populară și artizanat și diversificării acesteia, de realizare a unor modele noi folosind materii prime locale vegetale și animale;

— **potențarea capacității de producție și de creație în fiecare localitate** prin: ● atragerea pensionarilor, femeilor cu copii, populației casnice de la orașe, a altor persoane care, din anumite motive, nu pot participa la alte forme de activitate economică; ● atragerea creatorilor populari, în special a femeilor, păstrători de tradiții în diferite meșteșuguri sau artă populară, specifice unor zone folclorice din țară;

— **economisirea unor fonduri de investiții** prin: ● utilizarea unor spații disponibile în gospodăriile populației; de exemplu, în cadrul cooperativei „Unirea” — Satu Mare a fost organizat un atelier de împletit coșuri din nuiele într-un spațiu disponibil la populație, cu un număr de 17 lucrători; ● atragerea în procesul de producție a unor mijloace de muncă (mașini de cusut, de tricotate, unelte de tîmplărie, războaie de țesut) existente în gospodăriile populației;

— **creșterea rentabilității pe produs și, prin aceasta, a rentabilității unității** prin reducerea cheltuielilor de secție și de regie; reducerea cheltuielilor cu pregătirea cadrelor, întrucît lucrătorii sînt calificați;

— **consolidarea utilizării în agricultură** a anumitor categorii din resursele de muncă din mediul rural; utilizînd munca la domiciliu se poate folosi în tot cursul anului fondul de timp disponibil al cooperativelor agricole, precum și forța de muncă disponibilă, în special în zonele necooperativizate și cu un număr redus de unități economice (deci cu un grad mai redus de ocupare a populației apte de muncă);

— **atragera în activitatea productivă** a unor persoane cu anumite deficiențe fizice, care nu pot lucra în unități economice, dar pot munci la domiciliu, dîndu-le astfel posibilitatea ca, în afară de venitul realizat, să se simtă utile familiei și societății.

Rezerve și căi de acțiune

UNA DIN CELE mai frecvente cauze care influențează negativ nivelul muncii la domiciliu — și care este de fapt valabilă pentru ansamblul industriei mici — este considerată lipsa de materii prime și materiale. Această cauză nu poate fi apreciată decît ca subiectivă, atîta timp cît la numeroase întreprinderi republicane există cantități însemnate de materiale recuperabile (deșuri textile, lemnoase, metalice, cupoane de țesături, fire sintetice din resturi de partizi etc.). O altă cauză ce determină reducerea ponderii muncii la domiciliu constă în faptul că mai există unele produse executate cu munca la domiciliu la care, în mod nejustificat, s-au inclus cheltuielile de regie, diminuîndu-se artificial rentabilitatea acestora. În același timp o influență negativă asupra extinderii muncii la domiciliu o au unele tendințe de concentrare în unități mari a producției de artizanat și de anumite bunuri de consum, realizate în mare parte manual (și care pot fi obținute prin munca la domiciliu), ceea ce determină cheltuirea ineficientă a unor fonduri de investiții, blocarea unor spații productive, creșterea aparatului tehnico-operativ și a cheltuielilor de regie.

Pentru ca munca la domiciliu să poată avea un aport substanțial la realizarea obiectivelor dezvoltării industriei mici, se impune sprijinirea acesteia pe diferite căi:

● **crearea condițiilor pentru atragerea mai susținută a forței de muncă temporar disponibilă din agricultură, în această formă de activitate**, prin îmbunătățirea reglementărilor actuale, cum ar fi înscrierea în cartea de muncă a timpului efectiv lucrat și a drepturilor care decurg din aceasta (spor de vechime neîntreruptă, pensie etc.). Acordarea acestor drepturi, existente în celelalte sisteme, trebuie să vizeze pe acei membri cooperatori cu munca la domiciliu care sînt ocupați și își realizează sarcinile de producție în agricultură. Desigur, această categorie de cooperatori diferă de cei ocupați numai în agricultură prin aceea că sînt solicitați numai pentru realizarea anumitor lucrări agricole (în special în perioada campaniilor agricole). Pentru aceasta este absolut necesar ca întreaga activitate de industrie mică să fie coordonată

Aurelia DUCA

Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 24)

Folosirea eficientă a resurselor materiale locale

— Din experiența unităților de industrie mică din județul Dolj —

RESURSELE de materii prime și materiale ale unei zone determină în ultimă instanță tendințele și direcțiile de dezvoltare ale industriei mici, opțiunile în această direcție depinzând de bogăția și structura acestora, de posibilitățile de prelucrare a lor. Județul Dolj, deși situat într-o zonă în care predomină cîmpia, dispune de multe resurse de materii prime indicate pentru o valorificare superioară în industria mică. Astfel, au fost cercetate și omologate o serie de materii prime, cum sînt: argila, pietrișul, nisipul, balastul, apele minerale, nămolurile sapropelice etc. De asemenea, județul dispune de importante cantități de materii prime de proveniență agricolă sau silvică: paie, sorgul, trestia, papura, răchita, foile de porumb, lemnul, produsele secundare vegetale și animale, plantele medicinale din flora spontană și de cultură. În plus, există importante cantități de materiale refolosibile de la unitățile industriale republicane indicate pentru prelucrare în industria mică (cupoane, resturi de partizi, cenușa de termocentrală), precum și posibilități multiple pentru valorificarea surselor de energie neconvențională (energie solară, eoliană, biogaz).

Dimensiunea resurselor

ANALIZA modului de valorificare a resurselor a evidențiat faptul că materiile prime agricole se valorifică cu preponderență prin livrările la fondul de stat și fondul pieței. Cît privește materiile prime secundare din culturile agricole, gradul lor de valorificare este în prezent foarte redus, fiind utilizate pentru împletituri paie și sorgul. Tot pentru împletituri se mai utilizează răchita. Valoarea împletiturilor din diferite materiale se ridică la circa 9—10 milioane lei/an în întreg județul. De asemenea, se valorifică circa 100 mii mc/an agregate de carieră și balastieră pentru mortare și betoane ceramice. Ponderea materiilor prime locale și a materialelor recuperabile și refolosibile utilizate în industria mică nu depășește însă 10—11%. După opinia noastră, cauza principală a acestei situații o constituie actualul sistem de aprovizionare a unităților, cît și faptul că, în multe cazuri, pentru a se asigura o eficiență ridicată se utilizează materiale care fac obiectul aprovizionării centralizate pe bază de repartiții.

Positiv este faptul că în condițiile actualei crize energetice se acționează cu mai multă răspundere pentru punerea în valoare a unor noi resurse energetice, în special a celor neconvenționale, cu posibilități locale (mori de vînt, turbine eoliene, instalații solare și de producere a biogazului). În cincinalul actual, cooperația meșteșugărească din județul Dolj va realiza 9 instalații de captare a energiei solare, cu o putere instalată de circa 33 kW, energie ce va fi utilizată pentru producerea apei calde menajere pentru consumul propriu. De asemenea, prin unitățile cooperației de consum se vor construi 300 de instalații solare pentru producerea apei calde menajere în gospodăriile populației, instalații ce se vor amplasa în special în comunele mari (Birca, Dăbuleni, Cetate ș.a.). În sectorul cooperației agricole, pe baza rezultatelor experimentării instalației pentru producerea biogazului, cu o capacitate de 2,5 mc de la Cetate, se va extinde producția acestora astfel că pînă la sfîrșitul actualului cincinal fiecare cooperativă agricolă de producție să dispună de cel puțin o instalație de acest fel. Tot prin resurse locale se vor repune în funcțiune instalațiile hidraulice de la Verbița și Cetate, în timp ce unitățile consiliilor populare vor utiliza energia solară pentru prepararea apei calde

menajere la circa 1 800 apartamente în actualul cincinal. Deși județul nu dispune de mari resurse hidroelectrice, în acest cincinal se va amenaja o microhidrocentrală la Fîntinele-Radovan.

Diversificarea producției și serviciilor

DEZVOLTAREA economiei și creșterea continuă a veniturilor populației generează permanent noi cerințe care se îndreaptă, într-o proporție din ce în ce mai ridicată, către piața serviciilor. Industria mică, dat fiind specificul său, este chemată să contribuie într-o măsură tot mai însemnată la asigurarea necesarului de servicii pentru populație. Avînd în vedere prestațiile de servicii executate de unitățile industriei mici din județul Dolj, se poate constata că în 1981 volumul acestora reprezenta 31% din totalul volumului de activitate al sectorului, revenind circa 577 lei/locuitor. În structură, ponderea cea mai însemnată era deținută de lucrările pe bază de comandă (35,3%) și de prestațiile în construcții (29,9%).

În perspectiva anului 1985, potrivit programului de dezvoltare întocmit, volumul prestațiilor de servicii va crește cu circa 87,2%. În același timp, se va modifica și structura acestora. Astfel, ponderea lucrărilor executate pe bază de comandă va crește de la 35,3% în 1980 la 41,2% în 1985, iar a reparațiilor și transformărilor privind obiectele de uz casnic și întreținerea acestora — de la 14,2% la 18,5%. În compensație, va scăde ponderea prestațiilor în construcții — de la 29,9% la 21,3%; la celelalte activități de prestări nu se vor produce modificări importante

● Olanda. În condițiile în care peste 73% din totalul firmelor înregistrate sînt firme mici (cu circa 5 persoane încadrate), guvernul olandez acordă o atenție deosebită activității acestui sector. În prezent, capătă interes crescînd ideea inițierii unor așa-numite centre de afaceri și tehnologie menite să sprijine dezvoltarea întreprinderilor mici. Pînă acum, numai la dispoziția întreprinderilor mari, aceste centre vor trebui să dea indicații noilor firme mici în legătură cu profilul optim în funcție de specificul local, avizări în probleme de finanțare, marketing, reglementări juridice, contabilitate, să asigure înlesniri organizatorice precum și alte facilități ca centre de informare, bănci de date, laboratoare etc.

(creșteri sau descreșteri ale ponderii de sub 1%). Drept urmare a creșterii volumului prestațiilor de servicii, în 1985 acestea vor reprezenta circa 39,5% din volumul de activitate al industriei mici din județul Dolj, crescînd corespunzător prestațiile de servicii pe locuitor la 1 021 lei.

Analiza contribuției fiecărei categorii de unități la realizarea producției în industria mică relevă următoarele:

Unitățile cooperației meșteșugărești dețin o pondere însemnată în volumul producției industriei mici din județ (circa 50%), producția fizică prevăzută în plan cuprinzînd 17 grupe de produse mai reprezentative, cum ar fi: produse de artă populară și artizanat (exclusiv covoare și țesături din bumbac), confecții textile, confecții din blană naturală, covoare manuale plușate, covoare țesute, produse tricotate, încălțăminte cu fețe din piele și înlocuitori, mobilier din lemn etc. Cu toate acestea, rețeaua de unități de prestații și producție ce fac obiectul activității industriei mici este insuficient și inegal dispersată în teritoriu. Astfel, din calculele efectuate rezultă un deficit de peste 10 000 mp spații în municipiul Craiova, din care în cartierul Craiovița Nouă peste 4 600 mp. Asemenea situații sînt și în orașele Băilești (deficit 600 mp.), Calafat (400 mp.), Filiași (100

mp) și Segarcea (530 mp). O situație asemănătoare este și la acoperirea teritoriului cu profile de prestări de servicii, deficitul acestora variind între 5 și 20 profile în cele 8 localități în care funcționează unități ale cooperăției meșteșugărești.

Unele activități lipsesc complet, menționând printre acestea: confecționarea articolelor de ortopedie și proteze, dogărie, confecționat igheaburi și burlane, cojocărie artistică și altele. De asemenea, la unele din profilele existente, numărul cadrelor calificate este insuficient (tinichigerie, točilărie, mecano-precizie, timplărie, cismărie etc.). Și în cadrul cooperăției de consum, a cooperăției meșteșugărești și unităților anexe ale C.A.P. profilele nu sînt în suficientă măsură diversificate, repartizarea teritorială nu este uniformă.

Avînd în vedere aceste considerente, în cîincinalul actual se vor lua măsuri mai ferme pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb, pentru ridicarea nivelului calitativ al prestațiilor de servicii, scurtarea duratei de executare a reparațiilor pentru obiectele de folosință îndelungată și, în primul rînd, pentru atragerea în circuitul economic a materiilor prime locale și a materialelor refolosibile, ca și lărgirea cooperării și colaborării în producție cu unitățile industriei republicane. De asemenea, se vor lua măsuri ca pe baza valorificării în condiții de eficiență sporită a resurselor locale și materialelor refolosibile să se dezvolte nomenclatorul produselor care se exportă, îndeosebi a articolelor de artizanat, punindu-se un accent deosebit pe ridicarea nivelului calității și a modului de prezentare. De altfel, pe ansamblul județului, dinamica volumului exportului de mărfuri din cadrul industriei mici va crește continuu, astfel că volumul exportului va fi cu 43,10% mai mare în 1985 față de 1980, ponderea acestuia în totalul producției anului 1985 urmînd să atingă 3,20%.

Tot în acest cîincinal se va dezvolta producția de materiale de construcții (cărămizi, țigle, cahle teracotă și sobîncă pentru teracotă), exploatarea agregatelor minerale din balastieră. De asemenea, va crește substanțial volumul producției realizate în cooperare cu industria republicană (de circa 5 ori în acest cîincinal), industria mică din județ urmînd să realizeze containere și palete de transport, cuve de radiatoare pentru transformatori, diferite reperi pentru motoare, accesorii pentru locomotive electrice, diverse reperi din materiale plastice și din neferoase, lucrări de reparații lăcătușerie și strungărie, diverse reperi și subansamble, precum și ambalaje din carton și mucava.

Pe măsura creării unor disponibilități față de sarcinile de livrare la fondul de stat, se vor organiza în cadrul cooperăției agricole și de consum mici unități de industrializare și semi-industrializare după rețete gospodărești a fructelor, legumelor etc. Prin toate aceste măsuri industria mică a județului va contribui, într-o măsură tot mai mare, la satisfacerea necesităților populației de produse și servicii, la diversificarea ofertei, la punerea în valoare a resurselor locale.

Activizarea tradițiilor meșteșugărești și artizanale

O CONCLUZIE edificatoare care se desprinde din cercetarea efectuată asupra industriei mici din județul Dolj este aceea că unele activități tradiționale ale locuitorilor ca țesutul covoarelor, brodatul de mînă, fabricarea de cărămizi, producerea împletiturilor din lînă, răchită și altele au fost, într-o măsură mai mare sau mai mică, abandonate, ceea ce s-a reflectat negativ în gradul de ocupare anuală a forței de muncă, mai ales din mediul rural, în special între campaniile agricole, și, bineînțeles, asupra satisfacerii din resurse locale a unor nevoi de consum ale populației, cît și asupra veniturilor acesteia. Unele meserii ca, spre exemplu, fierăria sau rotăria, legate de creșterea în număr mare a cailor și boilor de muncă, de necesitatea construirii de atelaje de transport (care, căruțe, sâni) s-au „atrofiat” ca urmare a dezvoltării rapide a industriei constructoare de mijloace de transport și a creșterii rețelei de căi de comunicație modernizate. O altă cauză importantă care a condus la abandonarea unor meșteșuguri este legată de dezvoltarea puternică a legumiculturii practicate pe loturile ajutătoare, ca urmare a posibilităților sporite de valorificare a produselor. Dar activitățile din agricultură nu asigură o ocupare uniformă, pe tot parcursul anului, a populației, și deci se impune atragerea populației și în activitățile industriei mici pentru a se crea, în acest fel, condițiile pentru desfășurarea continuă a unor lucrări utile atît pentru populație, cît și pentru economia națională.

Sistemul muncii la domiciliu reprezintă o cale însemnată de valorificare superioară a resurselor materiale și a forței de muncă disponibilă pe plan local. Prin sistemul muncii la domiciliu se realizează dezvoltarea și diversificarea producției de artă populară și artizanat, covoare, țesături, broderii, împletituri, confecții îmbrăcăminte de serie mică (în special cu piese gata croite), operații de finisare a produselor, reparații diverse și alte produse pentru a căror executare nu sînt necesare mașini și utilaje speciale.

Munca la domiciliu nu a fost însă îndeajuns extinsă pentru valorificarea importanțelor resurse de materii prime rezultate din prelucrarea industrială. Aceasta se datorește îndeosebi unor tendințe de concentrare a producției de artizanat și bunuri de consum în unități de tip industrial, inclusiv a producției realizate în mare parte manual. Situația respectivă determină cheltuirea ineficientă a unor fonduri de investiții, blocarea unor

● În Spania, „Instituto de la Pequeña y Mediana Empresa Industrial”, organ autonom al Ministerului Industriei și Energiei, are ca principale obiective ale activității impulsivarea dezvoltării industriei mici și mijlocii prin acțiuni adecvate specificului acesteia. În acest context, este stimulată sporierea capacității de comercializare a micii industriei atît pe piața internă cît, mai ales, pe cea externă, sînt promovate tehnologii care să conducă la majorarea competitivității produselor.

● Canada. Avînd în vedere capacitatea de adaptare rapidă și gradul ridicat de flexibilitate al industriei mici, guvernul federal canadian și guvernele provinciale orientează fondurile destinate industriei mici către sectoare care presupun un nivel tehnologic ridicat. Sînt stimulate, astfel, domenii ca: informatica, siderurgia (produse specializate pentru producția de oțel), energetica, industria farmaceutică, producția de echipamente electronice, de birou și altele. Sectorul micii industriei este sprijinit de stat printr-o serie de programe federale de ajutor, prin impunerea de taxe mai reduse asupra unui prim nivel de pînă la 400 mii dolari cifră de afaceri, subvenții pentru obținerea de noi produse și pentru realizări deosebite la export etc.

spații productive, creșterea aparatului tehnico-administrativ și a cheltuielilor de regie.

Din cercetarea întreprinsă la nivelul județului Dolj a rezultat că în anul 1980 producția globală realizată prin munca la domiciliu reprezenta 3,5% din totalul producției globale realizate în industria mică a județului. Această formă deosebit de eficientă de realizare a producției în industria mică nu este utilizată decît în unitățile cooperăției meșteșugărești, a celei de consum și a celei agricole. Totodată, s-a remarcat ponderea foarte mare deținută de producția globală realizată prin munca la domiciliu la cooperăția meșteșugărească (90,2% din producția globală a industriei mici din județ, la nivelul anului 1980, realizată prin munca la domiciliu).

În perspectiva anului 1985 constatăm preocuparea pentru creșterea substanțială a producției realizate prin munca la domiciliu, astfel că în anul 1985, în comparație cu 1980, volumul acesteia la nivelul județului va crește de aproape 4,8 ori. Drept urmare, ponderea producției realizate prin munca la domiciliu în totalul producției globale din industria mică va fi în 1985 de circa 11,1%. Această formă deosebit de eficientă a producției atît pentru unități, cît și pentru populație, se va dezvolta cu precădere în unitățile cooperăției meșteșugărești astfel că în 1985 ponderea producției realizate prin munca la domiciliu de aceste unități va reprezenta aproximativ 95% din volumul total al producției realizate prin munca la domiciliu. În această formă de realizare a producției erau atrași, în anul 1980, peste 1 600 lucrători, majoritatea (76,4) în cooperăția meșteșugărească.

În perspectiva anului 1985 numărul celor ce vor fi atrași în această formă de organizare a producției va spori la circa 4 550 persoane, deci de 2,8 ori. Corespunzător acestei creșteri se va modifica și ponderea deținută de diferitele categorii de unități, în sensul creșterii ponderii cooperăției meșteșugărești de la 76,4% la 85,7% și diminuării ponderii deținute de cooperăția de consum (de la 19,1% în 1980 la 11%) și a cooperăției agricole (de la 4,5% în 1980 la 3,3%).

dr. C. BĂRBĂCIORU
dr. C. ROȘCA
I. ENEA
E. TOBĂ
C. BELU
Craiova

O verigă importantă în acoperirea unei palete largi de produse și servicii

Din experiența unităților
de industrie mică din județul Brașov

BRAȘOVUL este cunoscut ca unul din cele mai dezvoltate județe din țară din punct de vedere industrial. Puternicele sale întreprinderi aduc o contribuție însemnată la dezvoltarea continuă a economiei naționale. Alături de marile unități republicane de aici s-au dezvoltat, în decursul anilor, și unități mici care valorifică atât resursele locale cât și materialele refozibile rezultate din procesele de fabricație din marea industrie. Concomitent, acestea și-au organizat o largă și diversificată rețea de satisfacere a unor servicii către populație.

Au fost introduse în producție o serie de produse și a crescut ponderea altora care valorifică superior, eficient resursele materiale locale și pe cele refozibile din marea industrie: prefabricate din beton armat, articole de uz casnic și alte produse prelucrate din lemn, uși și ferestre din lemn, piese forjate și matrițate, mobilier din lemn etc. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată extinderii relațiilor de cooperare dintre industria mică și cea republicană. În acest sens se cuvine a fi menționate relațiile de colaborare existente între secțiile și atelierele industriei mici și întreprinderile, „Tractorul“, „Autocamioane“, pentru prelucrarea unor piese și reperi de serie mică și confecționarea de prelate, „Electroprecizia“-Săcele (debavurări și prelucrări mecanice), „Timpuri Noi“ (confecționat fețe piele pentru încălțăminte), întreprinderile de scule Brașov și Rîșnov (port-truse de scule și cozi de lemn pentru scule) etc.

În vederea dezvoltării serviciilor, a obiectelor de artizanat și a celor specifice industriei mici din județ, începând cu data de 1 ianuarie 1982 a luat ființă o secție de industrie mică și prestări servicii care este subordonată Grupului întreprinderilor de gospodărie comună și locativă a județului Brașov. Această secție, care prin preluarea în continuare a unor ateliere sau activi-

tăți de la unitățile republicane va deveni întreprindere, are ca obiect principal de activitate: producția de bunuri minerale, repararea bunurilor de uz casnic, gospodăresc și a celor de folosință îndelungată, repararea și întreținerea locuințelor, activitățile „service“ de pe lângă consiliile populare, morărit prestator și alte servicii. Prin înființarea întreprinderii județene de producție industrială și prestări servicii, care va atinge la sfârșitul acestui an o valoare de peste 150 milioane lei, se va căuta în primul rând să se valorifice superior rezervele materiale și umane de care dispune județul nostru, să se reintroducă în circuitul economic prin recondiționare de subansamble și piese de schimb, care pînă în prezent fie că se aruncau, fie că nu erau suficient valorificate de către unitățile consiliilor populare. De altfel pînă în 1985 producția micii industrie urmează să crească cu 83,7% față de 1980.

EVIDENT, rezultatele obținute de industria mică brașoveană ar fi putut fi mai mari dacă în activitatea de organizare, conducere și control nu s-ar mai fi menținut încă unele neajunsuri privind: nepunerea în funcțiune la termen a unor noi unități (70 din unitățile prevăzute a intra în funcțiune pînă în prezent nu își desfășoară activitatea), asimilarea în producție a unor noi tipuri și modele de produse, cu consumuri materiale reduse, care să valorifice mai bine materialele refozibile locale (ponderea materialelor și obiectelor refozibile a fost în medie de numai 16%), diversificarea profilurilor de servicii în concordanță cu solicitările populației, în special în localitățile din mediul rural (în 18 asemenea localități funcționează între 2—7 secții (profile) față de un minim de 15 cât este prevăzut) etc. Aceasta a și făcut ca, pe an

samblul județului, cooperarea meșteșugărească, care deține 51% din totalul producției, să nu-și realizeze sarcinile de plan decît în proporție de 90%.

În același timp, printr-o coordonare mai bună a activității de repartizare teritorială a unităților de industrie mică, în special a celor prestatoare de servicii, s-ar fi evitat situația existentă în care o serie de localități (Zărnești, Victoria, Predeal, Săcele etc.) beneficiază de o gamă mai redusă de profile, gradul de diversificare a serviciilor organizate pentru populație fiind doar de 46—68%. Același lucru se poate constata dacă analizăm amplasarea unităților în cadrul municipiului Brașov, unde dispersia pe cartiere a acestora nu corespunde întotdeauna cu numărul populației din zonă (în cartierul Timiș-Triaș funcționează o singură unitate de acest gen).

Atenția tuturor factorilor de decizie, a specialiștilor este îndreptată spre depistarea acelor rezerve existente pe teritoriu și nevalorificate încă. Iată un exemplu care își va găsi început din acest an o materializare concretă. Mica industrie poate și trebuie să recondiționeze diferitele piese, subansamble și reperi provenite de la autoturismele aflate la populație sau în sectorul socialist, în stadiu de „casare“ sau de la alte autovehicule. Dintr-un calcul a reieșit că dacă numai 30 la sută din piesele, subansamblele sau reperle de la tractoarele U 650 (care se fabrică de 18 ani) existente în țară și propuse spre casare s-ar recondiționa, s-ar economisi piese necesare pentru 32 mii tractoare noi, cunoscîndu-se faptul că S.M.A. reclamă tot timpul lipsa pieselor de schimb. În aceeași ordine de idei se înscriu și acțiunile întreprinse pentru diminuarea ponderii materiilor prime, materialelor provenite de la fondul central în favoarea celor locale. Se estimează că pe baza valorificării superioare a rezervelor locale și depistării de noi resurse, dezvoltarea industriei mici se va face aproape în totalitate cu resurse proprii.

ÎN VEDEREA creșterii și diversificării producției, eliminării neajunsurilor manifestate în acest domeniu atît la nivelul județului cât și pentru fiecare localitate în parte, s-a întocmit la începutul acestui an un program unitar de măsuri. Potrivit acestui program, în cadrul industriei mici și a prestărilor de servicii în cursul acestui an se vor înființa 116 unități prestatoare de servicii. Valoarea producției marfă care se va realiza în acest an de unitățile aparținînd industriei mici în județul Brașov va fi de peste 1,8 miliarde lei, volumul prestărilor de servicii către populație de peste un miliard lei. Consiliile populare comunale, orașenești, municipale și județene, împreună cu conducerile cooperăției meșteșugărești, cooperăției de consum și cooperativelor agricole de producție, vor

trebuie să descopere și să pună în valoare o serie de resurse de materii prime și materiale care se găsesc în cadrul județului și își așteaptă utilizarea, cum este cazul cu zăcămintele de roci care pot fi folosite ca piatră naturală de construcții și care sînt exploatare doar parțial sau deloc.

În industria bunurilor de consum urmează să fie extinsă producția de serie mică în unități de dimensiuni reduse. Cooperarea meșteșugărească, alte organizații cooperatiste și unitățile consiliilor populare vor trebui să asigure în actualul cincinal creșterea de cel puțin două ori a producției industriale mici și artizanale. Pe baza studiilor întocmite la nivelul județului, a perspec-

tate în prezent, a căror extindere și o mai bună organizare se impun mai pregnant, menționăm: unitățile de spălătorie-curățătorie chimică, prestări de construcții, închirieri de obiecte, întreținerea și repararea autoturismelor. Se pot organiza și ateliere mobile de reparații, garări și parcări auto-moto și biciclete, noi unități pentru gresare și schimbare uleiului, instalații de mare randament pentru vopsirea la cald a turismelor și pentru lucrări de acoperire anticorozive și antifonice, cît și instalații pentru redresarea și controlul caroseriilor autoportante.

Ideal ar fi ca la fiecare pompă de benzină să poți cumpăra cauciucuri, piese mărunte și diferite accesorii

hotărîtoare ale trecerii acestei sfere la metode de lucru industriale, metode ce vor determina creșterea productivității muncii.

Aceasta reprezintă, în primul rînd, o reorientare în dezvoltarea industriei mici, în sensul extinderii în mai mare măsură a colaborării cu industria republicană, atît în ceea ce privește preluarea unor funcții ale marii industrie de micile ateliere și secții prelucrătoare, cît și dotarea mai bună a acestora din urmă cu mașini și utilaje perfecționate. Se estimează că adîncirea acestei funcții de complement al marii industrie va permite o dublare a producției și a productivității muncii, paralel cu acoperirea în mai mare măsură a cerințelor de consum productiv ale economiei. În același timp, o parte din unitățile (secțiile) din industria republicană vor fi în continuare preluate de mica industrie și vor deservi în exclusivitate nevoilor întreprinderilor brașovene. Este vorba de secția confecției metalice Rupea și a celei de arcuri auto Brașov, o stație autoservice, un atelier de timpărie etc. și care vor trece în subordinea industriei mici începînd cu 1 ianuarie 1983.

Programele complexe de măsuri, aprobate pentru acest an în toate unitățile productive și pentru toate produsele, cuprind și obiective concrete și acțiuni cu privire la reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale, creșterea mai puternică a productivității muncii, înnoirea și modernizarea mai accelerată a produselor și tehnologiilor de fabricație, intensificarea recuperării și valorificării integrale a resurselor refolosibile, îmbunătățirea calității produselor, creșterea exportului.

Gh. RIZEA

vicepreședinte al Consiliului popular județean Brașov

● În R. P. Ungară, mica industrie își desfășoară activitatea în întreprinderi mici cooperatiste, în întreprinderi mixte (asociații între întreprinderi de stat și cooperatiste) și, de asemenea, în întreprinderi particulare.

În anul 1979 valoarea producției globale realizate de unitățile de mică industrie din R. P. Ungară a depășit 220 miliarde forinți, iar în anul 1980 contribuția industriei mici la realizarea venitului național a fost de 22%. În producția industrială deține o pondere de 6,5%, mai bine de 13,6% din lucrătorii din industrie fiind ocupați în unitățile industriale mici.

Pentru a ilustra capacitatea de participare a unităților de industrie mică

la economia R. P. Ungare, menționăm că, în domeniul construcțiilor de mașini, acestea asigură 7,2% din producția globală, iar în cadrul acestei ramuri, în producția globală a industriei de instrumente de măsură și precizie participă deja cu 15,7% din producție.

Industria mică din R. P. Ungară își realizează exporturile prin intermediul a aproximativ 25 de întreprinderi de comerț exterior. Ponderea industriei mici în exporturile totale ale R.P.U. pe diferite grupe de mărfuri este de 80% din exporturile de instrumente de măsură și precizie; 17,1% din exporturile industriei ușoare (38,7% din cele de textile, îmbrăcăminte); 68,4% din exporturile industriei artizanale.

tivelor dezvoltării economico-sociale s-a prevăzut extinderea și modernizarea unităților în care se realizează mica producție industrială și prestările de servicii, fiind identificate un număr de 73 produse care nu se realizează în industria mare, pentru a satisface în întregime nevoile de consum ale populației. Dintre activitățile insuficient dezvoltate

(becuri, bujii, siguranțe), concomitent cu asigurarea unor servicii ca: înlocuirea uleiului, ungerea, controlul și reglarea aprinderii, reglarea carburatorului, frînului etc. Înzestrarea unităților de prestări de servicii cu echipamente moderne, precum și automatizarea și mecanizarea proceselor tehnologice reprezintă unele dintre condițiile

Munca la domiciliu

(Urmare din pag. 20)

cu maximum de competență de către organul local al puterii de stat, care să poată dispune modul de organizare efectivă a muncii agricole și industriale în raza sa de activitate, avînd și posibilitatea de a sista complet, în unele perioade, anumite activități de industrie mică, care nu servesc nemijlocit activităților agricole desfășurate în perioadele respective;

● inventarierea produselor sau fazelor care încorporează un mare volum de muncă sau care nu necesită mașini, unelte sau utilaje complexe și executarea lor cu munca la domiciliu, eliberînd astfel unele capacități de producție care pot fi utilizate pentru organizarea altor activități, fără să fie solicitate noi investiții;

● în cadrul programelor de asigurare cu forță de muncă, unitățile de industrie mică să urmărească cu prioritate încaadrarea lucrătorilor cu munca la domiciliu, dacă condițiile de producție și de desfacere a producției permit extinderea acestei activități;

● crearea condițiilor de închiriere către lucrătorii cu munca la domiciliu a unor utilaje cum ar fi ghergefele metalice pentru covoare, strungurile pentru prelucrarea produselor din lemn și altele; aceasta ar permite creșterea productivității muncii, extinderea gamei de lucrări care se pot executa cu munca la domiciliu și îmbunătățirea calității produselor;

● organizarea și dezvoltarea producției de unelte și utilaje necesare activității la domiciliu, asigurarea unui număr clar

mult mai larg decît cel existent, prin cercetarea, asimilarea și producerea unor astfel de unelte și utilaje, care să asigure posibilitatea realizării întregii game de activități și diversificării acesteia conform obiectivelor și prevederilor legale;

● S.U.A. Cercetări recente au demonstrat că firmele industriale mici sînt de două și chiar de trei ori mai rentabile, sub aspectul inovației, față de întreprinderile mari și mijlocii: dispunînd de capitaluri reduse pe muncitor, industria mică realizează vânzări mult mai eficiente decît întreprinderile mari sub aspectul producției vindute per 1 dolar investit. Deși firmele mici sînt obligate să suporte dobinzi cu 2-3% mai mari decît cele proiectate de bănci la împrumuturile acordate firmelor mari; ele sînt, de asemenea, supuse unor taxe superioare celor în cazul întreprinderilor mari.

Asociația pentru mica industrie, A.M.I., din S.U.A. apreciază că una din cauzele pentru care întreprinderile mici sînt vulnerabile pe piață o constituie organizarea și activitatea de management cărora nu li se dă suficientă atenție, fapt ce duce la scăderea competitivității și a capacității de a obține credite și condiții convenabile. A.M.I. intenționează să organizeze gratuit servicii de consultanță pentru întreprinderile mici în vederea eliminării acestor deficiențe din activitatea sectorului.

● utilizarea pentru anumite activități, în special pentru prestarea de servicii pentru populație (de frizerie, coafură, cismărie etc.), a unor persoane avînd încadrarea de bază în alte unități (reglementările actuale nu permit acest cumul). Această măsură ar permite ca și în localitățile cu o populație puțin numeroasă sau cu o activitate economică redusă să poată fi desfășurate activități care asigură un nivel de civilizație corespunzător.

Cîmp larg de afirmare, nu doar o activitate marginală

ESTE UNANIM recunoscut faptul că economia de scară prezintă însemnate avantaje economice. Marea producție permite introducerea progresului tehnic, sporirea masei venitului net, specializarea producției, a cadrelor și a tehnologiilor de fabricație. De altfel, una din realizările remarcabile obținute în anii construcției socialiste în țara noastră este crearea mării industrii caracterizată printr-o înaltă tehnicitate și productivitate. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea sa la Plenara din 1—2 iunie, industrializarea socialistă, crearea mării industrii, a avut o contribuție hotărîtoare la dezvoltarea rapidă și la modernizarea întregii noastre economii.

Dacă într-o serie de ramuri industriale o producție eficientă este de neconceput fără capacități și întreprinderi de dimensiuni mari (chimie, siderurgie, energie electrică, unele ramuri ale industriei construcțiilor de mașini, industria zahărului ș.a.), în altele, ca și în domeniul serviciilor, o producție modernă nu implică neapărat organizarea unor unități de mari sau foarte mari dimensiuni. Riscul și incertitudinea provocate de schimbările tehnologice petrecute pe piața mondială, de schimbarea unor structuri ale cererii ș.a. nu pot afecta cu prea multă gravitate o economie națională atunci cînd în anumite ramuri investițiile nu se concentrează în întreprinderi mari, ci se distribuie într-un număr relativ ridicat de întreprinderi mici și mijlocii deoarece acestea, în general, sînt mai suple, au **posibilități mai mari de schimbare a structurilor lor sortimentale, tehnologice și organizatorice**, sînt mai receptive la schimbările cererii de produse și la schimbările din domeniul tehnologiilor. De asemenea, la întreprinderi de dimensiuni mai mici se poate face cu mai multă ușurință schimbarea profilului de producție și tehnologie, iar personalul poate fi redistribuit cu mai puțină greutate spre alte activități în cazul cînd existența acelor întreprinderi nu se mai poate justifica din punct de vedere al profilului, al rentabilității producției și al cerințelor piețelor interne și internaționale.

Firește, toate acestea îndeamnă la păstrarea unui echilibru rațional în ce privește structura unei economii din punct de vedere al dimensionării întreprinderilor și anume: paralel cu dezvoltarea și modernizarea mării industrii, de înaltă tehnicitate, este necesară promovarea pe scară cît mai largă în economia națională a industriei mici și artizanale care să aibă ca funcții principale realizarea activităților complementare celor din industria mare, acoperirea unor importante segmente ale cererii pieței bunurilor de consum și de uz gospodăresc, valorificarea resurselor locale de materii prime și de energie, precum și a resurselor de forță de muncă, sprijinirea agriculturii prin stabilizarea forței de muncă la sate și dezvoltarea economico-socială a acestora.

În multe țări dezvoltate întreprinderile mici dau dovadă de o mare vitalitate, în primul rînd datorită faptului că o mare parte a acestora își au originea în aplicarea în producție a unor invenții și inovații, în al doilea rînd datorită realizării unui nivel mai ridicat al randamentului capitalului investit, în al treilea rînd datorită gradului lor ridicat de mobilitate și receptivitate la schimbările cererii piețelor interne și externe și a schimbărilor din domeniul tehnologiilor.

În condițiile noi de trecere pe un front larg la dezvoltarea intensivă a economiei noastre, la o restructurare profundă și de mari proporții a producției, a tehnologiilor și a factorilor de producție, prin punerea lor de acord cu noile cerințe ale econo-

*) Categoriile de întreprinderi mici și mijlocii nu sînt sinonime cu noțiunea de industrie mică. În unele țări, de exemplu, unitățile artizanale nu sînt incluse în categoria întreprinderilor mici și mijlocii. Ele au însă ca element comun dimensiunea redusă a unității de producție.

miei naționale și ale economiei mondiale, **industria mică nu mai poate avea un rol marginal**. Tocmai atingerea obiectivelor importante menționate s-a avut în vedere atunci cînd s-a prevăzut în programele de dezvoltare economico-socială a României sporirea volumului producției industriei mici de peste două ori în 1985 față de 1980 și ridicarea ponderii acesteia în volumul total al producției industriei la circa 20% pînă la sfîrșitul deceniului '80.

Față de necesitățile sociale și economice, de posibilitățile reale și de practica altor țări socialiste și nesocialiste considerăm că această pondere rămîne totuși relativ modestă. Astfel, în multe țări capitaliste dezvoltate rolul întreprinderilor mici și mijlocii în sistemul industrial a crescut mult în ultimele decenii, principalul lor mijloc de generare fiind invențiile și inovațiile (*). În 1972 în S.U.A. întreprinderile cu pînă la 250 de lucrători participau cu 36,9% la crearea valorii adăugate, iar în 1975, întreprinderile japoneze tot pînă la 250 de lucrători realizau 57% din valoarea adăugată în industrie. În R.F. Germania un număr de 1,8 milioane de întreprinderi mici și mijlocii realizau 66% din valoarea produsului național brut al întregii industrii și cuprindeau aproximativ tot 66% din totalul locurilor de muncă din industrie. De asemenea, în Italia se apreciază că 1/3 din venitul național se realizează în întreprinderi mici.

Importanța activității industriei mici nu se rezumă doar la realizări de ordin cantitativ. Însemnătatea industriei mici este subliniată cu și mai mare forță de rolul său economic și social general, de rolul său calitativ. Într-adevăr ea contribuie la satisfacerea unei importante cereri a unor segmente de piață internă și externă pe care marca industrie nu o poate satisface și anume în domeniile bunurilor de consum și de uz gospodăresc de serie mici și de unicat, obiecte de artă meșteșugărească, executarea unor piese și subansamble pentru industria mare, efectuarea de reparații și recondiționări, producerea unor obiecte de artă și de împodobire a interioarelor ș.a. Industria mică poate deveni un important izvor de venituri valutare dată fiind creșterea generală a posibilităților de export a produselor acestei industrii. De pildă, întreprinderile mici și mijlocii din Franța realizau, în anul 1979, circa 25% din totalul exporturilor industriale, jumătate din întreprinderile cu 10—500 lucrători avînd activitate de export.

INDUSTRIA MICĂ din țara noastră poate și trebuie să-și atingă obiectivele cuprinse în planul de dezvoltare economică și socială pentru ca și aceasta să-și sporească contribuția la restructurarea economiei, la modernizarea acesteia pentru a contribui la o mai bună satisfacere a cererii populației, pentru creșterea numărului de locuri de muncă și îmbunătățirea folosirii forței de muncă, pentru sporirea veniturilor valutare ale țării. În acest scop sînt necesare măsuri mai hotărîte în direcțiile respectării reglementărilor legislative actuale, ale punerii de acord a unor prevederi ale cadrului legislativ actual cu principiile elaborate și subliniate de conducerea de partid și de stat în legătură cu dezvoltarea industriei mici în condițiile actuale ale economiei țării noastre, precum și în direcția creării unor condiții speciale, de sprijinire a acestei industrii, prin îmbunătățirea unor mecanisme ale economiei noastre și prin unele măsuri de sprijinire efectivă a acesteia. În această privință se pun numeroase probleme practice care trebuie soluționate în continuare.

Este necesar, în primul rînd, de a promova și încuraja dezvoltarea armonioasă a unităților din toate sectoarele: de stat, cooperatiste și unitățile meșteșugarilor individuali. Se știe că

unul din motoarele care contribuie la dezvoltarea industriei mici este spiritul de inițiativă și gradul ridicat de mobilitate comparativ cu industria mare. La toate cele trei sectoare trebuie folosit și încurajat acest spirit pe scară cât mai mare în scopul realizării obiectivelor generale ale societății. Pe linia spiritului de inițiativă și de mobilitate se înscrie și sectorul cuprinzând unitățile meșteșugărești individuale. Însă faptul că forma atelierelor individuale nu a luat o extindere corespunzătoare ar trebui, după părerea noastră, să fie supus unei analize speciale, mai ales sub aspectul condițiilor economice. Acordarea unor înlesniri celor ce se ocupă cu astfel de activități în ce privește aprovizionarea cu materiale și a unor avantaje privind sistemul de asigurări sociale, de pensionare etc. ar fi de natură să încurajeze extinderea atelierelor individuale și a unor unități din sfera serviciilor care ar produce însemnate și multiple avantaje pentru dezvoltarea economică și socială a țării noastre în etapa actuală.

În al doilea rând, se pune problema folosirii și extinderii unor forme simple de organizare și cointeresare materială în care să fie folosite pe scară nelimitată întreaga energie productivă și inventivă a populației, spiritul său de inițiativă prin crearea în acest scop a unor condiții corespunzătoare. De pildă, prin extinderea în mai mare măsură a muncii la domiciliu, prin ridicarea nivelului limită al câștigului suplimentar pentru o activitate productivă suplimentară față de retribuția din activitatea de bază, prin folosirea nelimitată în activitatea industriei mici a pensionarilor și a populației necuprinsă în câmpul muncii, admiterea prestării în timpul liber a activității celei de a doua ocupații — s-ar asigura o îmbunătățire a folosirii potențialului productiv și creativ al poporului nostru. Dacă ne-am referi numai la populația ieșită la pensie pînă la limita de vîrstă de 70 de ani, care numără peste 2 milioane de locuitori, dacă s-ar crea posibilități de angajare în muncă a acestei categorii, potrivit specificului vîrstei, cel puțin 1/2 de milion ar putea să contribuie la crearea de valori fie în industria mică, fie în sfera serviciilor. De asemenea, dacă s-ar ridica nivelul de limitare a veniturilor

realizate în cursul celei de a doua ocupații cu condiția încadrării cu strictețe în disciplina impusă de prima ocupație, s-ar putea folosi suplimentar în industria mică și în servicii o forță de muncă echivalentă, după aprecierea noastră, cu circa un milion de muncitori, ceea ce ar contribui substanțial la sporirea producției materiale și a venitului național.

Organizarea și proliferarea într-un ritm mai rapid a industriei mici, legată în special de activitățile agricole locale cum sînt cele de rotărie, fierărie și reparații, tîmplărie, tinichigerie, binale, depozitarea și industrializarea în unități ale industriei locale a legumelor, fructelor și a altor materii prime, prepararea produselor alimentare, industrializarea laptelui, înființarea de brutării, producția artizanală, producția de ceramică, împletituri, materiale de construcții, produse de energie electrică în microcentrale hidroelectrice, producerea biogazului ș.a. ar spori enorm gradul de folosire și stabilitate a forței de muncă ocupată în agricultură, ar contribui la ridicarea economică a satelor. O învioreare a industriei mici la sate, paralel cu o sporire a implicării acestei categorii a populației în mod direct la sporirea producției agricole, ar însemna o mobilizare suplimentară a forțelor latente ale populației de la sate în activitatea economică productivă, care ar fi echivalente cu o forță de muncă de cel puțin 1/2 milion de persoane. Dezvoltarea rapidă și multilaterală a acestor activități strîns legate de cele agricole și de satisfacerea cererii locale de produse alimentare și de uz gospodăresc ar avea menirea de a contribui la soluționarea în mod practic a problemelor legate de autogestiune și de autoaprovizionarea județelor, orașelor și comunelor.

Se impune, totodată, ca industria mică să-și întemeieze activitatea pe folosirea resurselor locale de bază — energie și materii prime — fie extrase din natură de aceste unități de producție, fie prin obținerea acestor resurse ca urmare a cooperării cu unități industriale republicane, folosind de la acestea deșeurii, resturi de producție, rebuturi, obiecte uzate, zguri etc., în sfîrșit, fie prin utilizarea sau recondiționarea obiectelor uzate sau a unor piese ale produselor uzate, prin reconsiderarea obiectelor

Sugestii

1. COOPERAREA DINTRE INDUSTRIA MICĂ ȘI INDUSTRIA REPUBLICANĂ :

a) organizarea sistematică a unor întreprinderi între unitățile industriei mici și întreprinderile republicane, cu privire la produsele care pot fi realizate în cooperare. În acest scop, pe ministere și centrale industriale să se întocmească liste de subansamble, piese (de complexitate redusă) a căror fabricație poate fi cedată unităților de industrie mică. Acestea, la rîndul lor, să informeze întreprinderile industriale republicane din zona respectivă (județ) cu privire la gama și cantitățile de produse pe care le pot realiza ;

b) simplificarea procedurii de transfer definitiv sau temporar a mijloacelor fixe devenite disponibile în întreprinderile republicane către unitățile industriei mici care le solicită, în sensul ca primele să albe această competență în cazul unor mijloace fixe pe care nu le utilizează ;

c) fixarea prețurilor de livrare a reperelor pentru care nu există prețuri plafon și a căror fabricație o poate prelua industria mică să intre sub incidența prevederilor legale care permit fixarea prețurilor, cu acordul beneficiarului, pe bază de post-calcul (dacă nu se pot determina cu anticipație cheltuielile de producție sau cînd fixarea prețurilor nu se poate realiza prin comparație cu alte produse) ;

d) pentru eliminarea efectelor negative ale utilizării producției nete asupra cooperării între întreprinderi, este necesar ca planificarea producției nete să se facă în

funcție de structura sortimentală a producției, iar nivelul acestui indicator să fie stabilit prin scăderea din producția globală și a valorii componentelor primite prin cooperare. În acest scop, planul producției nete să se stabilească în funcție de planul producției fizice și de planul de cooperare, deci stabilirea sarcinilor privind producția netă să fie precedată de estimarea cheltuielilor materiale și a costurilor cooperării ;

e) asigurarea unei asistențe tehnice de specialitate unităților de industrie mică de către întreprinderile republicane beneficiare, deosebit în ceea ce privește pregătirea fabricației, realizarea și întreținerea matritelor, asigurarea documentațiilor tehnice și tehnologiilor de fabricație, urmărirea normelor de consum etc. ;

f) asigurarea, sub îndrumarea întreprinderii beneficiare, a unor cursuri de calificare, paralel cu detașarea temporară a unor specialiști din industria republicană care să fie plasați în posturile cheie ale procesului de producție din unitățile industriei mici.

2. ASIGURAREA DE RESURSE :

a) Organele care asigură coordonarea și planificarea pe plan național a industriei mici — din Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnic-Materiale și Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare — să stabilească o mai clară delimitare a resurselor care — prin specificul lor — se valorifică mai eficient pe plan local (unele resurse primare, mai ales cele provenite din agricultură, și o mare parte din materialele refolosibile) ;

b) să se permanentizeze activitatea de inventariere a tuturor resurselor locale, prin folosirea specialiștilor din fiecare județ. Este necesară întocmirea de prognoze la nivel județean cu privire la tipurile și cantitățile de materiale refolosibile care nu se utilizează în întreprinderile republicane, cu precizarea caracteristicilor lor fizico-chimice și a posibilităților de valorificare a acestora de către industria mică.

3. COINTERESAREA MATERIALĂ :

a) asigurarea desfășurării cumulative a două activități diferite de către lucrătorii din industria mică. Această reglementare ar contribui la evitarea situațiilor în care, în localități cu număr redus de locuitori sau de personal muncitor, se resimte lipsa unor servicii care — datorită volumului redus de activitate — nu asigură ocuparea permanentă și integrală a lucrătorilor respectivi ;

b) asigurarea condițiilor necesare pentru ca lucrătorii din industria mică de la sate, în perioadele cînd lucrează în agricultură, să realizeze venituri care să nu fie inferioare celor obținute în activitatea industrială. Pe de altă parte, veniturile realizate de acest personal în activitatea de industrie mică să fie strîns legate de gradul de participare la lucrările agricole, la realizarea cărora a fost solicitat ;

colectate de la populație și prin folosirea deșeurilor și reziduurilor orășenești. Firește, industria mică și artizanală, deși bazată, în primul rând, pe resurse locale, poate fi dezvoltată și diversificată — mai ales pentru început — numai în condițiile acordării unui sprijin substanțial pentru investiții, procurarea utilajelor și instalațiilor de lucru, crearea facilităților pentru aprovizionarea cu materii prime și energie, pentru desfacerea produselor pe piața internă și externă, și pentru calificarea forței de muncă. De exemplu, ar fi necesară crearea unui mecanism adecvat care să dea posibilitatea unităților din industria mică să cumpere sau să închirieze mașinile și utilajele de la industria mare, mașini care rămân disponibile în urma reprofilărilor și reutilărilor. De asemenea, realizarea unor produse deosebite din punct de vedere calitativ și de efect necesită unele materiale sau subansamble de completare de calitate superioară (de exemplu, vopsele, aditivi, materiale plastice, produse electronice etc.) care nu pot fi procurate din surse locale.

Obținerea unei producții artisanale de înaltă calitate și competitivitate pe piața externă presupune, de asemenea, o înaltă calificare și specializare a forței de muncă, ceea ce implică măsuri corespunzătoare de sprijinire a unităților mici industriei. Dealtfel, o activitate normală a acestei industriei implică punerea pe baze comerciale a aprovizionării cu materii prime și materiale, precum și a desfacerii produselor, transformarea organelor coordonatoare cu funcții de comandă, dirijare și control în organe cu funcții de sprijinire efectivă a unităților industriei mici în procurarea de contracte, în organizarea desfacerii producției, în promovarea mijloacelor corespunzătoare de dotare tehnică, de sprijinire a acestora în aplicarea inovațiilor, a invențiilor, în efectuarea reclamei comerciale pe piața internă și internațională. Organele coordonatoare ar trebui, de asemenea, să sprijine unitățile industriei mici prin efectuarea studiilor de marketing, organizarea expozițiilor, a întâlnirilor cu cumpărătorii, organizarea, prin forțe proprii, sau în asociație cu alte sisteme de producție, a rețelelor de desfacere a produselor pe piața internă și pe piața externă.

PENTRU A ASIGURA funcțiile și trăsăturile proprii industriei mici — mobilitate, flexibilitate, adaptabilitate la cerințele piețelor interne și externe — trebuie ca și metodele de planificare, precum și aplicarea unor pirghii economice și ale altor elemente ale mecanismului economic să fie strict adaptate la specificul acesteia. În aceste condiții, apar inutile unele elemente ale planificării și conducerii utilizate în mod curent în industria republicană ca, de exemplu, nominalizarea sortimentelor, folosirea repartițiilor de materii prime din balanțele centralizate și a produselor acestora, aprobarea prețurilor de organele centrale, a unor indicatori asemănători cu cei de la marea industrie ș.a. Însă, este obligatoriu ca pe piața internă să fie asigurată competiția a cel puțin două întreprinderi aparținând industriei mici și care fabrică același produs. În acest caz, întreprinderile industriei mici, pentru a-și desface marfa și a-și spori beneficiul, sînt nevoite să îmbunătățească calitatea și să reducă prețul produselor, sau să modernizeze produsele și fabricația acestora.

Mica industrie trebuie pusă în situația de a avea un permanent și nemijlocit contact cu piața, cu nevoile populației, cu nevoile altor întreprinderi pe care le deservește. De aceea, se simte tot mai mult nevoia de a fi sprijinită pe linia testării pieței prin organizarea de expoziții cu vânzare și de magazine proprii, prin lărgirea rețelei centrelor de creație și de studiere a nevoilor pieței interne și internaționale și printr-o mai strînsă cooperare cu rețeaua comercială și cu întreprinderile de turism național și internațional.

Rezolvînd asemenea probleme se creează condițiile practice necesare pentru ridicarea rolului industriei mici și artisanale care poate și trebuie să-și aducă o contribuție corespunzătoare la sporirea și diversificarea producției, la realizarea obiectivelor economice prevăzute în programele de dezvoltare economică și socială a țării.

dr. Aurel IANCU

Institutul de economie industrială

și propuneri

c) să se studieze posibilitatea acordării de loturi individuale spre folosință tuturor lucrătorilor din unitățile industriei mici situate în mediul rural.

4. ELABORAREA ȘI APROBAREA PREȚURILOR :

a) unitățile industriei mici să poată practica provizoriu prețurile preconizate în documentațiile de preț trimise spre avizare din momentul în care trebuie să primească răspunsul de la organele de avizare a prețurilor. Date fiind situațiile în care aceste organe întîrzie soluționarea problemelor, ar fi indicat ca — în cazul depășirii perioadei prevăzute de lege în acest scop — deciziile lor să nu aibă efect retroactiv, iar răspunderea pentru aceste situații să revină celor ce nu respectă prevederile legii privind soluționarea în anumite limite de timp a acestei probleme ;

b) să se reanalizeze nomenclatorul de produse, prevăzut în ordinul Ministerului Comerțului Interior nr. 3945/1974, în ideea extinderii sale, prin cuprinderea în acesta și a unor produse necesare populației, dar care — în condițiile limitelor actuale de preț — nu se introduc în fabricație datorită lipsei lor de rentabilitate. De asemenea, aceste limite de preț ar trebui să fie revizuite la acele produse care presupun cheltuieli de producție ce nu mai asigură realizarea unei rentabilități normale ;

c) să se reanalizeze problema stabilirii prețurilor materialelor re folosibile și a pieselor de schimb recuperate, luîndu-se în considerare și interesele beneficiarilor acestora, printre care un loc important îl ocupă unitățile industriei mici ;

d) pentru stabilirea prețurilor produselor procurate prin cooperare, astfel încît întreprinderile beneficiare să fie stimulate în extinderea relațiilor de cooperare, să se aplice cota de beneficiu — de către fiecare furnizor — numai la elementele de valoare adăugată ale costului producției și nu la costul total al produsului livrat (aceasta implică trecerea la un nou tip de preț care să aibă ca bază de determinare a beneficiului inclus în prețul de producție nu costul total de producție, ci doar elementele de valoare adăugată ale acestuia ; plafonarea beneficiului adăugat la piesele livrate în cadrul cooperării, prin aplicarea unei rate normale de rentabilitate și nu exagerate cum uneori se întîmplă în prezent.

5. EXTINDEREA MUNCII LA DOMICILIU :

În fiecare județ să se asigure inventarierea produselor sau fazelor de fabricație a produselor care încorporează un volum mare de muncă manuală și care nu necesită utilizarea unor mijloace complexe de muncă. În acest fel se pot elibera unele capacități de producție din întreprinderi, care să fie utilizate la obținerea unui spor de producție de o complexitate sporită,

fără crearea de capacități noi și, respectiv, fără scoaterea unor noi fonduri de investiții.

6. CREȘTEREA CONTRIBUȚIEI INDUSTRIEI MICI LA OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN AGRICULTURĂ :

a) consiliile populare să urmărească ca unitățile de industrie mică, mai ales cele din mediul rural, să-și organizeze munca după programe care să prevadă intensificarea activității în perioadele cînd forța de muncă din agricultură devine disponibilă. În acest scop, organele agricole locale să cunoască cit mai exact numărul de lucrători agricoli disponibili în diferitele perioade ale anului, care doresc să lucreze și în industria mică. Totodată, trebuie create condițiile necesare însușirii de către acești lucrători a unei meserii specifice industriei mici și integrării lor în această formă de activitate ;

b) unitățile de industrie mică din mediul rural să-și organizeze și programeze în așa fel activitatea încît să țină seama de necesitatea ca, în perioadele optime de realizare a lucrărilor agricole, activitatea neagrícola să poată fi întreruptă dacă acest lucru este necesar.

Dosar realizat de
Vasile BOESCU
Alexandru MIHĂILESCU
Corneliu BĂRNEA

LEGITĂȚILE DEZVOLTĂRII PROPRIETĂȚII SOCIALISTE (II)

ESTE UN ADEVĂR UNANIM RECUNOSCUT pe plan teoretic și confirmat de practica economică că dezvoltarea proprietății socialiste — cu cele două forme ale sale — constituie una din componentele esențiale ale progresului și civilizației în socialism. Dacă justiția acestui adevăr nu solicită multe demonstrații sau comentarii, în schimb, cunoașterea legităților dezvoltării proprietății socialiste impune studii complexe, finalizate, evident, cu concluziile teoretice și practice care se impun.

Abordarea legităților dezvoltării proprietății socialiste poate fi întreprinsă cel puțin din trei unghiuri de observare: a) al funcționării mijloacelor de producție — ca obiect al proprietății; b) al perfecționării relațiilor sociale de proprietate în raport de necesitățile exprimate de legile economice obiective; c) al raporturilor dintre unitățile economice bazate pe cele două forme de proprietate socialistă. Se înțelege că această optică urmărește realizarea unei oarecare sistematizări a analizei care presupune, totodată, luarea în considerare a interdependențelor organice dintre cele trei aspecte menționate.

1. Conținutul legităților dezvoltării proprietății socialiste privind funcționarea obiectului proprietății decurge atît din rolul hotărîtor al mijloacelor de producție în activitatea productivă, cît și din specificul relațiilor sociale din socialism. Astfel, mijloacele de muncă se disting în lumea bunurilor materiale prin calitatea lor de a fi folosite de către oameni pentru producerea și reproducerea altor valori de întrebuințare. La rîndul lor, obiectele muncii sînt elemente constitutive ale Naturii, materia efectivă asupra căreia oamenii acționează cu mijloace de muncă adecvate pentru transformarea ei în diferite valori de întrebuințare necesare reproducerii și consumului populației. După cum se observă, ambele componente ale mijloacelor de producție se găsesc într-o strînsă legătură, iar **acțiunea continuă a omului asupra lor este condiția esențială a îndeplinirii funcțiilor pe care le au în producția socială.** Orice mașină sau instalație, cît de modernă ar fi din punct de vedere al parameților tehnici — dacă nu este pusă în funcțiune își pierde calitatea de mijloc de muncă. De asemenea, nu se poate vorbi de obiecte ale muncii în general, ci numai în măsura în care oamenii acționează asupra unor bunuri naturale și reușesc să le apropie, în vederea folosirii lor corespunzător unor scopuri bine determinate. De aceea, proprietatea socialistă — categorie economică — exprimă nu numai situația de **egalitate a membrilor societății** în ce privește mijloacele de producție, dar și **raporturile dintre ei referitoare la funcționarea acestor mijloace.**

Semnificațiile celor două aspecte ale relațiilor sociale care definesc conținutul proprietății în socialism au un caracter istoric concret. Instaurarea raporturilor de egalitate dintre membrii societății cu privire la poziția lor față de mijloacele de producție a fost unul din obiectivele majore ale revoluției socialiste, care în țara noastră s-a realizat prin actul naționalizării de la 11 iunie 1948, precum și pe calea transformării socialiste a agriculturii, încheiată în 1962. Dar, este important de subliniat că însăși din momentul declanșării acestui proces, și, apoi, pe întreaga durată a desfășurării sale, au apărut și s-au dezvoltat raporturile privind funcționarea mijloacelor de producție — obiect al proprietății socialiste — care, în timp, s-au constituit într-un subsistem al relațiilor de producție socialiste, cu legități proprii, a căror cunoaștere prezintă importanță atît din punct de vedere teoretic cît și practic. Investigarea acestor legități impune să se țină seama mai întîi de specificitatea funcțiilor fiecărei componente a mijloacelor de producție, în producția materială și în întreaga viață socială.

În sistemul mijloacelor de producție — **pămîntul** se distinge prin calitatea sa de a fi și mijloc de muncă, dar și obiect al

muncii. Prin natura sa dublă, el este principala resursă materială pe baza căreia nu numai că a apărut prima mare diviziune socială a muncii, dar se poate spune că a determinat perioade îndelungate întreaga evoluție a acesteia. Creșterea vitelor, cultura plantelor, primele meșteșuguri, apariția producătorilor de mărfuri, a comercianților etc. au fost derivate ale acțiunii omului asupra pămîntului. De asemenea, declanșarea industrializării și, într-o măsură însemnată, desfășurarea sa ulterioară au fost dependente direct de produsele obținute prin folosirea pămîntului. Solul asigură produsele pentru consumul populației, cea mai mare parte a materiilor prime pentru industria ușoară și alimentară, subsolul este obiectul industriilor extractive, de care depind direct sectoarele industriei prelucrătoare. Totodată, pămîntul este suportul material al construcțiilor, locuințelor, rețelei de transport, principal element al mediului ambiant etc. Ținînd seama de toate aceste aspecte, se înțelege de ce, chiar și în condițiile proprietății private, într-o serie întreagă de țări problema pămîntului antrenează o parte însemnată a resurselor materiale, financiare și umane și este subiect permanent de dispută și analiză al politicii statelor. Rolul pămîntului în evoluția progresului economic al unor țări care dispun de suprafețe reduse, cum sînt Japonia, Olanda, Singapore a determinat politici speciale din partea statelor respective pentru promovarea și susținerea unor proiecte extrem de dificile și de costisitoare privind recuperarea unor suprafețe submarine, care însă, prin rezultatele obținute, au confirmat din plin oportunitatea eforturilor care se fac.

În condițiile existenței proprietății socialiste, toate aceste funcții „tradiționale” ale pămîntului cunosc dimensiuni noi și trăsături specifice. Pămîntul — ca obiect al proprietății socialiste — este componenta principală a avuției naționale și **promisa materială, reală și sigură a întregii acțiuni sociale.** Proprietatea socialistă asupra pămîntului reprezintă una din condițiile obiective esențiale ale existenței economiei socialiste unitare și ale dezvoltării sale armonioase și proporționale. Calitatea naturală a pămîntului de a fi resursă materială inepuizabilă, față de celelalte mijloace de producție — supuse ciclicității, înlocuirii periodice și uzurii morale —, devine în condițiile proprietății socialiste unul din **factorii determinanți ai dezvoltării întregii economii naționale, ai reproducerii largite și ai îndeplinirii scopului suprem al socialismului** — bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului.

Pentru țara noastră **volumul și structura pămîntului sînt parametrii principali care definesc profilul economiei naționale.** Așa după cum se cunoaște, pe fondul unei analize complexe și profunde a condițiilor naturale de care dispune România, încă cu un deceniu în urmă s-a demonstrat că agricultura reprezintă ramura de bază a economiei. Iar la plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c. tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, menționa: „Privind în perspectivă, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară. Pe această bază se vor asigura dezvoltarea forțelor de producție, progresul general al societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale¹⁾”.

Ținînd seama de toate aceste aspecte, rezultă că **folosirea completă, intensivă și eficientă a pămîntului, corespunzător funcțiilor sale productive, este una din legitățile principale ale**

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Plenara largită a C.C. al P.C.R., 1—2 iunie, Ed. politică, 1982, p. 25

dezvoltării proprietății socialiste și ale întregii avuții naționale. Conținutul acestei legități este complex și impune unele detalieri și sublinieri.

În primul rînd, una din necesitățile obiective exprimate de această legitate constă în asigurarea de către societate a **concordanței dintre progresul forțelor de producție și realizarea integrală a funcțiilor pămîntului în sistemul diviziunii sociale a muncii**. Geneză acestei necesități rezultă din faptul că dezvoltarea forțelor de producție din oricare ramură a economiei naționale se concretizează, printre altele, în amplificarea diviziunii sociale a muncii, adică în apariția de noi ramuri, sectoare și activități umane, în dispariția unora dintre acestea, dar în nici un caz nu desființează și nu poate să înlocuiască sistemul de activități care se desfășoară pe baza folosirii pămîntului ca mijloc de muncă și obiect al muncii. Practica demonstrează că dezvoltarea forțelor de producție în alte ramuri ale economiei naționale, prin afectarea funcțiilor pămîntului ca obiect și mijloc de muncă al agriculturii și silviculturii, aduce prejudicii cu mult mai mari decît efectele pozitive obținute.

În legătură cu acest aspect este necesar să subliniem că folosirea unor suprafețe arabile de teren de mare randament pentru construcția unor obiective industriale, ca urmare a aplicării mecanice a criteriului costurilor mai reduse pentru amenajarea terenurilor necesare noilor investiții sau asigurarea surselor de apă pentru procesele de producție industriale, are efecte negative deosebite. Asemenea terenuri fertile sînt limitate și ele nu pot fi niciodată recuperate. Costurile pentru fertilizarea unor noi suprafețe agricole sînt cu mult mai mari decît eficiența noilor investiții obținute pe seama folosirii unor terenuri, care nu au solicitat cheltuieli speciale de amenajare. Oricît de mare ar fi eficiența noilor obiective industriale obținută pe această cale, ea nu poate să înlocuiască niciodată produsele agroalimentare care se obțineau pe terenurile scoase din circuitul productiv agricol. Iată de ce considerăm că, în cazul folosirii pămîntului pentru alte scopuri decît cele care decurg din funcțiile sale productive, este necesar să se pornească de la **efectele directe, complexe, ale acestui proces asupra agriculturii și silviculturii** — principale ramuri care au ca mijloc de muncă și obiect al muncii pămîntul.

În al doilea rînd, această legitate exprimă necesitatea dezvoltării forțelor de producție, promovării progresului tehnic, ca procese continui, atotcuprinzătoare în toate unitățile care și desfășoară activitățile productive pe baza folosirii pămîntului ca mijloc de muncă sau obiect al muncii, oricare ar fi forma de proprietate asupra acestuia — a întregului popor, cooperatistă sau individuală. Conținutul obiectiv al acestei necesități decurge din caracterul raporturilor de proprietate asupra pămîntului din țara noastră. Pămîntul, mai mult decît oricare alt mijloc de producție este atît obiectul proprietății întregului popor cît și al proprietății cooperatiste, ambele forme constituind proprietatea socialistă unitară din punct de vedere al esenței relațiilor sociale pe care le exprimă. Cît privesc activitățile desfășurate pe pămîntul din gospodăriile individuale din zonele necooperativizate (cca. 9 la sută din suprafața agricolă a țării) acestea nu numai că au la bază munca proprie a producătorilor direcți, dar sînt integrate organic în mecanismul de funcționare a economiei naționale unitare.

Totodată, conținutul obiectiv al acestei legități decurge din scopul unitar al societății noastre — bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului. În îndeplinirea acestui scop, rolul ramurilor și sectoarelor în care se desfășoară activitățile productive pe seama folosirii pămîntului este hotărîtor. Din acest punct de vedere importanța agriculturii și silviculturii în producerea bunurilor de consum pentru populație nu mai trebuie detaliată. Ceea ce se impune însă să se sublinieze este faptul că numai prin creșterea eficienței folosirii întregii suprafețe agricole a țării, oricare ar fi forma de proprietate asupra acesteia, se poate realiza pe deplin acest scop.

Ținînd seama de aspectele menționate, rezultă că pămîntul, ca principal mijloc de producție — proprietate socialistă, presupune nu numai folosirea priorității a lui în această calitate, ci și acțiunea continuă a societății pentru creșterea capacității sale productive corespunzător posibilităților pe care le oferă progresul tehnico-științific contemporan. Se cuvine să menționăm că acțiunea progresului tehnico-științific asupra pămîntului nu este o simplă derivată a celui din industrie. Specificitatea pămîntului — ca mijloc de muncă și obiect al muncii — presupune un sistem de factori, forme și mijloace care să

asigure desfășurarea neîntreruptă a progresului tehnico-științific asupra celei mai importante resurse naturale de care dispune țara noastră. În acest context, micșorarea decalajelor, într-un termen cît mai scurt, dintre industrie și agricultură în ce privește gradul înzestrării tehnice a muncii, nivelul calificării forței de muncă este o cerință esențială a dezvoltării proprietății socialiste din țara noastră. De asemenea, un obiectiv major al desfășurării progresului tehnico-științific din agricultură îl constituie lichidarea diferențelor destul de însemnate dintre gradul ridicat al înzestrării tehnice a unităților agricole care și desfășoară activitatea pe baza proprietății sociale — a întregului popor — și nivelul mai scăzut al celui existent în unitățile agricole cooperatiste, care dețin cca. 60 la sută din suprafața agricolă a țării. În legătură cu acest proces, prezintă o deosebită importanță teza secretarului general al partidului, formulată încă din 1970, după care „**forma de proprietate, relațiile social-economice au un rol important în dezvoltarea societății, dar numai ele însele, fără condiții materiale corespunzătoare, nu pot asigura dezvoltarea forțelor de producție, a producției materiale**”³). Funcțiile complexe ale pămîntului în economia noastră impun deci și o reconsiderare a resurselor necesare pentru valorificarea la maximum a întregii suprafețe de pămînt, oricare ar fi forma de proprietate. Practica demonstrează că ritmurile și dimensiunile progresului tehnico-științific contemporan în ce privește valorificarea pămîntului solicită eforturi materiale și bănești mai mari decît posibilitățile multor cooperative agricole. Totodată, trebuie să se țină seama că pămîntul prin valențele sale complexe este o resursă naturală de care beneficiază direct oricare colectiv de muncă și membru al societății. Iată de ce considerăm că **formarea, la nivelul economiei naționale, a unui fond special pentru promovarea progresului tehnico-științific și valorificarea superioară a pămîntului din țara noastră** este de o deosebită actualitate. Sursele de formare a acestui fond ar putea fi următoarele:

— o parte din beneficiul tuturor unităților economice — proprietate socială a întregului popor, calculată în funcție de un anumit coeficient față de mărirea veniturilor personalului muncitor, diferențiat în raport de rata rentabilității fiecărei unități;

— o parte din venitul net al unităților cooperatiste;

— o parte din veniturile gospodăriilor individuale;

— contribuții bănești ale fiecărei familii, în funcție de mărirea veniturilor și numărul membrilor de familie.

Acest fond ar urma să fie folosit pentru promovarea largă a progresului tehnico-științific în primul rînd în agricultură și silvicultură, datorită funcțiilor productive ale pămîntului în aceste ramuri. Mai concret, destinația acestui fond ar fi, în primul rînd, pentru înființarea și dezvoltarea unor unități productive specializate, înzestrate la nivelul celor mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane, ale căror produse și rezultate să fie generalizate în toate unitățile de profil. O parte din acest fond ar putea fi utilizat pentru înființarea și funcționarea unor unități de prelucrare superioară a produselor primare din agricultură și silvicultură. De asemenea, o altă parte a acestui fond ar putea fi destinată extinderii unităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, în funcție de particularitățile și necesitățile proceselor de producție din fiecare zonă. Ținînd seama de urgența sprijinului care se impune cooperativei agricole de producție pentru valorificarea deplină și eficientă a pămîntului, considerăm că înființarea unor asemenea unități de producție și cercetare în zonele în care rezultatele sînt mai scăzute ar trebui să aibă prioritate.

Evident că problemele folosirii și valorificării pămîntului — ca mijloc de muncă și obiect al muncii — sînt deosebit de complexe, iar soluțiile preconizate pot fi comentate. Ceea ce dorim să subliniem este faptul că pămîntul, cea mai importantă resursă naturală a țării noastre, are funcții deosebite pentru progresul economico-social și impune eforturi din partea întregii societăți în vederea valorificării sale depline. Acestea sînt determinate nu numai de faptul că toți membrii societății sînt beneficiarii „roadelor” pămîntului, dar și de calitatea lor de proprietari asupra acestui important mijloc de producție.

³ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, Ed. politică, 1970, vol. 4, p. 677

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea specialiștilor

INTERRELAȚIA VALORI, PARTICIPARE ȘI TRANSFORMARE SOCIALĂ

IN ACEST EFERVESCENT sfârșit de secol și de mileniu, aflat sub impactul revoluției tehnico-științifice, al crizelor persistente din economie se simte o profundă nevoie de regândire și redefinire a unor concepții fundamentale, de găsire a unor noi căi, noi modele și noi valori care să ne călăuzească în rezolvarea problemelor cu care sîntem astăzi confrunțați.

În acest context, dezvoltarea rămîne problema centrală a lumii noastre, problemă care a suscitat numeroase debateri, pentru care s-au lansat ample programe, s-au mobilizat energii și resurse, dar care este încă departe de a-și afla o soluție satisfăcătoare. După cîteva decenii de eforturi, rezultatele par dezamăgitoare.

Cvî numai două decenii în urmă, cînd se lansau primele programe O.N.U. pentru dezvoltare, perspectivele păreau mult mai optimiste. Undeva s-a făcut o greșeală de estimare, dar unde? Și care a fost greșeala?

Acestea sînt unele din întrebările de la care pornește dr. Soedjatmoko¹⁾ în prelegerile sale ținute în 1979 în cadrul Fundației Ishizaka, prelegeri recent publicate la Tokio²⁾ și ale căror idei principale ne propunem să le prezentăm în continuare.

PREOCUPAREA principală a autorului este analiza relațiilor dintre dezvoltare și libertate; mai exact, răspunsul la întrebarea dacă lumea a treia va fi capabilă să se dezvolte în sensul realizării unor societăți în care sărăcia să fie eradicată.

În anii '60, cînd s-a pus pentru prima oară problema dezvoltării autonome a țărilor lumii a treia, predomina ideea că dezvoltarea este un proces linear, ce comportă anumite faze prin care invariabil trebuie să treacă orice stat pornit pe acest drum. Ca atare, modelul de dezvoltare al statelor industrializate a fost considerat ca singurul posibil și s-a încercat aplicarea lui la condițiile țărilor subdezvoltate din Africa, Asia sau America Latină. Rezultatele slabe obținute sau chiar agravarea situației din unele din țările rămase în urmă au grăbit recunoașterea faptului că modelul de dezvoltare specific statelor industrializate nu este universal valabil, iar teoria ce îl conceptualizează este nesatisfăcătoare. „Teorii ale schimbării sociale și dezvoltării economice care, după douăzeci de ani, ne lasă cu un număr sporit de oameni trăind sub limita de sărăcie și cu perspectiva unui număr doar cu puțin mai mic în această situație la sfîrșitul acestui secol pot fi cu greu considerate drept adecvate” — constată autorul lucrării menționate. Este nevoie, de aceea, de o nouă teorie asupra dezvoltării, o „teorie democratică a dezvoltării” care, în concepția dr. Soedjatmoko, prin traiectoriile alternative oferite ar trebui să nu se limiteze la creșterea economică ci să respecte și să lărgască aria libertății și demnității umane pentru toți membrii unei societăți.

Vorbind din punctul de vedere al lumii a treia, autorul folosește termenul „dezvoltare” într-un sens mult mai larg decît cel ce i se acordă în mod obișnuit în dialogul dintre țările industrializate și națiunile în curs de dezvoltare. În opinia sa, dezvoltarea devine un proces total, pornind de la dezvoltarea economică, trecînd prin dezvoltarea socială și ajungînd pînă la dezvoltarea capacităților umane într-o societate mai liberă și mai dreaptă.

¹⁾ Soedjatmoko (n. 1922 în Sumatra — Indonezia) — personalitate politică și științifică internațională, actualmente rector al Universității Națiunilor Unite

²⁾ Soedjatmoko — Development and Freedom — The Stimul Press Inc., Tokyo, Japan (referirile la această lucrare vor fi făcute în text)

Realizarea unei astfel de dezvoltări, singura autentică și cu sens uman, necesită concentrarea tuturor eforturilor și resurselor unei națiuni. Însăși viabilitatea unei națiuni pornite pe calea dezvoltării depinde de capacitatea ei de a dirija transformarea socială sistematică. Sarcina nu este de loc ușoară, avînd în vedere faptul că procesul de dezvoltare, presupunînd o schimbare, constituie sursa unor procese noi prin el însuși ca și prin efectele sale secundare. Dezvoltarea înseamnă de obicei urbanizare și creșterea mobilității sociale, apariția unor noi forțe de muncă, suprimarea izolării tradiționale a comunităților locale. Toate aceste schimbări sînt însoțite de modificări ale stilurilor de viață care adesea duc la o prăbușire a valorilor tradiționale și la pierderea unor puncte de referință familiare într-un segment național dat. Acest complex, amestec de incertitudine, anxietăți, sentimente de frustrare, pot conduce la tensiuni sociale de mai mică sau mai mare amploare, dacă nu sînt controlate și coordonate corespunzător scopului urmărit.

Pentru țările în curs de dezvoltare statul capătă, în procesul dezvoltării, un rol mult mai mare decît l-a avut pentru țările actualmente industrializate. Pe de o parte acest rol este dat de resursele limitate disponibile (în termeni de capital, calificare și organizare ale țărilor în cauză). În același timp, statul apare ca cel mai în măsură să controleze și să dirijeze schimbările sociale, să asigure continuitatea procesului de dezvoltare.

Dacă dezvoltarea este concepută ca un proces deschis, ce se autogenerază, ce nu urmărește rețete și soluții din afară, apare necesitatea funcționării unui mecanism de control și corecție în plan social. Eficiența unui asemenea mecanism depinde de măsura în care este dezvoltată în societate judecata critică, dialogul ideilor, dorința de a învăța din greșelile trecutului și, în final, de stimularea vieții științifice cu rădăcini în problemele și cultura poporului însuși. Instituirea unui sistem democratic, de dialog permanent, devine astfel o condiție esențială a dezvoltării. În viziunea autorului, dezvoltarea este o problemă de echilibru permanent și dinamic între trei elemente: schimbare, ordine și echitate. La fel de importantă este considerată și menținerea unui echilibru între decizia centralizată a statului și asigurarea condițiilor de participare a subiecților economici la realizarea acestei decizii.

Cea mai semnificativă contribuție la modificarea viziunii de pînă acum asupra dezvoltării a constituit-o abordarea acesteia prin prisma trebuințelor umane. Dr. Soedjatmoko recunoaște anumite merite acestei noi abordări în direcția perfecționării teoriei dezvoltării, considerînd totuși că ea rămîne deficitară din multe puncte de vedere, deoarece pe căi autoritare sau paternaliste nu se poate înlătura starea de inapoiere și de dependență a celui sărac. Tocmai de aceea, Soedjatmoko dedică cercetările sale examinării posibilităților de realizare a unei societăți în curs de dezvoltare în măsură să rezolve problema sărăciei absolute în condițiile creșterii libertății și demnității umane, a echității sociale.

Acțiunile și programele întreprinse în direcția satisfacerii nevoilor fundamentale au avut pînă acum o eficiență redusă. S-a constatat că sărăcia implică anumite limitări — sociale, mentale, fizice — dînd naștere unui handicap ce se perpetuează de la o generație la alta și care îi împiedică pe cei vizați să beneficieze chiar de facilitățile puse la dispoziție de programele de satisfacere a trebuințelor de bază. Nu pot fi ignorate structurile sociale care perpetuează sărăcia. Așa după cum încercă-

rile de a ajunge pînă la săracii absoluți și a-i ajuta necesită destrămarea structurilor sociale tradiționale care îi mențin într-o stare de permanentă îndatorare și dependență, efortul mai general de dezvoltare rurală integrată, printr-o abordare din perspectiva nevoilor fundamentale, necesită de asemenea o reformă structurală în vederea depășirii impedimentelor ce stau în calea unei implementări efective — spune Soedjatmoko. De aceea, satisfacerea nevoilor fundamentale pentru întreaga populație a unei țări constituie un obiectiv ce nu poate fi atins fără reforme instituționale la nivel național, susținute de măsuri de politică economică.

Dacă în ultima vreme s-a manifestat o atitudine reticentă din partea țărilor lumii a treia față de strategia trebuințelor de bază, aceasta a fost inclusiv datorită temerii — justificate — că țările dezvoltate vor folosi această nouă abordare (care pune accentul pe efortul propriu al fiecărei țări) drept pretext pentru reducerea ajutoarelor acordate țărilor în curs de dezvoltare. A apărut și suspiciunea că popularitatea de care se bucură, în țările dezvoltate, strategia trebuințelor de bază reflectă dorința neexprimată de a menține lumea a treia necompetitivă, ca pe o societate pastorală, chiar dacă ceva mai bine hrănită, educată și adăpostită.

Acestea sînt motivele pentru care dr. Soedjatmoko consideră că o strategie de dezvoltare pentru țările lumii a treia nu se poate limita la un singur obiectiv ci trebuie să urmărească, simultan, mai multe direcții. După părerea sa, se conturează patru căi interdependente ce trebuie, ca atare, urmate simultan. Prima dintre ele este cea care cuprinde măsurile de eradicare a sărăciei absolute. Ea trebuie să se bucure de prioritate incontestabilă asupra tuturor resurselor naționale, de succesul ei depinzînd succesul oricărui program de dezvoltare. Cea de a doua, care constituie continuarea, dincolo de un anumit punct, a primei căi, se referă la dezvoltarea rurală, prin strategia trebuințelor de bază. O a treia pistă de dezvoltare urmărește eliminarea celorlalte dezechilibre structurale (centru-periferie, urban-rural, modern-tradițional etc.). În sfîrșit, cea de a patra pistă care trebuie urmată s-ar referi la dezvoltarea unui sector economic modern, industrializat. Sectorul modern constituie, în toate modelele, motorul dezvoltării unei țări, în primele stadii el fiind de multe ori singurul capabil să susțină și să propulseze procesul. De aceea, realizarea celorlalte obiective nu trebuie să ducă la neglijarea dezvoltării acestui sector economic.

În practică pot exista, la un moment sau altul, conflicte între obiectivele de dezvoltare ale acestui sector modern și alte obiective. Nu sînt încă lămurite raporturile pe care va trebui să le întrețină sectorul modern cu sectorul micii producții, raportul față de puterea politică, ca și mecanismul prin care se va asigura controlul social asupra marilor companii din sectorul modern.

În plus, nu toate țările în curs de dezvoltare au dovedit capacitatea de a trece de la modelul convențional de creștere economică spre un model de dezvoltare echitabilă, fapt ce a generat adesea tensiuni sociale și violență. În lumina acestui fapt autorul remarcă necesitatea nu numai a unei alte strategii de dezvoltare, ci și a unui concept sau ideologii alternative asupra dezvoltării și modernizării. Aceasta ar trebui să determine renunțarea la copierea modelelor de consum, obiectivul de urmărit constituindu-l nu standardele internaționale de bunăstare, ci capacitățile și limitările proprii lor societăți, satisfacerea cerințelor majorității populației sărace.

Prin formularea acestui deziderat autorul recunoaște explicit faptul că o teorie a dezvoltării, și mai ales teoria dezvoltării democratice pentru care pledează, nu se poate limita la factorii socio-politici, ci trebuie să ia în considerare toți factorii, inclusiv pe cei ce țin de cultură, implicați în proces.

Realizarea aceluși profund consens național pe care îl implică dezvoltarea este de neconceput fără găsirea motivațiilor sociale necesare, ceea ce ne conduce către domeniul politicilor culturale ale dezvoltării, al căror scop este activizarea creativității tuturor categoriilor populației și integrarea lor în procesul de modernizare. Reformele instituționale anterior discutate, satisfacerea nevoilor fundamentale, crearea de condiții de muncă sînt numai o parte a procesului de eradicare a sărăciei abso-

lute. Mai rămîne sarcina, la fel de dificilă, de mobilizare a unor oameni care timp de generații au avut o atitudine pasivă, de neparticipare, expresie a sentimentului lor de neputință. Fără realizarea acestei sarcini nu se poate spera în obținerea de rezultate de durată. Încrederea în forțele proprii și sentimentul național sînt adevărate linii de forță ale dezvoltării.

Este abordată astfel problema modului în care un individ sau o societate se percepe pe sine, problema concepției sale despre sensul existenței proprii și a normelor în raport cu care este evaluată viața și istoria. Nu există societate umană care să nu posede un anumit model interpretativ al lumii și al vieții și rareori „transplantul“ unor modele străine fondului cultural propriu unui popor a reușit cu adevărat. Este, poate, explicația profundă a imposibilității de a adapta modelul capitalist de dezvoltare la condițiile socio-culturale ale lumii a treia.

Dezvoltarea ridică problema confruntării dintre sisteme de valori și norme tradiționale pe de o parte și cerințele schimbătoare ale realității sociale. Soedjatmoko nu se lasă sedus — cum s-a întîmplat nu rareori în ultima vreme — de iluzii pasciste, exaltînd virtuțile societăților „simple“, tradiționale, în comparație cu destabilizatoarele societăți actuale. Dezvoltarea este, pentru lumea de astăzi, singura cale către lumea de mîine. Dar succesul și rezultatele acestei dezvoltări depind de modul în care ea ajunge să fie „interiorizată“ de o anumită cultură. Această interiorizare este o expresie a capacității unei societăți de a-și reinterpretă continuu valorile tradiționale, iar această cerință, care nu poate fi impusă ci doar stimulată la nivelul colectivităților locale și la nivel național, determină în mare măsură ritmul propriu al procesului de dezvoltare.

Educația, dezvoltarea comunicațiilor, punerea în valoare a potențialului creator al femeilor, al tinerilor și al categoriilor de populație defavorizate se vor constitui în tot atîtea forțe în măsură să repună în drepturi valorile tradiționale și să genereze noi valori. Un asemenea proces va fi cu atît mai necesar cu cît creșterea masivă, în următoarele decenii, a populației țărilor în curs de dezvoltare va necesita găsirea unor noi stiluri de viață, a unor noi forme de relații interpersonale, a unor noi mecanisme de rezolvare a conflictelor. Este probabil că în aceste condiții se va atinge un nivel mult mai înalt decît în prezent în ce privește dezvoltarea endogenă, concomitent cu un nivel mai înalt de cooperare. În concepția lui Soedjatmoko dezvoltarea este văzută ca un proces integrat care, ar fi o funcție a vitalității și creativității culturii implicate, a tăriei voinței politice și a capacității inerente de reinnoire. În final, scopul acestei dezvoltări este „de a face populația unei țări (în special păturile cele mai sărace) nu numai mai productivă, ci și mai activă social și mai conștientă“. Dezvoltarea în libertate și către libertate înseamnă desigur eliberarea celor săraci de structurile sociale opresive, educarea lor, dezvoltarea aptitudinilor lor, a capacității lor de organizare; dar toate acestea sînt numai un aspect al dezvoltării umane care mai implică și „internalizarea percepțiilor, a valorilor și atitudinilor care vor îngădui unei persoane să supraviețuiască și să ducă o viață plină de sens, demnă și civilizată, chiar și într-un mediu aglomerat și relativ sărac“.

Spre deosebire de unii teoreticieni occidentali care consideră că rezultatul inevitabil al dezvoltării va fi „convergența“ unor sisteme sociale diferite, dr. Soedjatmoko consideră că în momentul de față există condiții pentru afirmarea și cristalizarea unor civilizații alternative. Difuzarea puterii în lume prin apariția și dezvoltarea rapidă a sistemului socialist limitează posibilitățile Occidentului de a-și impune propria viziune socială. Este astfel posibil ca, în perspectivă, să asistăm la apariția unor noi civilizații moderne, ne-occidentale, egale în drepturi și importanță cu civilizațiile dezvoltate de astăzi. Convingerea autorului este că „lupta țărilor lumii a treia pentru redefinire internă și transformare a identității lor culturale trebuie de aceea să fie privită ca o parte a unor căutări mai generale din partea tuturor oamenilor din lume, pentru descoperirea unor noi fundamente morale pe care să se poată baza o ordine internațională viabilă“.

Aurelian DOCHIA

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 30 din 30 iulie 1982

- Adunările generale ale oamenilor muncii. Manifestare plenară a atribuțiilor și răspunderilor proprii autoconducerii (Dan Condrea) 1

DOSAR R.E. INDUSTRIA MICĂ ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

- O activitate economică cu largi perspective de dezvoltare (Iulian Ploștinaru) 2
- Locul și rolul industriei mici în ansamblul economiei naționale (Corneliu Russu, Alexandru Mihăilescu) 4
- Obiective ale dezvoltării industriei mici în actualul cincinal (Gheorghe Lampert) 6
- Propulsoare de progres a satului românesc (Gabriel Popescu, Leonida Frățilă) 8
- Cum sînt folosite posibilitățile de adîncire a cooperării cu marea industrie (Mihai Gondoș, Marin Sandu, Constantin Sandu) 10
- Coordonate ale dezvoltării industriei mici în profilul teritorial (Mihai Grigoriu) 12
- Soluții pentru creșterea contribuției la exportul de mărfuri (Adrian Constantinescu, Leonida Brotac) 14
- Valorificarea creației populare și artizanale (Olga Horșia) 16
- Dimensiunile reciclării complexe a resurselor (Silvia Marinescu-Pășoi, Vasilie Bogdan, Cornel Neațu) 18
- Munca la domiciliu — aport la creșterea și diversificarea producției (Aurelia Duca) 20
- Folosirea eficientă a resurselor materiale locale (C. Bărbăcioru, C. Roșca, I. Enea, E. Tăbă, C. Belu) 22
- O verigă importantă în acoperirea unei palete largi de produse și servicii (Gh. Rizea) 24
- Cîmp larg de afirmare, nu doar o activitate marginală (Aurel Iancu) 25

TEORII-IDEI

- Legitățile dezvoltării proprietății socialiste (I) (I. V. Totu) 28

ECONOMIE MONDIALĂ

- Interrelația valori, participare și transformare socială (Aurelian Dochia) 30

ÎN SUPLEMENTUL NUMARULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- An economic activity of broad development perspectives (Iulian Ploștinaru) 2
- Place and role of the small industry within the national economy (Corneliu Russu, Alexandru Mihăilescu) 4
- Objectives of the small industry for the present five-year plan (Gheorghe Lampert) 6
- The ways to deepen cooperation with great industry and how they are used (Mihai Gondoș, Marin Sandu, Constantin Sandu) 10
- Solutions for a growing contribution to the export of merchandise (Adrian Constantinescu, Leonida Brotac) 14
- A broad field for advancement, not only a marginal activity (Aurel Iancu) 25
- The development laws of the socialist property (I) (I. V. Totu) 28
- The interrelation: values, participation and social changes (Aurelian Dochia) 30

DANS LE NUMÉRO

- Une activité économique avec de larges perspectives de développement (Iulian Ploștinaru) 2
- La place et le rôle de la petite industrie dans l'ensemble de l'économie nationale (Corneliu Russu, Alexandru Mihăilescu) 4
- Objectifs de la petite industrie dans le présent quinquennat (Gheorghe Lampert) 6
- Comment sont utilisées les possibilités d'approfondissement de la coopération avec la grande industrie (Mihai Gondoș, Marin Sandu, Constantin Sandu) 10
- Solutions pour accroître la contribution à l'exportation (Adrian Constantinescu, Leonida Brotac) 14
- Possibilités larges d'affirmation, pas seulement une activité marginale (Aurel Iancu) 25
- Les lois du développement de la propriété socialiste (I) (I. V. Totu) 28
- L'interrelation valeurs — participation — transformation sociale (Aurelian Dochia) 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Экономическая деятельность с широкой перспективой развития (Иулиан Плоштинару) 2
- Место и роль мелкой промышленности в народном хозяйстве (Корнелиу Руссу, Александру Михайлеску) 4
- Программные задачи мелкой промышленности в нынешней пятилетке (Георге Ламперт) 6
- Как используются возможности углубления сотрудничества с крупной промышленностью (Михай Гондаш, Мария Санду, Санду Константину) 10
- Решения для увеличения вклада в экспорт товаров (Адриан Константинеску, Леонида Бротак) 14
- Не только побочная деятельность, а широкое поле утверждения (Аурел Ианку) 25
- Закономерности развития социалистической собственности (I) (И. В. Тоту) 28
- Межзависимость ценности, участие и социальное преобразование (Аурелия Дочия) 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Ciitorii din străinătate se pot abona adresindu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

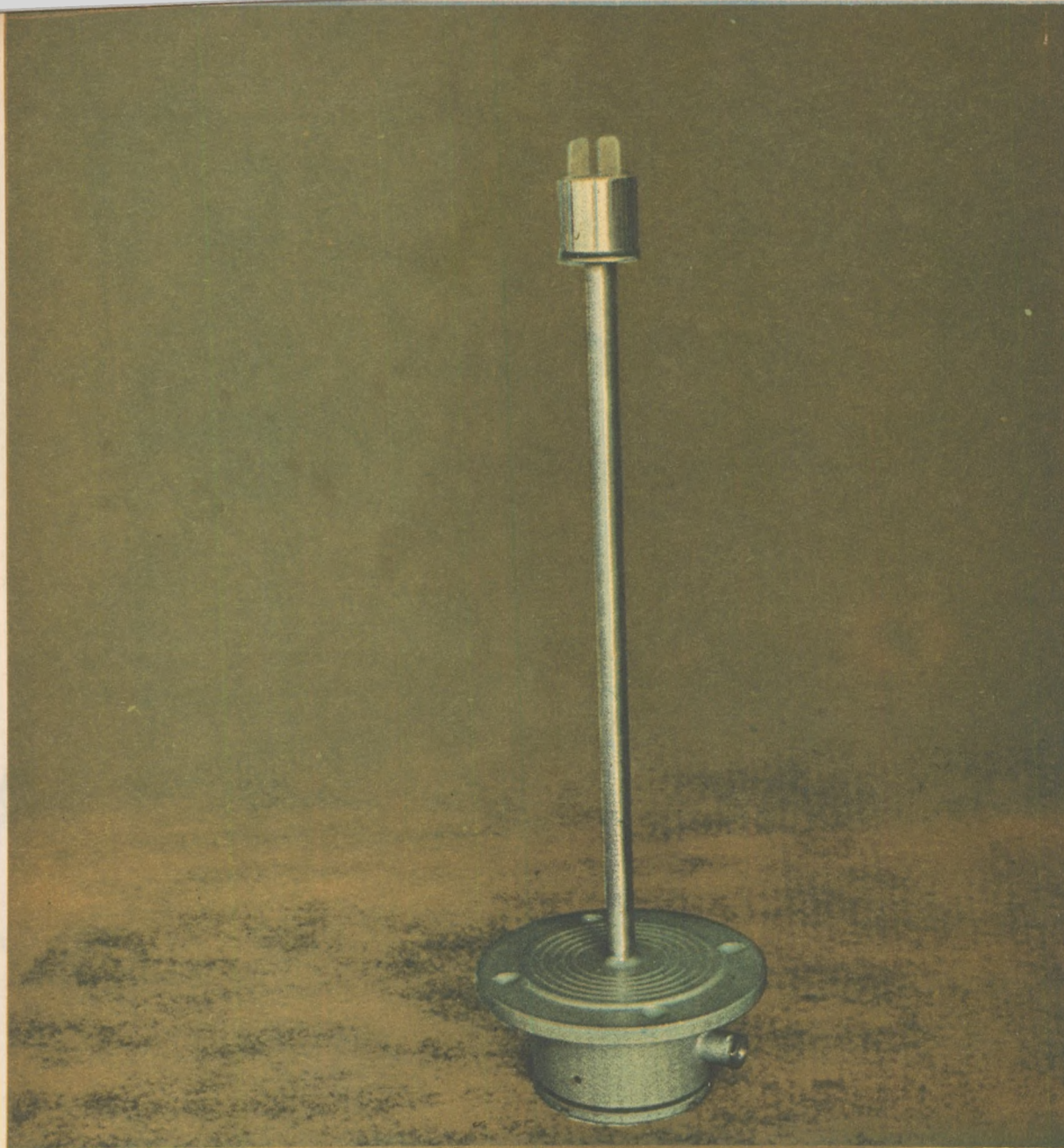
PENTRU *Sezonul
estival*



Odată cu sosirea sezonului estival, noile modele de confecții se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat. De remarcat linia sport a modelelor expuse, în pas cu tendințele modei actuale.

Nu întârziți !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !



ÎNTRERINDERA DE TRADUCTOARE ȘI REGULATOARE DIRECTE

PAȘCANI, str. Moldovei, nr. 17 bis, jud. Iași
Vă oferă următoarele familii de produse:

- Detectoare electromagnetice de debit ($\varnothing 25 + \varnothing 800$)
- Adaptoare electronice pentru detectoare electromagnetice de debit
- Diafragme
- Detectoare electromagnetice de debit tip spadă
- Reglatoare directe de temperatură
- Reglatoare directe de presiune
- Ventile electromagnetice
- Traductoare electronice de nivel
- Semnalizatoare de nivel pentru substanțe granulare
- Pompe pentru verificat manometre
- Manometre diferențiale cu tub „U”
- „SERVICE” — pentru detectoare electromagnetice de debit și adaptoare
- Pentru relații suplimentare telefonați la nr. 981/62 515/150 sau 61 512/151.

În prezentul număr vă prezentăm mai detaliat familia :

TRADUCTOARE ELECTRONICE DE NIVEL

Produsele din această familie sînt destinate măsurării și reglării nivelului unui material de umplere din rezervoare, buncăre, silozuri etc., între două limite stabilite anterior sau sesizării unor nivele prestabilite. Familia este formată din 2 variante constructive :

- indicator electronic de nivel ;
- sesizor electronic de nivel.

Indicatorul electronic de nivel cu funcțiile de măsurare și reglare a nivelului poate fi folosit la automatizarea proce-

sului de umplere și golire a diverselor recipiente. Este compus din :

- blocul traductor, montat pe recipient, format din sonda de măsură și un convertor capacitate/curent ;
- blocul de măsură și reglare a nivelului montat la distanță pe panoul de comandă.

Funcționarea aparatului se bazează pe variația capacității electrice dintre peretele rezervorului, în care se controlează nivelul și sonda metalică izolată, introdusă în rezervor. Variația de capacitate este transformată de convertorul capacități/curent într-o variație de c.c., care poate fi dusă la distanță, amplificată și măsurată în blocul de măsură și reglare. Prin intermediul unui circuit logic se obțin la ieșirea blocului de măsură și reglare 2 semnale corespunzătoare nivelelor minim și maxim stabilite anterior.

Sesizorul electronic de nivel se utilizează pentru sesizarea unor nivele prestabilite.

Este format din :

- traductorul electronic care sesizează pătrunderea între armăturile unui traductor montat în exterior ;
- blocul de comandă, format dintr-un circuit de comandă care acționează un releu al cărui contactor (NI + ND) poate fi introdus în schema de automatizare a rezervorului ;
- blocul de alimentare.

Legătura între blocul traductor și carcasa care conține blocul de alimentare și comandă este asigurată cu o teavă (prin care trece un cablu cu trei fire), a cărei lungime depinde de înălțimea rezervorului și nivelului care trebuie sesizat